

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

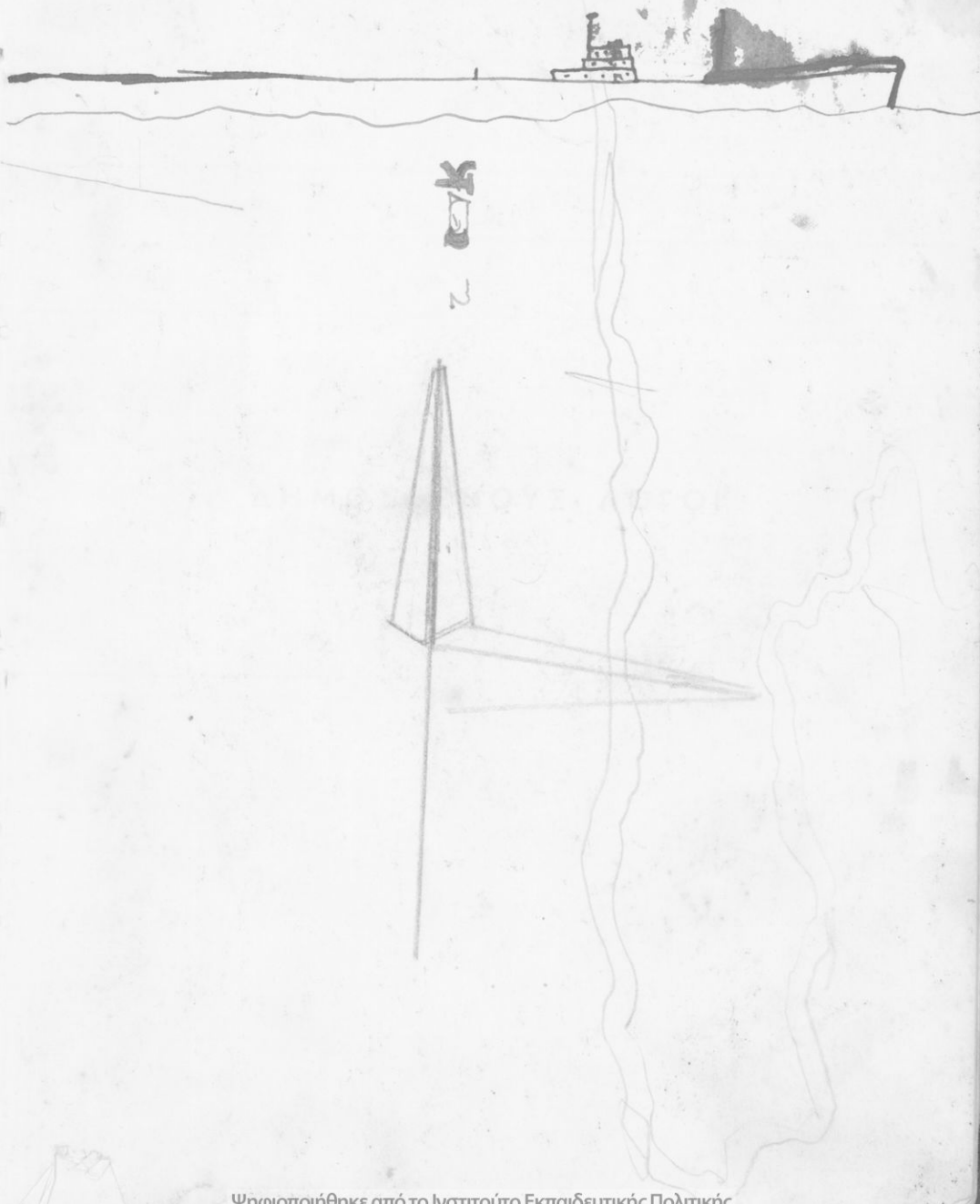
Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

4 5253

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΛΟΓΩ

Αρ. εω. 45253

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝ

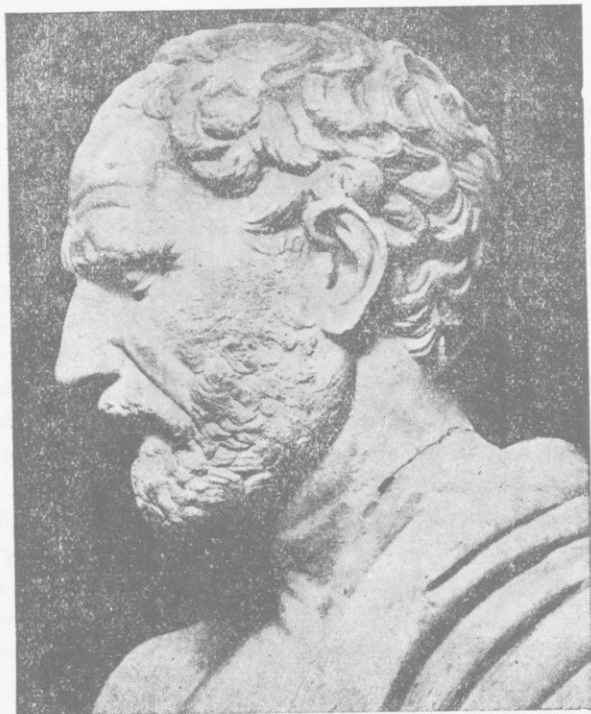
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΟΙ Α - Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α - Β

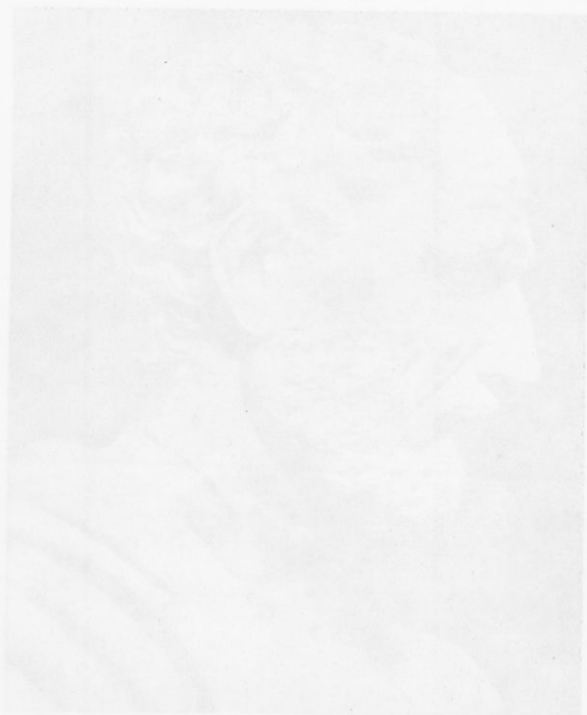

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΑΘΗΝΑΙΣ 1999

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1-10-57
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΙΝΚΙΒΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, ἐγεννήθη τὸ 383 π.Χ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι· καὶ ὁ μὲν πατήρ του κατήγετο ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου πρὸς Α τοῦ Ὑμηττοῦ (ὅπου νῦν τὸ χωρίον Λιόπεσι), ἡ δὲ μήτηρ του ἐξ ἑλληνικῆς οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ (νῦν Κριμαία).

Ἐπταετῆς ὁ Δημοσθένης ἔχασε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων ἀφῆκε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλικίων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιον τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἀποθανόντος· διότι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνερχομένην εἰς δέκα πέντε τάλαντα ἐσπατάλησαν σχεδὸν τελείως. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Δημοσθένους παρημέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθῆς ὢν καὶ ἐπιμελὴς κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀρτίαν μόρφωσιν· ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ καὶ ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τὴν ὅποιαν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν.

Ὅτε ἐνηλικιώθη, κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο λογογράφος· ὡς τοιοῦτος συνέτασσε λόγους δικανικοὺς χάριν ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν του ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὐξάνομενος διανοεῖτο νὰ κυριαρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο βλέπων ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο διὰ παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν του ὑπεθυμίζων εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς

κατορθώματα τῶν προγόνων. Καί ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀντηγωνίζετο πρὸς τοὺς φιλιππίζοντας ἐν Ἀθήναις ῥήτορας, ἀφ' ἐτέρου δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνέυρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἀπεστάλη πρεσβευτὴς εἰς Θήβας, κατώρθωσε νὰ συμφιλίωσῃ τὰς ἕως τότε ἐχθρικὰς πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἤττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἤτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε ἀπεθαρρύνθη οὔτε ἔπαυσε νὰ μισῇ τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν· διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τὸ 334 νέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἄρπαλος μετὰ πολλῶν χρημάτων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι ἐφυλάκισαν μὲν τὸν Ἄρπαλον, κατέσχον δὲ τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἄρπαλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, τὰ δὲ χρήματα ἀριθμηθέντα εὐρέθησαν ὀλιγώτερα τῶν ὄσων ἐκεῖνος εἶχε κομίσει. Ἠγέρθησαν τότε ὑπόνοιοι, ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ποσὸν κατηναλώθη πρὸς δωροδοκίαν τῶν ρητόρων. Κατηγορήθη δὲ ὁ Δημοσθένης ὡς λαβῶν εἴκοσι πέντε τάλαντα καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πενήκοντα τάλαντων· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτό, ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζῆνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῆ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὐταὶ εἰς μάτην ἀπέβαινον· καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθῆναι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τὸ 322 αἱ Ἀθῆναι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Καλαυρία (νῦν Πόρφ) κᾶνον τοῦ Ποσειδῶνος· ἐκεῖ, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταλέντων πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, ἀπέθανε πιῶν δηλητηριον (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ κάτοικοι τῆς Καλαυρίας ἤγειρον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ρήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν νὰ τιμοῦν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ εἰς τὴν βᾶσιν ἐπέγραψαν τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα :

*Εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμη, Δημόσθενης, εἶχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδῶν.*

2. Λόγοι τοῦ Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι: ἐκ τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι συμβουλευτικοὶ ἢ δημηγορίαι, οἱ δὲ λοιποὶ δικανικοί. Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ τέσσαρες Φιλιππικοὶ καὶ οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοί: τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἴδη: 1) λόγους δικανικοὺς δημοσίου ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ στεφάνου, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ιδιωτικοὺς, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν ιδιωτικαῖς δίκαις.

Επισημαίνεται ότι η παρούσα μελέτη είναι η πρώτη που διεξάγεται στην Ελλάδα με σκοπό την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2. Η μελέτη αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και της μέγιστης αξιοποίησης των πόρων που διατίθενται για την εκπαιδευτική διαδικασία.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς, ερευνητές και στελέχη του Υπουργείου Παιδείας. Η ομάδα εργασίας εργάστηκε με συνέπεια και αφοσίωση για την ολοκλήρωση της μελέτης, η οποία αποτέλεσε μια πολύτιμη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους.

Η μελέτη αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και της μέγιστης αξιοποίησης των πόρων που διατίθενται για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς, ερευνητές και στελέχη του Υπουργείου Παιδείας. Η ομάδα εργασίας εργάστηκε με συνέπεια και αφοσίωση για την ολοκλήρωση της μελέτης, η οποία αποτέλεσε μια πολύτιμη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους.

Η μελέτη αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και της μέγιστης αξιοποίησης των πόρων που διατίθενται για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς, ερευνητές και στελέχη του Υπουργείου Παιδείας. Η ομάδα εργασίας εργάστηκε με συνέπεια και αφοσίωση για την ολοκλήρωση της μελέτης, η οποία αποτέλεσε μια πολύτιμη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους.

Η μελέτη αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και της μέγιστης αξιοποίησης των πόρων που διατίθενται για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς, ερευνητές και στελέχη του Υπουργείου Παιδείας. Η ομάδα εργασίας εργάστηκε με συνέπεια και αφοσίωση για την ολοκλήρωση της μελέτης, η οποία αποτέλεσε μια πολύτιμη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους.

Η μελέτη αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και της μέγιστης αξιοποίησης των πόρων που διατίθενται για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ 2, η οποία αποτελείται από εκπαιδευτικούς, ερευνητές και στελέχη του Υπουργείου Παιδείας. Η ομάδα εργασίας εργάστηκε με συνέπεια και αφοσίωση για την ολοκλήρωση της μελέτης, η οποία αποτέλεσε μια πολύτιμη εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους.

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ι. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α΄

Εἰσαγωγή. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ὀλύνθιοι συνέπραττον μετ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος εἰς ἀντάλλαγμα παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτείδαιαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα. Οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἄφηνε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχικῶν τῆς πόλεως νὰ ὑφίσταται ὡς ἀνεξάρτητος πολιτεία παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Θράκην, ὅτε καθυπέταξε τὴν Θεσσαλίαν, κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς καὶ κατέστησε φανερὸν ὅτι οὔτε φίλον οὔτε σύμμαχον σέβεται, τότε οἱ Ὀλύνθιοι ἀντελήφθησαν τὸν ἐπιχειρέμαμενον καὶ κατὰ τῶν ἰδίων κίνδυνον. Ἐκρίναν λοιπὸν καλὸν νὰ στείλουν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τὸ 352).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως· ἤρκεσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλῃ (τὸ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις. Τὸ 349 ὁμοῦ λαβὼν ὡς πρόφασιν τὴν ἄρνησιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσουν τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν των ἀδελφόν του Ἀρριδαῖον κηρύττει ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Οἱ Ὀλύνθιοι

τότε ἀποστέλλουν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Ὀλυθίων πρέσβεων συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν· κατὰ ταύτην λαβόντες τὸν λόγον πολλοὶ ρήτορες ἐξέφρασαν ἐνδοιασμούς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυθιον· τελευταῖον ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Ἀ' Ὀλυθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 —, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τί ὀφείλουν οὗτοι νὰ πράξουν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

- 1 Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γενόιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι. Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ὑμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

- Ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθητε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἣτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἡνίκ' ἂν τύχη, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσθαι τι τῶν ὅλων πραγμάτων.
- 4 **Β** Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὁ

δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἐν' ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. Δῆλον γὰρ 5 ἐστὶ τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν, ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλωις ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε καὶ ὅμορον χώραν ἔχωσι.

♦ Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τᾶλλ', ἃ προσήκει, πάντ' ἐνθυμουμένους, φημί δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξίοντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. Οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔσθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. | Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἐγθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασι ἔχειν.

(Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταυτόν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. Εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότας καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμ-

βάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλ-
 9 λαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν, ἥνικα Πύδνα, Ποτειδαία, Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων δια-
 τρίβω, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖ, ῥάνοι καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προτιέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἴο-
 μνοι σχήσειν καλῶς, ἠϋξήσαμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλίκος οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὴ καιρὸς ἔκειται, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενὸς ἐστὶν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων.

10 Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τιν' ἡμῖν συμμα-
 χίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἐγωγε θεῖην. Ἰ. Ἀλλ', οἶμαι, πα-
 11 ρομοῖόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρῆσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστόν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται.

Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς

πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψόμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθ', ὧ 12
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυν-
 θον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κω-
 λῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται.

[Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεω-
 ρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ'
 ἀρχὰς Φίλιππος]; Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα
 Πύδναν, πάλιν Ποτεΐδαιαν, Μεθώνην αὐθις, εἴτα Θεττα-
 λίας ἐπέβη μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' 13
 ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ
 τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, ταῦς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθέ-
 νησε· πάλιν ραΐσας οὐκ ἐπὶ τὸ ραθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐ-
 θύς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παί-
 ννας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρρύβαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παρα-
 λείπω στρατείας.

« Τί οὖν », ἂν τις εἴποι, « ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν ; » Ἴνα 14
 γῶντε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρα, καὶ τὸ
 προτεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτε-
 λές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρῆται καὶ συζῆ Φίλιπ-
 πος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις
 ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μείζον τῶν ὑπαρχόν-
 των δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀν-
 ἡπτότερον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθ', εἰς τι
 τοτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐθήης 15
 ἔστιν ὑμῶν, ὅστις ἀγνωεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντ', ἂν
 ἀελήσωμεν]; Ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι
 ῥῥότως ἐπὶ μεγάλοις τέκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον
 ὑπερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν οὕτω καὶ ἡμεῖς ^{ἐπὶ} ~~ἐπὶ~~
 πάλῳ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ^{ἐπὶ} ~~ἀπαντα~~ πρὸς ἡδονὴν ζη-
 τοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὢν οὐκ ἠβουλόμεθ' ὕστερον εἰς

ανάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, ^{5.κη} καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥάδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ,τι δεῖ πράττειν, ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἄγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ τῶν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι.

17 Φημὶ δὴ διχῆ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῶν τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σφῆζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῶν τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τρήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὀκνῶ, μὴ μάταιος ἦμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπὸ μείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἔλθων ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῶν χρόνων τῶν πολιτοροκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι.

18 Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω περὶ τῶν πραγμάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν, ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικὰ ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. « Τί οὖν ; » ἂν τις εἴποι « σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά ; » Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ καὶ μὴ συντάξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τε

δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματα' ἐν 21
 ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. Οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φησεῖε τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῶ τὰ παρόντ' ἔχει, οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾤηθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιῶν ἅπαντα, τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα' ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διέψευσται. **Τ**οῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῶ παρέχει, εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. **Τ**αῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ 22
 ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἐστὶ νῦν τούτῳ. **Κ**αὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν τειγίζειν. Ἦκουον δ' ἐγώ γε τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἔτι δώσοιεν αὐτῶ καρποῦσθαι. τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. **Εἰ** δὲ τούτων ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῶ καταστήσεται.

Ἀλλὰ μὴν τὸν γε Πάιονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ 23
 ἀπλῶς τούτους ἅπαντας ἠγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἡδὶον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἀνθρώπος ὑβριστής, ὡς φασιν. Καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. **Τ**ὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται,

διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξει τάγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.)

24 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν ; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε ;

25 Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέντω, ὅτι νῦν ἀρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο 26 βαδίζειν ; Θηβαῖοι ; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως ; Ἀλλὰ Φωκεῖς ; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἴοι τ' ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃτ' ὑμεῖς. Ἡ ἄλλος τις ; « Ἄλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται ». Τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα μὴ πράξει.

Ἄλλ' ἢ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ 'κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. [Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς πριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἐξω γενέσθαι καὶ ὅσ' ἀνάγκη στρατοπέδω χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν] μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἤξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι ; Καὶ πρόσσεθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν

 Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ 28
ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν
 πολλῶν, ὧν καλῶς ποιῶντες ἔχουσι, μίκρ' ἀναλίσκοντες τὰ
 λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πο-
 λεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ
 φύλακες τῆς οἰκείας ἀκραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας,
 ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδιαι γένων-
 ται, ὡς, ὅποῦ ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῆ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι
 κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσσεσθε. Χρηστά δ' εἶη
 παντὸς εἴνεκα

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Εἰσαγωγή. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ ὑπέδειξεν
 εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσουν δραστηρίως, νὰ παρα-
 σκευασθοῦν δὲ δύο στρατοὶ πολιτῶν Ἀθηναίων — καὶ ὄχι μισθοφό-
 ρων — ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην
 Ὀλυνθον, ὁ δὲ ἄλλος νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ὁ Δημο-
 σθένης δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους
 στρατιωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφό-
 ρων καὶ τριάκοντα τριήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοή-
 θεια αὕτη οὐδὲν κατώρθωσεν· ὁ Χάρης, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ μισθοδοτῆ
 τὸν στρατόν, δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστευεν ἐμπο-
 ρικὰ πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀλυνθιοὶ στέλλουν νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθή-
 νας ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως,
 ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ὀλυνθίους φοβούμενοι τὴν μεγάλην
 δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευ-
 τέρου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀλυν-
 θιακόν — μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ

πρώτου, ἦτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 — ἐν αὐτῷ προσπαθεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποδεικνύει εἰς αὐτοὺς τί ὀφείλουσιν νὰ πράξουσιν.

- 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἴδειν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥμιστά δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὄμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παν-
- 2 τάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἤμεν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προΐεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι. Διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκεῖνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραῆχθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτω θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χείρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσοῦσῳ πλείον' αἰσχύνῃ ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὐ παραλείψω. Καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὀρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ

χωρὶς τούτων ἓνι καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὄνειδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5 πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πρόποτ' ἔπραξε, διεξιόντ' ἔφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνειν δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἔνεχ' ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρηῆσθαι, τοῦ τ' ἐκείνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠύξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῶ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγοῦμαι καὶ 6 αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττονθ' ἐώρων ἠύξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῶ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδῶσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῶ Ποτει- 7 δαιαν οὔσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῶ Μαγνησίαν παραδῶσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. Ὅλωσ δ' οὐδεὶς ἔστιν, ὄντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῶ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠύξήθη.

Ὡσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίχ' ἕκαστοι 8 συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς φροντὸ τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' εἶνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. Καιροῦ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες

Ἰθναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἡ παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δεῖξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροὶ γένοιντ' ἄσμενοι.

9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν τοῦτο μὲν οὕτως ἔχειν ἠγεῖται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῶν χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστήῃ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὡσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμ' ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυ-
10 σεν. Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἰθναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἠνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῶν χρόνων δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. Ὡσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτῳθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δ' οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαι-
12 τεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μὲντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἰθναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῆ τὰ πράγματα,

μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρά τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὴ τὴν με- 13 τάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοίμως, εἶπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Κἂν ταῦτ' ἐθελήσῃθ' ὡς προσήκει καὶ δὴ περαινέιν, οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

Ἔως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκῃ μερὶς ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτειδαίαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρον· νυνὶ Θεταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησεν· καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῆ κἂν μικρὰν δύνάμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. Καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, 15 οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἠγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευακέν αὐτῷ.

Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φιλίππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῆ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἃ μηδεὶς πώποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεύς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταῦταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσι, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται,

ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππου, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς
- 18 οἴου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γὰρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέβλητον εἶναι)· εἰ δὲ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον.
- 19 Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ἀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιούσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾶ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.
- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἠγεῖται, μεγάλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἄλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρούψαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ· εἰ δὲ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἔμοιγ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ

ὑμεῖς βούλησθε. "Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν 21
 ἐρρωμένος ἦ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι
 συμβῆ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλ-
 λο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ἦ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ
 τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ
 τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δ' ὄμορος πόλεμος συμπλακῆ,
 πάντ' ἐποίησεν ἐκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐ-
 τυχοῦνθ' ὄρων ταύτη φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώ-
 φρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῶ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή,
 μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώ-
 πων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἴρεσιν μοι δοίη,
 τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ
 προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκεί-
 νου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν
 εὖνοϊαν ἔχειν ὄρω ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνῳ. Ἄλλ', οἶμαι, καθή- 23
 μεθ' οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς
 φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ τοῖς θε-
 οῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν
 ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι, καὶ μήτε καιρὸν μήθ'
 ὥραν παραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ
 πυθανομένων παραγίγνεται. Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦ-
 ναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν
 τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

'Ἄλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ', ὃ 24
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε,
 καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθε-
 λήσατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερον αὐ-
 τῶν ἀνῆλθισκετ' εἰσφέροντες καὶ προυκινδυνεύετε στρατεύο-
 μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξίεναι καὶ μέλλειτ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν
 ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε

πολλάκις πάντας και καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ'
 25 αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. Ταῦτα θαυμάζω, και ἔτι πρὸς
 τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογί-
 σασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, και τί ποιούντων
 ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι
 μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιω-
 μένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν
 ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὥστε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 γονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων
 αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι ; Ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ
 φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντες φυλάττειν ἢ κτή-
 σασθαι πάντα πέφυκεν. Νῦν δ' ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν
 ἐσθ' ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ
 δεῖ. Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προ-
 θύμως, μηδέν' αἰτιασθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατή-
 σητε, τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς
 μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς
 προφάσεις δ' ἀφελεῖν και τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ
 γὰρ ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ
 παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.

28 Τίνος γὰρ εἵνεκ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον
 μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων και
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν ; Ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ',
 ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις και ληφθῆ,
 παραχρῆμ' ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων
 ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἐστὶν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων και τῶν στρατιωτῶν, Λάμψα-

κος, Σίγειον, τὰ πλοῖ', ἃ συλῶσιν. Ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. Ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματ' ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περὶ εἰς τοῖνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. Ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενεμέθητε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. Εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὀτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσον ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσῃσθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσῃθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ δεῖν' εἶπη. Κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

τι εἶναι συνωπικῶν τι αὐτοκτεμῆσαι

III. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

Εἰσαγωγή. Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τὸ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ κράτους του, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἔπειτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολούθως κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησε νὰ γίνῃ κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνήθῃ εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτῆν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἡγεμόνες ἤριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέριπτον καὶ Βοζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελοῦμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρκησεν τὸ Ἡραϊὸν τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντίδος.

Ἡ εἰδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραϊοῦ τεύχους, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν κομιζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησε τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῇ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ μετὰσχον τῆς ἐκστρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῇ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουσι εἰς Ἀθήνας νεώτεροι εἰδήσεις· πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες μὲ τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τὸ 351, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἤρχισε ν' ἀπασχολῆ ἐκ νέου τοὺς Ἀθηναίους. Πολλὰ συνεδρία ἐτῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηναλώθησαν εἰς

σχετικὰς συζητήσεις. Εἰς μίαν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης — νέος ἀκόμη ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν — ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ρητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Α' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανείας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

✱ Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προτίθετ', ὧ ἄν- 1
δρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἄν, ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰω-
θότων γνώμην ἀπεσφῆσαντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ
τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἄν ἤγῃον, εἰ δὲ μή, τότε ἄν καυτὸς
ἐπειρώμην, ἃ γιγνώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλά-
κις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν,
ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἄν συγγνώμης τυγχά-
ναι. Εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέονθ' οὗτοι
συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἄν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι. ✱

Ⓟ Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 2
τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ.
"Ὁ γὰρ ἔστι χειρίστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο
πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἔστι τοῦτο ;
"Ὅτι οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν
κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πρα-
τόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἄν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

"Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς 3
εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύ-
ναμιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὡς καλῶς
καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως,

Ⓟ ἄλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. 4
✱ Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω ; "Ἴν' εἰδῆτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἔστι φο-
βερὸν οὗτ', ἄν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἄν ὑμεῖς βούλοισθε,

παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε βώμη τῶν Λακεδαιμονίων, ἥς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.

- 4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἰχομένον ποθ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτειδαίαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκειῶς
- 5 ἢ ἡ κείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαύτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἐπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. Ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσιν πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
- 6 Καὶ γὰρ τοι ταύτη χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρώσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρῆ.
- 7 Ἄν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθε-

λήσγητε γενέσθαι καὶ παύσσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλη, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κάκεινον τιμωρήσεσθε.

Μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομίζετ' ἐκείνω τὰ παρόντα πεπηγένοι 8
πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν· καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα κὰν τοῖς μετ' ἐκείνου χρή νομίζειν ἐνεῖναι. Κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημί δεῖν ἤδη.

Ὅρατε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἱ προε- 9
λήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἶός ἐστιν ἔχων, ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλω πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.

Πότ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ', ἃ χρή, πράξετε ; 10
ἐπειδὴν τί γένηται ; Ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ᾗ. Νῦν δὲ τί χρή τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃν εἶναι. Ἡ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιμόντες αὐτῶν πυθάνεσθαι « λέγεται τι καινόν ; » Γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναῖους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων δι-
οικῶν ; « Τέθνηκε Φίλιππος ; » « Οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθνεῖ ». 11
Τί δ' ὑμῖν διαφέρει ; Καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθη, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηλύξεται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Καί- 12

τοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἤπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσασθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμασι.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστυνας χρημάτων, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦ-
- 14 τον. Ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ « ταχὺ » καὶ « τήμερον » εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύσαι
- 15 δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνησεται, ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. Πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἰπέων ἰππαγωγ-
- 17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. Ταῦτα μὲν

οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνω τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλιάρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε. Οὗτοι 18 παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἕν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνω παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδῶν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημι δεῖν καὶ παρε- 19 σκευάσθαι προσήκειν οἶομαι· πρὸ δὲ τούτων δύναμίν' τιν', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι* δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. Μὴ μοι μυρίους μηδὲ δυσμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. Καὶ τροφήν ταύτη πορίσαι κελεύω.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν 20 τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν ; Ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσῃ, ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. Λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας 21 δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον

τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. Καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πενήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγούς τούτοις.

22 Εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι ; Ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντας ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλῆθ. Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται ; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι

24 δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω. ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἠγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἷδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. Ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικά ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. Καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν.

25 Τί οὖν κελεύω ; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγού καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακα-

ταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, « εἰρήνην ἄγετ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ; » « Μὰ Δί' οὐχ' ἡμεῖς γ' », εἶποιτ' ἄν, « ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν ». Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ' ὑμῶν αὐτῶν 26 δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο ; Τί οὖν οὗτοι ποιούσι ; Πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἔν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις ; Ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν ; Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾗ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν 28 χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι. Τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. Χρήματα τοίνυν· ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρόσ, δέκα μὲν ναυσὶ ταχειαῖς τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνός ἐκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίους τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνός ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίους οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δὲ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν 29 εἶναι, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν

ἐντελῆ. Ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. Ἐπειδὴν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθεῖητε, καὶ λογίσασθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάζας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν ἐπιχειρεῖ, ἥνικ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
- 32 ναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (ὕστεριουμέν γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. Ἰπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σικιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καί, ἃ χρῆ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γενέσθαι ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρῆσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἔγω γέγραφα. Ἄν ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ

κατακλείσθητ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλεόν οὐδὲν ποιοῦντες. Καὶ ἔτι 34 πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. Ἔστι δ' οὗτος τίς ; Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξεν, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν ἀπέβη καὶ τὴν ἱεράν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.

Καίτοι τί δήποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν 35 τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσῃν οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτειδαίαν ; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρό- 36 οιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθί-

σταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' 37 ἀντεμβιβάζειν, εἴτ' ἐν' ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. Ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. Ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

- 38 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἠδέ' ἀκούειν. Ἄλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἤ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημίαι γίνεταί, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἀπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἤ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν 39 τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειέ τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἔν', ἂν ἐκείνοις δοκῆ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.
- 40 Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς

δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. Καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς αἰὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κὰν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐθέλει. Καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε 41 Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προοραῖτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. Ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἤκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐκχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ- 42 νοις ὑπὲρ τοῖς πόλεως αἰσχυρόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. Εἰ γὰρ ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ προεἰληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἤμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰὲν τι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσασθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μῆτ' ἐνθυμεῖται μῆτ' 43 ὀργίζεται, ὁρῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρῆσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει. Εἴτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς ; Οὐκ ἐμβησόμεθα ; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τι στρατιωτῶν 44 οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον ; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα ; « Ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ; » ἤρετό τις. Εὐρήσει τὰ σαθρά, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς

ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.

- 45 "Οποὶ μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῆ, καὶ μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποὶ δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθῶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους.
- 46 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν' ἄνδρα δυναθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι πάνθ', ὅσα βούλεσθε ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. "Οταν γὰρ ἠγγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλιῶν ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὧσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσηθ', ὅ,τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρῆ προσδοκᾶν ;

- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται ; "Οταν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὄραν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

- 48 Ἐμῶν δ' οἱ μὲν περιόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ

δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. Ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἄθη- 49
ναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πε-
πραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ,
τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμέ-
νοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράτ-
τειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλ-
λει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.

Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν- 50
θρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν
ὑβρισε, καὶ ἅπανθ' ὅσα πάποτ' ἠλπίσασμέν τινα πράξειν ὑπὲρ
ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὗρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί,
κὰν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκ-
κασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ'
ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ
γάρ, ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσ-
έχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὔ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πάποτε πρὸς χάριν εἰλόμην 51
λέγειν, ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ', ἀ
γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρη-
σίασμαι. Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλ-
τιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλ-
τιστ' εἰπόντι· πολλῶ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. Νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισ
οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ
συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἰροῦ-
μαι. Νικῶη δ' ὅ,τι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν.

IV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β'

ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων ἐπροκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλονται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθοῦν πρὸς κοινὴν καταπαλέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσουν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἄπρακτοι. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἦσαν δὲ τελείως ἐξητλημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀπεφάσισαν νὰ συνάψουν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἣ ὀνοία ἀπὸ τοῦ Φιλοκράτους ἐκλήθη Φιλοκράτειος, ἐγένετο τὸ 346.

Ὁ Φίλιππος καὶ μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδόλως ἠσύχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Οὕτω τὸ 344 π. X., ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐζήτησε νὰ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονός· Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπεδίωξαν καὶ πάλιν νὰ γίνονιν κύριοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, προθύμως ἐδέχθη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους· ὅθεν διατάσσει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσουν τὴν Μεσσηνίαν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χρήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους καὶ ὑπόσχεται, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ θέλοντες νὰ ματαιώσουν αὐτὰς ἀποστέλλουν κατὰ πρότασιν τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις· ἀρχηγὸς δὲ τῆς πρεσβείας ἦτο αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἠγωνίσθη

νά παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ ρήτορος ἐνεποίησαν μεγίστην αἴσθησιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ οἱ Ἀργεῖοι φροντίζοντες διὰ τὰ ἰδικὰ των μόνον συμφέροντα καὶ ὄχι διὰ τὰ κοινὰ ὅλης τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔπαυσαν νὰ πιστεύουν εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ρητόρων, στέλλει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συγχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβειων καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακωλύουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἔχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣ ὅποια πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν (τὸ 344), ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ὑποδεικνύει τίνα ἀποκρίσιν ὀφείλουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φί-
λιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ
ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομέ-
νους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς
κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδέν, ὡς ἔπος εἶ-
πεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. Ἄλλ' 2
εἰς τοῦτ' ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πό-
λει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχη
Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι
τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσοῦτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμ-
βουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι.

- 3 Αίτιον δὲ τούτων, ὅτι, πάντας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέστα-
μεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον Φι-
λίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν
4 ταῦτ', ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. Συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει, ἐκείνῳ μὲν αἰ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.
- 5 Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρ' ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥά-
διον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσσεσι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντ' ἔτι πορρωτέρῳ λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέ-
γουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἠδίστων προαιρετέον.
- 6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὀρῶν, ἡλικίος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρα-
σκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦ-
μαι Φίλιππον, ἴν', ἐάν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τού-
τοις προσθῆσθε.
- 7 Ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη ; Πυλῶν

καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. Τί οὖν ; πῶς τούτοις ἐχρή-
 σατο ; Ἄ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
 προείλετο. Τί δήποτε ; Ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἴμαι, καὶ τὸ
 πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ
 οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' ⁸
 ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρα πόλει καὶ τοῖς ἡθεσι τοῖς ἡμετέ-
 ροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
 πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς
 Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δίκαιου λόγον ποι-
 ούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες,
 καὶ πάνθ', ἃ προσήκει, προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῆ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε.

Τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυ- ⁹
 τοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἑάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν
 ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
 συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. Καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπειληφῶς εὔποιεῖ. Ὁ καὶ μέγι- ¹⁰
 στὸν ἐστὶ καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρι-
 σθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν
 κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀν-
 ταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἑλληνας εὖνοιαν.

Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέιληφε καὶ
 κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἐτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ πα-
 ρόνθ' ὄρων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. Εὐρίσκει ¹¹
 γάρ, οἴμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν
 αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν
 βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον,
 ἡνίκ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτου πρόγονος περὶ τούτων
 κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ πα-

θεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, (διόπερ ἀγῶ παραλείψω, δικαίως ἔστι γὰρ μείζω τὰ κείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας.

- 12 Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ, ὅ,τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἑλλησι, σκεψομένους. Ἐγείτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργούς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. Διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. Οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γ' ὄρα πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὐσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὗρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμποριῶν ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυγεν.
- 13 « Ἀλλὰ νῆ Δί' », εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς, « οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρα τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν ». Ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεπονηκέναι σκήψαιτο ;
- 14 « Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία » (τοῦτο γάρ ἐστ' ὑπόλοιπον) « καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα ». Καλῶς. Οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιμόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν τει-
15 χεῖ. Ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρή-

ματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σώζει ; Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν 16 ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ', εἰ τὰ πρῶτα βιασθεῖς ἄκων ἔπραξεν, οὐτ' ἂν, εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κάκειν' ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως συντάττων.

Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῶ νῦν γε δὴ συμβαίνει. Λογίζεσθε γάρ. Ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπέιληφεν ὑμᾶς. Ἄδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύννοιδεν αὐτῶ· οἷς γὰρ οὓσιν ὑμέτεροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτῃται· εἰ γὰρ Ἄμφίπολιν καὶ Ποτεΐδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἠγεῖτο. Ἄμφοτέρ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβου- 18 λεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρῶξυνται, πείσασθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρότερος. Διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτά βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ πα- 19 ρόντ' ἀγαπήσειν οἶεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προόψασθαι.

Καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματ' ἐστὶν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ' εἶπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστὶν εἰρηῆσθαι.

« Πῶς γὰρ οἴεσθ' », ἔφην, « ὧ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ'

- ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὐ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτείδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι ; ἄρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοι-
- 21 αὔτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντες ἂν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε ; Ἄλλ' ὅμως », ἔφην ἐγώ, « μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι πολὺν τὴν αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχυρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείας αἰ πρὸς τοὺς τυράννους αὐται λίαν ὀμιλῖαι.
- 22 » Τί δ' οἱ Θετταλοί ; ἄρ' οἴεσθ' », ἔφην, « ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσσεσθαι παρ' αὐτοῖς ; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι ; Οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἄλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναί.
- 23 » Ὑμεῖς δ' », ἔφην ἐγώ, « διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκροῦμένον ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. Ἔστι τοίνυν νῆ Δί' », ἔφην ἐγώ, « παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ
- 24 τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὐφρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς
- 25 τυράννους. Τί οὖν ἔστι τοῦτο ; Ἀπιστία. Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σφίζετε, οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε. Τί ζητεῖτε ; » ἔφην. « Ἐλευθερίαν. Εἴτ' οὐχ ὄρατε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα ; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις

ἐναντίος. Οὐ φυλάξεσθ', ὅπως », ἔφην, « μὴ πολέμου ζητοῦν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὔρητε ; »

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς ²⁶
λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ
παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
ἀποσχέσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται.
Καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων
τινὲς παρ' ἃ τῶ λογισμῶ βέλτισθ' ὀρῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ' ²⁷
ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες
ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως
ἢ παραυτίχ' ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ'
ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος.

Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ²⁸
ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι
τὰ δέοντ' ἂν εἶητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόν-
τας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-
νην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, ²⁹
οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα
πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τού-
των ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.

Καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. Τίνας ; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γεγο-
νυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἤκων πρεσβείας τῆς
ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, πρού-
λεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας
οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως ³⁰
δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος
δ', ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ
Θεσπιάς μὲν καὶ Πλαταιάς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς
ὑβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐ-

βοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἷδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνησθαι. Καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς
 31 τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε.

Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους ; Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς τάληθῆ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
 32 καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. Οὐχ ἴν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἴν' ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ'
 33 οἴομαι ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὀρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάξειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγὺς ἦ τοῦτ' ἤδη. Ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὀρᾶτε καὶ εὔ εἰδῆτε,
 34 ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. Φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέσβειων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῆ· ὀρῶ γὰρ ὡς τὰ πόλλ' ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

35 Ἐως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνησθαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι, ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ

καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῆ, γέγονεν δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Εἰ γὰρ μὴ παρε- 36
κρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε
γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἤλθεν ἂν ποτε
στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῆ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φω-
κέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυ-
χίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε
τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνήσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται, ὡς 37
δ' ἂν ἐξετασθῆι μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὧ πάντες
θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ'
ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην
ὑποσχεῖν.

Οι σχέσεις μεταξύ των πολιτικών και των εκπαιδευτικών έχουν αλλάξει σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η εκπαίδευση έχει γίνει πιο πολύπλοκη και απαιτείται περισσότερη συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών. Η πολιτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες της εκπαίδευσης, αλλά και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμμετέχουν στην χάραξη της πολιτικής. Η διαφάνεια και η ακεραιότητα είναι σημαντικές για την κερδίσει το εμπιστοσύνη του κοινού. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ανοιχτή και να ανταποκρίνεται στις αλλαγές της κοινωνίας. Η ποιότητα της εκπαίδευσης είναι το κλειδί για την ανάπτυξη μιας προοδευτικής κοινωνίας.

Η εκπαίδευση είναι ο θεμέλιο για την ανάπτυξη της κοινωνίας. Τα παιδιά μας είναι το μέλλον και η εκπαίδευσή τους είναι η ευθύνη μας. Η πολιτική πρέπει να επενδύσει στην εκπαίδευση και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την απόδοσή της. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ενταξιακή και να δίνει την ευκαιρία σε όλους να εκπαιδευτούν. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι απρόσκοπτη και να παρέχει τις απαραίτητες υποδομές. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι σύγχρονη και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ποιότητα και να δίνει την ευκαιρία να αποκτήσουν οι μαθητές τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον 21ο αιώνα.

Η εκπαίδευση είναι ο καλύτερος τρόπος για να διασφαλίσουμε ένα καλύτερο μέλλον. Η πολιτική πρέπει να στηρίξει την εκπαίδευση και να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που προωθήσει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ανοιχτή και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ποιότητα και να δίνει την ευκαιρία να αποκτήσουν οι μαθητές τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον 21ο αιώνα. Η εκπαίδευση είναι η βάση για την ανάπτυξη μιας προοδευτικής κοινωνίας και η πολιτική πρέπει να το κατανοήσει.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

A

ἀγαπῶ 1) τινι ἀρκοῦμαι εἰς τι· 2) τι α) ἀγαπῶ, προτιμῶ τι τὸ ἴδιον
 λυσιτελοῦν· β) μένω εὐχαριστημένος μετ' ἀγαπῶ τὰ παρόντα.

ἀγνωμόνως ἔχω εἶμαι ἀνόητος.

ἀγοραὶ πρόσοδοι τῶν ἀγορῶν.

ἄγω 1) τηρῶ, φυλάττω· τὴν εἰρήνην· 2) ἄγω καὶ φέρω λεηλατῶ,
 ληστεύω.

ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου, ἀντιμετω-
 πίζω τὸν θάνατον πολεμῶν.

ἀδιόρθωτος ἀκανόνιστος.

ἀδολεσχῶ φλυαρῶ.

ἀδοξία ὄνειδος, ἐντροπή.

ἀήθης (μετὰ γνκ.) ἀσυνήθιστος εἰς τι.

αἴρεσις ἐκλογή· ὥστε ἐξ ἀπάντων (δηλ. τῶν λεχθέντων) γενέσθαι
 ὑμῖν ῥαδίαν τὴν αἴρεσιν τοῦ συμφέροντος· Ὁλ. Α, 1· αἴ-
 ρεσις ἐστὶ τινι προβάλλεται εἰς τινα ἢ ἐκλογή, ἔχει τις νὰ ἐκλέξῃ·
 δίδωμι αἴρεσιν τινι δίδω τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινα, ἐπι-
 τρέπω εἰς τινα νὰ ἐκλέξῃ.

αἴρομαι ὑψοῦμαι, αὐξάνομαι· μετ' ἐπιθ. : αἴρομαι μέγας αὐξάνομαι
 καὶ γίνομαι μέγας.

αἴροῦμαι 1) τι ἐγκρίνω τι· Φιλ. Α, 20· 2) τι ἀντί τινος προτιμῶ τι
 ἀντί τινος· ἡρημένος ἀντί τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ
 διαπράξασθαι ταῦτα· 3) τι ἢ τι προτιμῶ τι ἀπὸ (ἄλλο) τι·
 ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ τὴν (τύχην)
 ἐκείνου· 4) ἀντί πολλῶν χρημάτων εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑπο-
 βληθῶ εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας· νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν
 (= ὅτι ὑμεῖς ἐλοισθε ἂν) ἀντί πολλῶν χρημάτων.

αἰσχύνη· ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη ἢ ἕνεκα τῆς (κακῆς) κατα-
 στάσεως τῶν πραγμάτων καταισχύνη.

ἀκαιρία ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις.

ἀκέραιος ἀβλαβής.

ἀκμή, κυρίως : ἡ κόψις (τοῦ μαχαιριοῦ)· ἔπειτα : τὸ κρίσιμον σημεῖον.

ἀκρασία ἀκολασία.

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μακρονίου εἰς Ἀθήνας ἐπρότεινε εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.

Ἀλιάρτος πόλις τῆς Βοιωτίας· ἐν αὐτῇ τὸ 395 οἱ ἠνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Λακεδ. φονεύσαντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Λύσανδρον.

ἀλλὰ μὴν πρὸς τοῦτοις δέ.

ἄλλως 1) ἐν γένει· 2) **ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα· ἄλλως τε κἂν καὶ μάλιστα ἔάν.**

ἀλυσιτελής ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.

ἄμα· ἄμα... καὶ πρὸς δῆλωσιν δύο συγχρόνων πράξεων· **ἄμ' ἀκηκόα- μέν τι καὶ καθέσταμεν** μόλις ἔχομεν ἀκούσει τι (δηλ. πολεμικὴν τινα ἐνέργειαν τοῦ Φιλ.) καὶ (εὐθὺς) διορίζομεν.

ἄμαχος ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.

ἄμελῶ (μετὰ γνκ.) ἀδιαφορῶ διὰ τι.

ἄν· οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμηῆσαι ἐπ' αὐτὸν) καὶ ἂν τυχὸν ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (καὶ δύνασθε νὰ μὴ τὸ κάμετε).

ἄν = ἄ ἄν.

ἀναιρῶ καταστρέφω· **Λακεδαιμονίου ἀναιρεῖ** σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς Λακεδ. — **Μέσον : ἀναιροῦμαι** (μετ' αἰτ.) 1) ἀναλαμβάνω· **τὸν πόλεμον** (δηλ. τὸν ἤδη κατὰ τοῦ Φιλίππου διεξαγόμενον)· Ὀλ. Α, 7· **ἀνήρητο τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς** εἶχεν ἐπισύρει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν· Φιλ. Β, 20· 2) ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος· Ὀλ. Α, 21.

ἀνάστασις καταστροφή· **ἀλλὰ (πολεμοῦσιν ὑπὲρ) ἀναστάσεως** ἀλλὰ (πολεμοῦν), διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν.

ἀναχαιτίζω ἀνατρέπω.

ἀνδραποδισταὶ σωματέμποροι, δηλ. οἱ ἀπάγοντες τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶντες εἰς ἑαυτοὺς τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων των· κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἢ τιμωρία ἦτο θάνατος.

ἀνεξέταστος· οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἄοριστον ἐν τούτοις ἡμέ-
λῃται (ἐν συντόμῳ) οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ
εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον.

ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν
Φίλιππον ὁ Δημοσθένης.

ἀνθῶ ἀκμάζω· (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι
(ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) πολὺ μάλιστα ἀκμάζει
στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἐλπίδων.

ἄνοια· ἐξαπατῶ τὴν ἄνοιάν τινος ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀνοησίαν τι-
νός καὶ ἐξαπατῶ αὐτόν· ἀεὶ ἐξαπατῶν τὴν ἄνοιαν ἐκάστων (=
ἐκάστου) τῶν ἀγνοούντων αὐτόν καὶ προσλαμβάνων
(αὐτούς).

ἀνταίρω 1) τινὶ ἐξεγείρομαι, ἀναλαμβάνω πόλεμον ἐναντίον τινός·
εἰ Λακεδαιμονίοις ἀντήρατέ ποτε (δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν
πόλεμον, τὸ 378)· 2) πρὸς τινὰ ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.

ἀντεμβιβάζω ἐμβιβάζω τινὰ εἰς πλοῖον ἀντὶ ἄλλου τινός· εἶτ' ἀν-
τεμβιβάζειν = εἶτ' ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν (τοὺς με-
τοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας).

ἀντέχω διαρκῶ· τὰ τοιαῦτα... ἀντέχει ἢ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ.
δι' ἀδικίας, ἐπιτορίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις... — Μέ-
σον· ἀντέχομαι (μετὰ γνκ.) κρατοῦμαι στερεὰ ἀπὸ κάτι (διὰ νὰ
σωθῶ).

ἀντὶ (μετὰ γνκ.) πρὸς δῆλωσιν ἀνταλλαγῆς· ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γι-
γνομένων εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ἔχει.

ἀντίδοσις διαδικασία τις παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, κατὰ
τὴν ὁποίαν πᾶς πολίτης προσκαλούμενος εἰς **λειτουργίαν** τινὰ
δυσανάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ καλέσῃ πάντα
ἄλλον πολίτην, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πλουσιώτερον ἑαυτοῦ, ν' ἀνταλ-
λάξουν τὰς περιουσίας των ἢ νὰ ὑποβληθῆ ἐκεῖνος εἰς τὸ βάρος
τῆς λειτουργίας· **ποιοῦμαι ἀντίδοσίν τινι** ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ
κάμῃ ἀντίδοσιν.

ἀντιλαμβάνομαι τινος, κυρ. : πιάνομαι ἀπὸ τινος· ἔπειτα : ἐπιλαμ-
βάνομαί τινος, ἀναμειγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι· ρημτικ.
ἐπίθ. : ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτοῖς (= δεῖ ἀντιλαβέσθαι
ὑμᾶς αὐτοὺς) τῶν πραγμάτων ἐκείνων (τῶν ἐκεῖ, δηλ. ἐν
'Ολύμπῳ, πραγμάτων)· οὐδενὸς τῶν πραγμάτων ἀντιληπτέον

(ἐστὶ = δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι).

ἀντιληπτέον, βλ. ἀντιλαμβάνομαι.

ἀντιποιοῦμαι (μετὰ γνκ.) ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, διεκδικῶ τι.

ἀντίρροπος ἰσόστατος, ἴσου βάρους· **συμμαχία ἀντίρροπός τινος**
συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμισθῇ τι.

ἀξιῶ ἀπαιτῶ· ἔπραξε ταῦτα τῷ ἀξιῶν (δτκ. αἰτίου) τοὺς Θη-
βαίους δικαιότερα ἢ ὑμᾶς. Οἱ Θηβαῖοι ἀπήτουν ν' ἀποδοθοῦν
εἰς αὐτοὺς αἱ πόλεις Ὀρχομενὸς καὶ Κορώνεια, τὰς ὁποίας κατεῖχον
οἱ Φωκεῖς.

ἄπαξ· εἰς ἄπαξ διὰ μιαν φοράν.

ἄπαρτῶ (-άω) ἀποχωρίζω· πθτκ. πρkm. : ἀπήρηται εἶμαι μακράν·
ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις διότι
εἴσθε μακράν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς
πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς σκέψεις.

ἄπειμι εἶμαι μακράν, ἐλλείπω· ἄπεστι τὰ πράγματα ἐλλείπουν τὰ
ἔργα (αἱ πράξεις).

ἀπελαύνω ἐκδιώκω· δτ' Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε,
τὸ 357, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ
φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου ἔπεμψαν πρέ-
σβεις εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπρότειναν εἰς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίαν
ἐναντίον τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὁ Φίλιππος θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν
συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παρά-
δοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον
νὰ συζητήσουν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων περὶ συμμαχίας
κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτούς.

ἀπέχομαι (μετὰ γνκ.) : ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τινος, ἀποκρούω τι.

ἄπιστος ἀπίστευτος· **οὐδὲν** (ἐπίρρ.) ἄπιστόν (ἐστὶ τοῦτο) .

ἀπλῶς 1) μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς· Φιλ. Α, 51· 2) ἐν γένει· Ὀλ. Α, 23.

ἀπὸ (μετὰ γνκ.) πρὸς δήλωσιν τῆς πηγῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ διὰ τῆς
ὁποίας γίνεται τι· **ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμμαχῶν** μὲ τὰ χρή-
ματα τῶν συμμαχῶν σας (τοὺς ὁποίους διαρπάζει).

ἀπογιγνώσκω 1) μετ' αἰτιατικῆς προσ. : ἀπαρνοῦμαι τινα, ἀποσπῶ-
μαι ἀπὸ τινα· 2) ἀμτβ. : ἀπελπίζομαι.

ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

ἀποδίδωμί τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἐπιτρέπω, δίδω τὸ δικαίωμα εἰς τινα
νά... **εἰ τοῖς μὲν** (δηλ. τοῖς ρήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ
τοῖς βοηθομένοις) **ἀποδώσετε ἐπιτάττειν (ὕμῖν) ... ἀναγκά-**
ζεσθαι... ψηφίζεσθαι... συμπονεῖν.

ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ βᾶθυμειν τὸ ρίχνω στὴν τεμπελιά.

ἀποκρίνομαι· ἃ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἂν εἴητ' ἐψηφισμέ-
νοι, ταῦτ' ἤδη λέξω ποίαν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρέπει νὰ
ψηφίσετε, εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω. Τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, τὸ
ὁποῖον ὁ Δημοσθένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του παρέδωκεν εἰς τὸν
γραμματέα πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε, **λείπει ἐν τῷ λόγῳ.**

ἀπολείπω παύω.

ἀπόμισθος ἄμισθος.

ἀπόρρητος ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, μυ-
στικός· **τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον**, οἱ Ἀθηναῖοι δια-
καῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔστειλαν τὸ 358
πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, τὴν ὁποίαν
οὔτοι κατεῖχον ἀκόμη, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφί-
πολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ
συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυδναίους, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρέσβεις
εἰς τὸν δῆμον ταύτην, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς·
ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνα-
κοινωθέντος εἰς τὴν βουλήν μυστικοῦ, ἠγγόνου ὅμως τὸ περιεχό-
μενον αὐτοῦ.

ἀπόστολος ναυτικὴ ἀποστολή.

ἀποστροφή καταφύγιον.

ἀποτρίβομαί τι ξεπλύνω τι.

ἀποφαινομαι ὑπέρ τινος ἐκφράζω γνώμην περὶ τινος.

ἀποχρῆν, βλ. ἀποχρῶ.

ἀποχρῶ (-ᾶω, ἀπρμφ. ἀποχρῆν) 1) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 22· 2) ἀπρόσ.

ἀπόχρη εἶναι ἀρκετόν· **δοκεῖ μοι ἀποχρῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν**
(ταῦτα), ἐξ ὧν νομίζω ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἤρκοῦντο εἰς
αὐτὰ (= θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτά), διὰ τὰ ὅποια...

ἀργῶ κάθημαι ἀργός.

Ἀρτάβαζος Πέρσης σατράπης· τοῦτον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασι-

λέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Γ' ἐβοήθησεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Χάρης μετὰ τοῦ στρατοῦ του (τὸ 356).

Ἀρύββας βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν (μιᾶς τῶν σπουδαιότερων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου).

ἀρχαῖα, τά, τὰ πατρικὰ κτήματα (ἦτοι : οἶκοι, ἀγροί, ἔπιπλα κ.τ.τ.).
ἀρχὴ ἀφετηρία, ἐλατήριον.

ἄρχω· πθκ. **ἄρχομαι** ἐξουσιάζομαι, διοικοῦμαι· **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ ὑπῆκοοι.

ἀσελγής αἰσχρὸς, ἀκόλαστος.

αὖ προσέτι, ἀκόμη.

αὖθις μετὰ ταῦτα.

αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ. : **αὐξάνομαι μέγας** αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.

αὐτόματος, **ον**, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενος· **γίγνεται τι αὐτόματον** γίγνεται τι ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνον του.

αὐτῶν = **ἀλλήλων**· **περιμόντες** (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν — τὸν συνήθη τόπον διατριβῆς τῶν λογοποιούντων —) **αὐτῶν πυνθάνεσθαι**.

ἀφήμι ἀφήνω ἐλευθέρων, ἀθρώνω· πθκ. : **οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι** οἱ ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

ἀφίσταμαι μετὰ γνκ. : **παραιτοῦμαι** τινος, δὲν θέλω τι· Φιλ. Β, 12· 2) **ἀπέχω**· **τούτων ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλευεῖν** = **ἀφέσταμεν καὶ τοῦ γράφειν ταῦτα καὶ τοῦ συμβουλευεῖν**· 3) **διαφέρω** ἀπὸ τι· **τὰ τότε λεγόμενα ἦν πολὺ ἀφεστηκότα τούτων** ἦσαν ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ταῦτα (δηλ. ἀπὸ τὰ νῦν πραττόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ.)· 4) **χάνω** τι· Ὀλ. Α, 15.

ἀφορμὴ 1) λόγος, αἰτία· Ὀλ. Β, 22· 2) τὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει ἢ ἐπιχειρεῖ τις : πόρος, βοήθημα· Φιλ. Α, 29.

B

βασιλεὺς νοεῖται ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Ὡχος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359 - 338 καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν πρὸς τοῦτον ὁ Φίλ. ἀπέστειλε — κατὰ τὰς διαδόσεις τῶν ἐν Ἀθήναις φιλιππιζόντων — πρέσβεις, ἵνα ἀπαιτήσουν ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρως καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ πόλεις.

βέβαιος σταθερὸς, διαρκής· **εἰκός** (ἔστιν) **ἔχειν αὐτοὺς** (δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους) **βεβαίαν τὴν ἔχθραν ὑπὲρ ὧν** (= ὑπὲρ ἐκείνων,

(ἂ φοβοῦνται (μὴ πάθωσι) καὶ πεπόνθασιν . Οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλιππος ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρως πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα των· διὰ τοῦ πεπόνθασιν ἴσως ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθένης τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351 (βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακόν).

βεβαίως ἀσφαλῶς.

βέλτιστος· πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον.

βιάζομαι, ἀπολ. : ἐκτελῶ μὲ βίαν· **πράττει καὶ βιάζεται = πράττει βία.**

βοήθεια ἐπικουρικὰ στρατεύματα (ταχέως ἐπιστρατευόμενα καὶ προχείρως παρασκευαζόμενα).

βοηθητέον, βλ. βοηθῶ.

βοηθῶ 1) μετὰ δτι. : **βοηθῶ τοῖς πράγμασι** ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσαν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων· **βοηθητέον εἶναι ὑμῖν τοῖς πράγμασι = δεῖν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν· 2)** μετὰ τῆς προθ. **εἰς :** στέλλω βοήθειαν εἰς.

βουλή σκέψις· ἡ βουλή ἐστὶ τινα σκέπτεται τις.

βοῶ· οἱ βοησόμενοι (εἰσιν, ὡσπερ ἦσαν οἱ) τριακόσιοι (ἐν ταῖς συμμαχίαις) οἱ μέλλοντες νὰ φωνάζουν (οἱ προσωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδιοκιμάζουν ἢ ν' ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀγορευόντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἶναι, ὅπως οἱ τριακόσιοι (εἰς τὸ σύστημα τῶν συμμαχοῶν).

Γ

γὰρ ἐν ἐρωτήσει : λοιπόν.

γελῶ· ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι (= τοῦ γενέσθαι γέλωτα) ἵνα προκληθῇ γέλως.

γέλως αἰτία διὰ γέλωτα· **γέλως, ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι** γελοῖον πρᾶγμα (γελοῖος) ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.

Γεραιστὸς ἀκρωτήριον καὶ κόμη τῆς Εὐβοίας ἔχουσα λιμένα.

γίγνομαι 1) μετὰ μτχ. : εὐρίσκομαι, φανερώνομαι ὅτι· **τὸ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ... ἔχοντας** τὸ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγουν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἔχουν εὐρεθῆ (φανερωθῆ), ὅτι κέκτηνται (= ὅτι κατέ-

χουν)... και ότι έχουν... 2) μετά γιν. : γίγνομαι έμαυτοῦ έξαρτῶμαι από τόν έαυτόν μου· 3) μετ' έπιρρ. : γίγνομαι έξω (τῆς πόλεως) μένω (στρατοπεδεύω) έξω τῆς πόλεως· γίγνομαι έξω τοῦ κακῶς πάσχειν εἶμαι μακρὰν από κάθε κακοπάθειαν, δέν κακοπαθῶ, δέν βλάπτομαι· 4) μετά προθ. : γίγνομαι έν τῇ χώρα διατρίβω, διαμένω έν...· γίγνομαι έπί τῆς τοιαύτης γνώμης σκέπτομαι κατά τοιοῦτον τρόπον· γίγνομαι πρός τῇ γῆ προσεγγίζω, αποβιβάζομαι εἰς τήν ξηράν.

γινῶσκω 1) έννοῶ· Ὀλ. Α, 6· Φιλ. Α, 50· 2) σχηματίζω (έχω) τήν γνώμην· έγνωκότες ἦσαν ἄν ταῦτα μέχρι του (= τινός) θά είχον ταύτην τήν γνώμην (νά πολεμοῦν δηλ. κατά τοῦ Φιλ. και νά εἶναι σύμμαχοί μας) μέχρι τινός χρόνου (μόνον)· εἰ δέ, ὁ μὲν (δηλ. ὁ Φίλ.) έγνωκῶς ἔσται, ὡς δεῖ αἰ πράττειν τι..., ἡμεῖς δ' (έγνωκότες εἰσόμεθα), ὡς οὐδενός... λέγω, ἃ γινῶσκω = λέγω τήν έμὴν γνώμην· ταῦτα γινῶσκω έχω ταύτην τήν γνώμην· 3) κρίνω· Φιλ. Α, 29.

γίλιχομαι σφοδρῶς έπιθυμῶ.

γνώμη 1) νοῦς, διάνοια· Ὀλ. Β, 20· 2) έπιθυμία, θέλησις· Ὀλ. Α, 16· Φιλ. Β, 14· 3) προσδοκία· Ὀλ. Α, 21.

γράφω προτείνω έγγραφως.

γυμνασίαρχος ὁ ἀναλαμβάνων τήν δαπάνην διά τόν έξωραῖσμόν τοῦ διά τούς γυμνικούς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου και διά τήν άσκησιν και διατροφήν τῶν άθλητῶν.

Δ

δαιμόνιος υπεράνθρωπος.

δεῖ· οὐδ. μ.τχ. άπολ. : δέον ένῶ έπρεπε· δέον πάντας (ἡμᾶς) κωλύειν έργω και πράξειςιν οὐχι λόγοις τούς ζητοῦντας πλεονεκτεῖν.

δείκνυμι (άμπτ.) φαίνομαι· (τὸ έργον) δείξει τὸ πρᾶγμα θά φανῆ.

δεινός 1) έπί προσώπων· α) φοβερός, πολύ ικανός· Ὀλ. Α, 3· Φιλ. Β, 30· β) έμπειρός· Φιλ. Α, 35· 2) έπί πραγμάτων : δεινός εἶμι (μετ' άπρμφ.) έχω μεγάλην (άξιοθαύμαστον) δύναμιν νά... Ὀλ. Β, 20.

δεκαδαρχία κυβέρνησις αποτελουμένη εκ δέκα άρχόντων.

δέος, ους, τό, φόβος· ἔστι τοῦτο δέος = τοῦτο δεῖ ὑμᾶς φοβεῖσθαι.

δεσπότης ἀπόλυτος κυρίαρχος.

δῆ εὐθύς.

δημόσιος (δοῦλος) δοῦλος τῆς πόλεως.

δήποτε· συνήθως ἐν ἐρωτήσ. : **τί δήποτε**; διατί λοιπόν ;

διά (μετ' αἰτ.) πρὸς δήλωσιν τοῦ ὄργανου ἢ μέσου = **διά** τινος, **μέ** τι.

διαβάλλω· **ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν** διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα πλησίον των πρὸς ὑποστήριξίν των.

διαδοχή· **ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις** = **διαδεχομένους ἀλλήλους ἀμοιβαίως**, κατὰ σειράν.

διαλλαγὴ συμφιλίωσις· **αἱ πρὸς ἐκείνους διαλλαγαὶ** πᾶσα μετ' ἐκείνου συμφιλίωσις (διαπραγματεύσις πρὸς συμφιλίωσιν).

διασπῶ διαλύω.

διατίθεμαι πωλῶ.

διατρίβω 1) μετὰ μτχ. : **χρονοτριβῶ**· Ὀλ. Α, 9· 2) **ἐν τινι κατατρίβω** τὸν χρόνον μου εἰς τι· 3) **ἐπὶ τινι ἀσχολοῦμαι** εἰς τι.

διαφέρω· ἀπροσ. : **τί ὑμῖν διαφέρει**; τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο, ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φιλ.) ;

διδάσκω τινά τι ἀναγγέλλω εἰς τινά τι.

διεξέρχομαι 1) ἐκθέτω ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· Ὀλ. Β, 3· Φιλ. Β, 3· 2) ἐκθέτω· Ὀλ. Β, 5· 3) ἐξαντλῶ· **διεξεληλύθε πάντα (ἐκεῖνα)**, οἷς ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, μετὰ τὰ ὅποια.

δίσταμαι ἴσταμαι χωριστά· πρκμ. **διέστηκα** εὐρίσκομαι εἰς διάστασιν, διχονοῶ.

δίκη τιμωρία· **δίκην λαμβάνω** τιμωρῶ.

διοικῶ διευθύνω· μέσον : **διαχειρίζομαι**.

διόπερ δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς : καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς.

διорύσσω διασκάπτω· **Χερρόνησον διορύξει** θὰ κατασκευάσῃ διώρυχα διὰ μέσου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διὰ τῆς διώρυχος θὰ ἀπεχωρίζετο ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἀπὸ τῆς λοιπῆς Θράκης καὶ οὕτω οἱ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατοικοῦντες Ἀθηναῖοι ἄποικοι θὰ ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν.

διχῆ 1) εἰς δύο χωριστά· **δεῖ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι** πρέπει γὰρ εἶναι χωρισμένη εἰς δύο ἢ βοήθεια· 2) κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας· **διχῆ... τῷ τε... σῶξιν καὶ... στρ. ἐκπέμπειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν** κατὰ δύο τρόπους, δηλ. ἀφ' ἐνὸς

μὲν μὲ τὸ (νὰ προσπαθῆτε) νὰ σώζετε... καὶ νά... , ἀφ' ἑτέρου
δὲ μὲ τὸ νὰ βλάπτετε...

διώκω τι τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

δοκιμάζω κρίνω.

δοκῶ 1) **δοκῶ μοι** νομίζω, μοῦ φαίνεται· **ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν**
πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡμεῖς ἀπέναντι αὐτῶν τῶν
πραγμάτων τηροῦμεν κατὰ τὴν γνώμην μου διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν
δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω· 2) **δοκεῖ** φαίνεται καλόν· **τά**
γ' ἐμοὶ δοκοῦντα = **ἅ γ' ἐμοὶ δοκεῖ** ἡ γνώμη μου τοῦλάχιστον·
πθτκ. πρκμ. : **δέδοκται** ἔχει ἀποφασισθῆ.

δόξα φήμη.

δύναμις πεζικὴ δύναμις, πεζικόν (στράτευμα).

δύσκολος ἰδιότροπος.

δύσμαχος δυσκολοπολέμητος.

δυσχερῆς δυσάρεστος, ἐνοχλητικός· ἐπίρρ. : **πῶς δυσχερῶς**; μὲ πό-
σῃν δυσάρεσκεῖαν ;

E

ἐγκλημα παράπονον, δυσάρεσκεῖα· **τὰ πρὸς αὐτοὺς ἐγκλήματα** πα-
ράπονα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των, τὰ ἰδικὰ των.

ἐγρήγορα ἐπαγρυπνῶ.

ἐγχωρεῖ (ταῦτα) ἐπιτρέπονται ταῦτα.

εἰ μὴδ' ἅ πάθητ' ἄν... ; = **εἰ (καίπερ) ἔχοντες καιρόν, οὐ τολ-**
μήσετε μὴδὲ ταῦτα ποιῆσαι (αὐτόν), ἅ πάθοιτε ἂν (ὕμεις
ὕπ' ἐκείνου), εἰ δύναιτο ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμᾶς αὐτά);

εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συναφὴν δὲ
πρὸς τὰ μέλλοντα· ἔστω, καλὰ, πολὺ καλὰ.

εἰμί A) ὑπαρκτικόν : 1) ὑπάρχω, εἶμαι· **τὰ ὄντα τὰ ἀληθῆ· τι τῶν**
ὄντων ἀληθές τι 2) ἐπομένου ἀναφορικοῦ : **οὐκ ἔστιν ὅπως** (μετὰ
μέλλ. ὀριστ.) δὲν ὑπάρχει τρόπος νά... (δὲν εἶναι δυνατὸν νά...)
3) ἀπροσ. **ἔστι (ἦν)** μετ' ἀπρμφ. : εἶναι (ἦτο) δυνατὸν νά... B)
συνδετικόν : ὑπολογίζομαι· Φιλ. Α, 28· Γ) μετ' ἐπίρρ., πτώσεως ἢ
προθ. : 1) μετ' ἐπίρρ. : **ῥαδίως ἔσται** (δηλ. αὕτη ἡ δύναμις) εὐ-
κόλως θὰ διατρίβῃ αὕτη ἡ δύναμις· **οἱ δ'...** πρὸς ὑμᾶς ψευδό-
μενοι **ῥαδίως ὧσι** καὶ ὅταν εὐκόλως εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ψευδό-
μενοι πρὸς σᾶς, ὅταν δηλ. πολλοὶ ἐμφανίζωνται ὡς συνήγοροι
ψευδόμενοι· 2) μετὰ πτώσεως γνκ. : α) διαιρετικῆς· **ἔστι τῶν αἰ-**

- συχρῶν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν αἰσυχρῶν πραγμάτων : εἶναι αἰσυχρὸν (ἐντροπή)· β) πρὸς δήλωσιν τοῦ ἔργου τινός· τὸ ἐπιτιμᾶν παντός ἐστι εἶναι ἔργον τοῦ καθενός (ὁ καθένας ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμνη)· 3) μετὰ προθ. : ἐν ἐμοὶ ἐστὶ τι ἐξ ἐμοῦ (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου) ἐξαρτᾶται τι· εἰμι ἐπὶ τοῖς πράγμασι καταγινομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου· εἰμι ἐπὶ τίνος ἀσχολοῦμαι εἰς τι.
- εἵνεκα μετὰ γνκ. : χρηστά εἶη (τὰ πράγματα) παντός εἵνεκα εἴθε ν' ἀποβῶν τὰ πράγματα καλῶς πρὸς τὸ καλὸν ὄλων.
- εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν περισσώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν τώρα.
- εἰρωνεῖα προσποιήσις· ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν τὴν συνήθη προσποιήσιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα).
- εἰς μετ' αἰτ. : 1) ἐπὶ τρόπου· συχν. περιφραστικῶς ἀντὶ ἐπιρρ. : εἰς δέον = δεόντως· εἰς δέον τι κάπως πρεπόντως· 2) πρὸς δήλωσιν σκοποῦ· Ὁλ. Α, 20· 3) = διὰ μετ' αἰτ.· εἰς τὴν ναῦν δι' ἕκαστον πλοῖον.
- εἴτε· εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου... περιέσται... = εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυμπον παραστήσεται καὶ (εἶτα) βραδίως ἀμυνεῖται (ὑμᾶς) ἔλθων εἰς τὴν οἰκείαν (χώραν)· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς Ὀλυμπον μόνον... προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περιέσται.
- εἴωθα· οἱ εἴωθότες (ἀποφαίνεσθαι γνώμην) οἱ συνήθεις (οἱ τακτικῶς λαμβάνοντες τὸν λόγον) ῥήτορες.
- ἐκ μετὰ γνκ. : 1) ἐπὶ χρόνου· ἐξ οὗ (δηλ. χρόνου) ἀφ' οὗτου· 2) πρὸς δήλωσιν αἰτίας : ἕνεκά τινος, διὰ τι· Ὁλ. Α, 7· Φιλ. Α, 3, 46· Φιλ. Β, 27· 3) = διὰ μετὰ γνκ.· Ὁλ. Β, 9· 4) = ἐν μετὰ δτκ.· λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας (ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων) ὅσ' ἀνάγκη (ἐστὶν ὑμᾶς λαμβάνειν)· ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου.
- ἐκβαίνω ἀποβαίνω, λαμβάνω ἔκβασιν.
- ἐκκαλοῦμαι τινα ἐξεγεῖρω τινὰ (ἐκ τῆς νωθρότητος).
- ἐκλαλῶ διασαλπίζω, διακηρύττω· εἰ δυνηθεῖς (= ἐπειδὴν δυνηθῆ) μὴ πράξει ταῦτα, ἃ (καίπερ) ὀφλισκάνων ἄνοιαν ὁμως ἐκλαλεῖ νῦν.
- ἐκλέγω χρήματα εἰσπράττω χρήματα (ὡς λύτρα).
- ἐκπίπτω ἐκδιώκομαι.

ἐκπολεμῶ (-όω) τινά τινι περιπλέκω τινά εἰς πόλεμον πρὸς τινα. **ἐκφέρω πόλεμον** κηρύττω πόλεμον.

Ἐλάτεια ὄχυρά πόλις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἣ κλεῖς τῆς Βοιωτίας· μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346) κατεσκάφη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

ἐλεγχος ἀπόδειξις· τὸ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἐλεγχον δώσει ἢ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεων μου εὐθὺς θὰ δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν.

ἐλέσθαι, βλ. **αἰροῦμαι**.

ἐλλειμμα ἔλλειψις· **τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα** αἱ ἐλλείψεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἢ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἢ μὴ χορήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἢ σπατάλη τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτάς κλπ.).

ἐλλείπω 1) **τι ὕστερῶ εἶς τι**· Ὀλ. Α, 6· 2) ἀπολ. : εἶμαι ἐλλιπὴς (καθυστερῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων μου· Ὀλ. Β, 30.

ἐμπίπτω εἰς λοιδορίαν παρεκτρέπομαι εἰς ὕβρεις.

ἐμπόριον ἐμπορικὸς λιμὴν.

ἐναντίος· τὸ οὐδ. **ἐναντίον** ὡς ἐπίρρ. : **βλέπω ἐναντίον** κοιτάζω (τὸν ἀντίπαλόν μου) κατὰ πρόσωπον (διὰ νὰ παρακολουθῶ τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσωμαι).

ἐνδεῖ ὑπάρχει ἔλλειψις· **ἅπαντος ἐνδεῖ (ὕμῖν) τοῦ πόρου** ἔχετε ἔλλειψιν ὄλου ἐν γένει τοῦ (στρατιωτικοῦ) πόρου : σᾶς λείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας ἀναγκαιοῦντα χρήματα.

ἐνδείκνυμαι παρουσιάζω· **ἐνδείκνυμαι τοσοῦτον** παρουσιάζω (προτείνω) τόσον μέγα πλεονέκτημα.

ἐνδίδωμι δίδω· **καιρὸν** εὐκαιρίαν.

ἐνειμι 1) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ γ' ἐνικ. πρόσ.· **ἔνεστι** ἐνυπάρχει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ· **ταῦτα ἴσως πρότερον ἐνῆν** ταῦτα (δηλ. ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ πολεμεῖν) πρότερον ἴσως ἦσαν δυνατά· 2) ἀπροσ. μετὰ δοτκ. προσ. καὶ ἀπρμφ. : ἐπιτρέπεται εἰς τινα νά.

ἐνθυμητέον, βλ. **ἐνθυμοῦμαι**.

ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψιν μου· 1) μετ' αἰτ. Ὀλ. Α, 6· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : **ἐνθυμητέον (ὕμῖν ἐστι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ ἀναμιμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς, ἠλίκην...** πρέπει ν' ἀναλογίζεσθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἴσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύ-

τεροι), πόσον μεγάλην...

ἐνι (= **ἐνεστι**) 1) ἀπροσ. : εἶναι δυνατόν· 2) προσωπκ. : ὑπάρχει.

ἐντελής τέλειος, πλήρης· **μισθός ἐντελής** ὁ πλήρης μισθός, δηλ. καὶ τὸ σιτηρέσιον καὶ ὁ μισθός (βλ. τὴν λ.).

ἐξαγγέλλω ἀναγγέλλω, κάμνω γνωστόν.

ἐξαιρῶ κυριεύω.

ἐξαρκεῖ (ἀπροσ.) εἶναι ἀρκετόν· **ἐξαρκεῖ ὑμῖν λέγειν δικαιότερα** εἶναι ἀρκετόν εἰς σᾶς νὰ ἐκφωνῆτε (μόνον) λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ὑποστηρίζετε, ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερον δίκαιον (παρὰ ὁ Φίλ.).

ἐξεργάζομαι τινί τι κατορθώνω τι πρὸς χάριν τινός.

ἐξέρχομαι ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατείαν, ἐκστρατεύω.

ἐξεστί τι μετ' ἀπροσφ. · 1) εἶναι δυνατόν εἰς τινα νά· **μηχ. οὐδ. ἀπόλ.** · **ἐξόν = εἰ καὶ ἐξῆν**· 2) ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν νά· Ὀλ. Β, 30.

ἐξετάζομαι 1) διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀποδεικνύομαι· **ὥς ἂν ἐξετασθεῖη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο** εἶθε νὰ μὴ συμβῆ ἔξετασθέντα (ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ν' ἀποδειχθοῦν ἀκριβέστατα (νὰ ἐπαληθεύσουν)· 2) ἀποκαλύπτομαι, φανερόνομαι· Ὀλ. Β, 20.

ἐξόν, βλ. **ἐξεστι**.

ἐξουσία γίγνεται = ἐξεστι.

ἐπαναμιμνήσκω ξαναενθυμίζω.

ἐπανήμι τι ἀφήνω τι κατὰ μέρος.

ἐπανορθοῦμαι τι, κυρ. : σηκώνω κάτι ποῦ ἔχει πέσει, καὶ τὸ ἐπαναφέρω εἰς τὴν θέσιν του· ἔπειτα : ὀρθῶς χρησιμοποιοῦ.

ἐπέρχομαι· ἐπέρχεται τινί (μετ' ἀπροσφ.) ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος νά· **ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης (ἴδιον) ὑπολαμβάνω (τὸ) ἐπελθεῖν ἂν** (= τὸ ὅτι ἐπέλθοι ἂν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα.

ἐπέχω συγκρατῶ τὸν ἑαυτὸν μου· **ἐπισχών** (= ἐπεὶ ἐπέσχον) ἂν... ἂν ἡσυχίαν ἦγον ἀφοῦ θὰ συνεκράτουν τὸν ἑαυτὸν μου... θὰ ἐσιώπων.

ἐπὶ 1) μετὰ γνκ. : α) εἰς (μετ' αἰτ.)· **ἐπὶ πολλῶν (πραγμάτων)** εἰς πολλὰς περιστάσεις· β) ἐπὶ χρόνου· **ἐπὶ Τιμοθέου** ἐπὶ τῆς στρατηγίας τοῦ Τιμοθέου· 2) μετὰ δτκ. : α) χρονικῶς· **ἐπὶ τῷ πράττειν** ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἐνεργείας· β) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας· **ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι** (ἐπειδὴ

εἶμαι πεπεισμένος) ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν· γ) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἔθρου, ὑπὸ τὸν ὅποιον γίνεται τι· αἰροῦμαι φίλους ἐπὶ τοῖς διακαίοις ἀποκτῶ (ἔχω) φίλους ὑπὸ τὸν ἔθρον νὰ πράττω τὰ δίκαια· 3) μετὰ δτκ. καὶ μτχ. ἰσοδυναμεῖ μὲ γνκ. ἀπόλυτον : ἐπ' ἀδήλοις οὔσι τοῖς... γενησομένοις = καίπερ ἀδήλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένων ἂν καὶ ἀβέβαιον εἶναι, τί ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) θὰ μοῦ συμβῇ· 4) μετ' αἰτκ. : ἐπὶ σκοποῦ· ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας στρατείας αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίζουσιν ταύτας — τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζετε — τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

ἐπιβαίνω (μετὰ γνκ.) βάλλω τὸ πόδι μου, πατῶ εἰς τι.

ἐπιβουλεύομαι (πθτκ.) εἶμαι στόχος ἐπιβουλῶν, ἀπειλοῦμαι.

ἐπιεικῶς τρόπον τινά.

ἐπισκοτῶ τινι ρίπτω σκότος ἐπάνω εἰς τι, σκεπάζω τι.

ἐπιστολή· ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθηναίων μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγινώσκει ὁ Δημοσθ. ἐπιστολήν τινα αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Φιλ. συμβούλευεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐλπίζουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθην., διότι οὗτοι οὐδὲ τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ σφύζουσιν.

ἐπιστολιμαῖος ὁ περιεχόμενος ἐν ἐπιστολαῖς· **δυνάμεις ἐπιστολιμαῖοι** στρατεύματα μόνον εἰς ἐπιστολὰς (εἰς τὸ χαρτί) γραμμένα.

ἐπισφαλῆς ἀσθενής.

ἐπιτειχισμα φρούριον ἢ ὄχυρωμα οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ ἔθρου· **ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας** φρούρια ἐπαπειλοῦντα τὴν χώραν του.

ἐπιτιμῶ ψέγω, κατακρίνω.

ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας ὑποβάλλω (διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.

ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά· ἐπεχείρησεν Ὀλυνθίοις, νοεῖται ἢ στρατιωτικῇ ἐπίδειξις, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351.

ἐπόπτης μάρτυς.

ἔργα 1) γεωργικαὶ ἐργασίαι· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπιχειρήσεις· Φιλ. Α, 38.

ἔρημία (παντελής) ἔλλειψις.

ἔρρωμένος, μτχ. πθτκ. πρκμ. (τοῦ ρ. ῥώννυμι) ὡς ἐπίθ. : ὑγιής, γερός· ἐπίρρ. : ἔρρωμένως ἐνεργῶς, δραστηρίως.

ἔσκεμμένος, βλ. **σκοπῶ**.

ἐτησιαί οἱ ΒΑ ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ τουρκιστὶ λεγόμενα μελέμια)· οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐμποδίζουν τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β. ἀπ' Ἀθηναίων πλέοντας.

ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις δέ.

ἔτοιμῶς προθύμως· **ἔτοιμότατα** (= ἔτοιμότερον) εὐκολώτερον.

Εὐβοία· ὡσπερ εἰς **Εὐβοίαν**, δηλ. **ὠρμήσατε**· οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες τὸ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνίκησαν τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς νήσου.

εὐήθεια ἀπονηρία, ἀπλότης· (εὐρίσκω τὸν Φίλιππον) τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν προσαγαγόμενον τούτῳ, τῷ φάσκειν (μὲ τοῦτο τὸ μέσον, μὲ τὸ νὰ βεβαιώσῃ δηλ.) παραδώσειν... καὶ (τῷ) κατασκευάσαι..., τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν (προσαγαγόμενον) μετὰ ταῦτα τῷ... ἐξελεῖν καὶ... Θετταλοὺς δέ (προσαγαγόμενον) νῦν... τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ) ἀναδέξασθαι.

εὐήθης ἀνόητος.

εὐθυνα, συνήθως κατὰ πληθ. **εὐθυναί** λογοδοσία.

εὐπορῶ ζῶ μὲ εὐπορίαν.

εὐτρεπῆς παρεσκευασμένος.

εὐτρεπίζω 1) τακτοποιῶ· Ὀλ. Α, 13· 2) ἐτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν· Φιλ. Α, 16.

ἐφίσταμαι 1) τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπόπτης· **οἱ ἐφροστηκότες** (δηλ. **τοῖς στρατεύμασι**) οἱ στρατηγοί· 2) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας· ἐμφανίζομαι (αἰφνιδίως) ἐνώπιόν τινος· **ἅπασιν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοι ἐπιστάντες** ἐπελθόντες εἰς τὰ πράγματα καθ' ὃν χρόνον ὅλα εὐρίσκονται εἰς ταραχὴν (ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου)· ἀφοῦ καταλάβετε (διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐφορμῆσεως ἐκ τινος νήσου ἢ λιμένος, ὅπου διαρκῶς θὰ παραμένετε) τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν ταραχῇ διατελοῦσαν· **μηδὲ (ὅπως) ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως (= μεγάλη δύναμις)**· 3) παραμονεῦω, καιροφυλακτῶ· Φιλ. Β, 18.

ἔχω Α) μτβτκ. : παρέχω· Ὀλ. Β, 3· Β) ἀμτβτ. : 1) ἀποβαίνω· Ὀλ. Α, 9· 2) διάκειμαι, εἶμαι· συχνάκις μετὰ τὰ ἐπιρρ. τρόπου· **ἐναντίως ἔχει** εἶναι ἐναντίον (ἀποτελεῖ μειονέκτημα)· **οὔτε εὐτρεπῶς ἔχει αὐτῷ τὰ παρόντα (πράγματα) οὐδ' (οὔτως ἔχει) ὡς ἂν κάλ-**

λιστα (ἔχει) οὔτε προητοιμασμένα οὐδὲ κάλλιστα τακτοποιημένα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πράγματα αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.). **τὰ ὅλα πράγματα βέλτιον ἔχει** ἢ ὅλη κατάσταση τῆς πολιτείας εἶναι καλυτέρα· **φαύλως ἔχει (τὰ πράγματα)** τὰ πράγματα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν· **ἀργῶς ἔχω** εἶμαι νωθρός· **ταῦτα ἄμεινον ἔχει** ἑκατέροις (δηλ. ὑμῖν καὶ Φιλίππῳ) εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφοτέρω (σεῖς καὶ ὁ Φίλιππος). Μέσον : **ἔχομαι** (μετὰ γνκ.) πιάνομαι ἀπὸ τι· **ἔχομαι τῆς πληγῆς** πιάνομαι ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος, φέρω τὴν χεῖρά μου εἰς τὸ κτυπηθὲν μέρος (διὰ νὰ τὸ προφυλάξω ἀπὸ τὸ κύπημα, τὸ ὅποιον ἔχει ἤδη δοθῆ).

Z

ζηλώ τι κατευθύνω ὄλον τὸν ζῆλόν μου εἰς τὴν ἀπόκτησίν τινος· **τοῦτο** (δηλ. δόξαν) **ἐζήλωκε.**

H

ἦ εἰ δὲ μή.

ἦδη εὐθύς, ἄνευ ἀναβολῆς.

ἦδύς· ἐπίρρ. : **ἠδέως ἔχω** εἶμαι εὐχαριστημένος· **ἦδιον εἶναι ἂν αὐτονόμους** ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἦσαν αὐτόνομοι : ὅτι θὰ ἐπρότιμων νὰ ἦσαν αὐτόνομοι.

ἦκω 1) ἔχω φθάσει· **πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίην ἦκει τὰ πράγματα αὐτῷ** ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος των ἔχουν φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτόν : ἢ ἀΐξῃσις του ἔχει φθάσει (πλέον) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος τῆς· 2) ἔχω ἐπιστρέψει· **ὅτε ἦκομεν βεβοηθηκότες Εὐβοεῦσι** ὅτε εἴχαμεν ἐπιστρέψει (ἐκ τῆς Εὐβοίας), ἀφοῦ εἴχαμεν βοηθῆσαι τοὺς Εὐβοεῖς· ἐνοεῖται ἢ ἐκεῖ ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (357)· 3) ἔχω παρουσιασθῆ· Ὀλ. Α, 9· 4) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα· **εἰ ἦκει τις** ἐὰν ἀναβῆ κανεὶς εἰς τὸ βῆμα· Ὀλ. Α, 1.

ἠλικία στρατεύσιμος ἠλικία (ἀπὸ τοῦ 18 - 60 ἔτους).

ἠλίκος 1) ὅσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως : πόσον μέγας· **ἠλίκα ἐστὶ τὰ διάφορα = ἠλική ἐστὶν ἡ διαφορά.**

ἠνίκα ἐφ' ὅσον.

ἠρετό τις = ἔροιτο ἂν τις.

Θ

θαῖττον = ῥᾶον.

θαυματοποιὸς ἀγύρτης.

θεοί· τὸ τῶν θεῶν = οἱ θεοί.

θεραπεύω περιποιοῦμαι· **θεραπεύει** τινὰς ἐπὶ τῇ πόλει πρὸς βλάβην τῆς πόλεως (διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦς κατὰ τῆς πόλεως).

Θετταλοί· τὰ τῶν Θετταλῶν τὰ πράγματα τῶν Θεσσαλῶν, οἱ Θεσσαλοί.

θεωρῶ ἐξετάζω.

θορυβῶ, ὡς μὲ (ἐπιδοκιμαστικόν) θόρυβον δηλῶ, ὅτι.

θρυλῶ τι συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τινος, συχνάκις ἐπαναλαμβάνω τι.

I

ἴδιος ιδιωτικός· **τὰ ἴδια** αἱ ιδιωτικαὶ ὑποθέσεις.

ιδιώτης ἄπειρος.

ἱερά τριήρης, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱεράς τριήρεις, τὴν **Πάραλον** καὶ τὴν **Σαλαμινίαν**· ἐν § 34 τοῦ Α' Φιλιππικοῦ νοεῖται ἡ **Πάραλος**, ἡ ὅποια κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς **θεωροὺς** (τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως) εἰς Δῆλον ἡγκυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος.

Ἱέραξ Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλεὶς ὡς πρεσβευτὴς εἰς Ἀθήνας τὸ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

ἱεροποιοί, οὗτοι ἦσαν δέκα ἄρχοντες κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, οἱ ὅποιοι ἔργον εἶχον τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐορτῶν καὶ τὴν ἐποπτείαν θυσιῶν τινῶν.

Ἰλλυριδὸς = Ἰλλυριοί· ἐν Ἰλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰλλυριῶν.

ἴσος· τὸ ἴσον τὸ ἀνάλογον μέρος· **ἐξ ἴσου** (ἐκείνοις, δηλ. τοῖς ἀντιπάλοις) ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου).

ἴσταμαι σταματῶ.

K

καθαιροῦμαι καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὅποιαν ἔχω ὑψωθῆ).

καθήκω εἶμαι ἀρμόδιος, κατάλληλος· **ὁ καθήκων χρόνος** ὁ ὠρισμένος χρόνος.

κάθημαι 1) κάθημαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· **οἱ καθήμενοι** οἱ ἀκροαταί· Φιλ. Β, 3· 2) ἀδρανῶ, δὲν κάμνω τίποτε.

καθίστημι ἐγκαθιστῶ (εἰς τὴν ἐξουσίαν). — Μέσον : **καθίσταμαι** εὐρίσκομαι ἐν τινι καταστάσει· **ἐν ᾧ καθέστηκε** τὰ πράγματα **Φι-**

λίππου εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις καθίσταται αὐτῷ εἰς κομιδῆ στενὸν εὐρίσκεται αὐτὸς εἰς πολὺ μεγάλην στενοχωρίαν μὲ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ του στρατεύματος. — Πθκ. : διορίζομαι· ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν = ὅς ἂν καταστῆ ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων.

καὶ 1) ἐπιτατικός· καὶ πρῶτος πρῶτος πρῶτος· καὶ σφόδρα πολὺ σοβαρῶς· 2) πράγματι· Φιλ. Α, 46· 3) καὶ γὰρ τοι διὰ τοῦτο λοιπόν· 4) καὶ δὴ· α) καὶ μάλιστα εὐθύς· Ὀλ. Β, 13· β) εὐθύς τώρα· Φιλ. Α, 13.

καιρὸς 1) περίστασις, κατάστασις πραγμάτων· Ὀλ. Α, 2· Φιλ. Α, 12· 2) εὐκαιρία, εὐνοϊκὴ περίστασις· τὴν ἀκαιρίαν καιρὸν νομίσαντες· Ὀλ. Α, 24· οἱ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν) καιροὶ αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν· Φιλ. Α, 37· οἱ ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντες (ἡμῖν) καιροὶ· Ὀλ. Β, 2.

κακοδαιμονία φρενοπάθεια.

καλῶ· ἦν μὲν οὖν δίκαιον τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις καλεῖν (ὑμᾶς) βεβαίως ἦτο δίκαιον νὰ προσκαλέσετε (διὰ νὰ σᾶς εἰπουν τί πρέπει ν' ἀποκριθῆτε) τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίππου)· νοοῦνται ὁ Κτησιφῶν, ὁ Ἀριστόδημος καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, οἱ ὅποιοι κομίσαντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς πρώτας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἐνήργησαν νὰ σταλῆ πρεσβεία πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης.

καλῶς· ὦν (= ἄ) καλῶς ποιῶντες ἔχουσι τὰ ὅποια ἔχουν — καὶ καλὰ κάμουν (ποὺ τὰ ἔχουν).

κἂν 1) ἔστω καὶ· 2) κἂν... κἂν... κἂν... εἶτε... εἶτε... εἶτε...· κἂν ρῆγμα κἂν στρέμμα κἂν ἄλλο τι... ἢ (τοῦτο)· Ὀλ. Β, 21· κἂν ὑμεῖς (= καὶ ἦ, κἂν ὑμεῖς) ἕνα, κἂν πλείους...· Φιλ. Α, 19.

κἂν = καὶ ἐν.

κατὰ 1) μετὰ γνκ. : περὶ τινος, διὰ τινος· Φιλ. Β, 9, 10· 2) μετ' αἰτ. : α) διανεμητικῶς· καθ' ἕκαστα λέγων (αὐτὰ) ἀναφέρων αὐτὰ (τὰ ἄλλα ὀχυρὰ μέρη) ἐν πρὸς ἕν· καθ' ἕνα αὐτῶν χωριστὰ κάθε ἕνα ἐξ αὐτῶν· καθ' ἕκαστον τούτων χωρὶς ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστὰ· β) ἐπὶ ἀπομονώσεως καὶ χωρισμοῦ : καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς βουλευσθε ὕστερον μεταξύ σας μόνοι θὰ σκεφθῆτε ὕστερον (δηλ. μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβειων).

κατακλείω ἀναγκάζω.

κατακούω (μετὰ γνκ.) 1) ὑπακούω εἰς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος· Ὀλ. Α, 23· 2) σαφῶς ἀκούω τινά· Φιλ. Β, 35.

καταλλαγαί διαπραγματεύσεις περὶ συμφυλιώσεως.

καταπτήσσω (πρκμ. **κατέπτηχα**) συστέλλομαι (ζαρώνω) ἀπὸ φόβον.

καταρραθυμῶ χάνω ἔνεκα ῥαθυμίας· πθκ. : τὰ **κατερραθυμημένα** ὅσα ἐκ ραθυμίας (ἀμελείας) ἔχετε χάσει.

καταρρέω καταπίπτω, πίπτω εἰς ἐρείπια· (τὰ **τοιαῦτα**) **περὶ αὐτὰ καταρρεῖ** (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) καταπίπτει φυλλορροοῦσα πέριξ ἑαυτῆς (μτφκ. ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθέων).

κατασκευάζω 1) παρασκευάζω, δημιουργῶ· Ὀλ. Α, 20· 2) ἐπινοῶ, πανούργως μηχανεύομαι· Ὀλ. Β, 6· 3) καθιστῶ· Ὀλ. Β, 15.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

κατέχω συγκρατῶ, διατηρῶ· τὰ (συμμαχικά) **πράγματα** τὴν (συμμαχικὴν) δύναμιν.

κατορθῶ ἐπιτυγχάνω· ὀνομτκ. ἀπρμφ. : τὸ **κατορθοῦν** (αὐτόν, δηλ. τὸν Φίλ.) αἰ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.).

κενὸς ἀνωφελής· Ὀλ. Β, 12· **ψήφισμα κενὸν** ψήφισμα ἀνεκτέλεστον.

κεφάλαιον = ἐν **κεφαλαίῳ** ἐν περιλήψει.

κινουῖμαι τίθεμαι εἰς κίνησιν, ἀναφαίνομαι.

κοινός· τὸ **κοινόν** ἢ τὰ **κοινὰ** τὰ δημόσια πράγματα, ἡ πολιτεία.

κομιδῆ λίαν· **κομιδῆ δὲ** (ἄπιστα).

κομίζομαι λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ.

κόπτομαί τινι καταπονοῦμαι μέ τι.

κορδακισμοὶ ἄσεμνοι χοροί.

κρατῶ 1) ἀπολ. : ὑπερισχύω· Φιλ. Β, 36· 2) μετὰ γνκ. : γίνομαι κύριός τινος. — Πθκ. : νικῶμαι.

κρίνω δικάζω· **κρινόντων** (δηλ. τοὺς στρατηγούς). — Πθκ. : **κρίνομαι περὶ θανάτου** σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον μὲ κίνδυνον νὰ καταδικασθῶ εἰς θάνατον, **δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου**.

Λ

λαγχάνω διὰ κλήρου ἀναδεικνύομαι.

λαμβάνω 1) λαμβάνω καὶ χρησιμοποιοῶ (δαπανῶ)· Ὀλ. Α, 19· 2) ἐνωῶ· **ἂν λάβοιτε** δύνασθε νὰ ἐννοήσετε· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον :

λαμβάνομαι ἐν μέσῳ τινός καταλαμβάνομαι, εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ τινός.

Λάμψακος πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλάσποντον, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος· συχρότατα μετὰ μτχ. : ἂν λάθῃ ἀναλώσας ἂν ἐξοδεύσῃ ἀνεπαισθήτως (χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ)· λήσετε πάνθ' ὑπομείναντες χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε θὰ ὑπομείνετε πάντα.

λέγω 1) θέλω νὰ εἶπω, ἐνοῶ· μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω = καὶ ἂν μηδεὶς ᾖ ἐν αὐτῇ, πολέμιος λέγω· 2) προτείνω· Ὀλ. Α, 20· Ὀλ. Β, 11, 31· Φιλ. Α, 14· 3) ἐπὶ ρητόρων : ὀμιλῶ. οἱ λέγοντες οἱ ρήτορες.

λῆμμα κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας).

Λῆμνος ἡ γνωστὴ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία κτῆσις τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἱππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἱππάρχου· ἡ ἐκεῖ δὲ διαμονὴ τοῦ ἱππάρχου ἦτο ἄνετος.

ληστεύω ληστρικῶς (κρυφίως) πολεμῶ, κάμνω κλεφτοπόλεμον.

λιμένες πρόσοδοι λιμένων.

λογίζομαι· λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι = λογιζομένους (τοῦτο)· εἰ Φίλιππος λάβοι.

λογισμὸς 1) λόγος, αἰτία· Φιλ. Β, 6· 2) σκέψις· πρὸς πλεονεξίαν... τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων κατευθύνων τὰς σκέψεις του πρὸς πλεονεξίαν καὶ πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν πάντων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

λογιστῆς κριτής.

λογοποιῶ 1) ἀπολ. : πλάττω λόγους, χαλκεύω (κατασκευάζω) ψευδεῖς εἰδήσεις (φήμας)· 2) ὡς διαδίδω ὅτι.

λόγος 1) δικαίωμα λόγου· δίδωμι λόγον τινὶ α) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινὰ ν' ἀπολογηθῇ· δόντες λόγον (αὐτοῖς)...· Ὀλ. Β, 29· β) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινὰ νὰ ὀμιλήσῃ· Ὀλ. Β, 31· 2) ἐκτίμησις· τοῦ δικαίου λόγον ποιῶμαι φροντίζω περὶ τοῦ δικαίου· 3) πρότασις· Φιλ. Β, 11· 4) λογοδοσία· Φιλ. Α, 33.

λοιδορία κακολογία· κενὴ ἀβάσιμος, μὴ στηριζομένη ἐπὶ πραγμάτων.

λοιπὸς ὑπόλοιπος· ἔστι λοιπὸν ὑπολείπεται· λοιπὸν ἔστι (ἡμῖν) ὑπὸ τοῦ πολέμου μᾶς ἔχει ἀφήσει ὁ πόλεμος (ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου)· τὰ λοιπὰ εἰς τὸ ἐξῆς.

λυσιτελῶ ὠφελῶ· τὸ λυσιτελοῦν ἢ ὠφέλεια, τὸ κέρδος· τὸ ἰδίᾳ λυσιτελοῦν τὸ ἰδιαίτερόν συμφέρον.

Μ

μακρὰν ἐπὶ χρόνον· οὐκ εἰς μακρὰν ὄχι μετὰ παρέλευσιν χρόνου, ἐντὸς ὀλίγου.

μᾶλλον δὲ 1) διὰ νὰ εἶπω καλύτερον· Ὀλ. Α, 19· Ὀλ. Β, 2, 22· 2) ἢ καλύτερον· Ὀλ. Β, 8.

μεθύω τινὶ εἶμαι μεθυσμένος ἀπὸ χαρὰν διὰ τι.

Μενέλαος ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· φοβούμενος καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ κατέστησαν ἑπάρχον.

μένω 1) μένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν)· Ὀλ. Β, 9· 2) ἐπὶ τινος περιορίζομαι εἰς τι· Φιλ. Α, 9.

μερὶς βοήθεια.

μέρος· τὸ ἡδικημένον αἰε μέρος (τῶν πολιτῶν) οἱ ἐκάστοτε ἐπιβαρυνόμενοι μὲ ἄδικα βάρη πολῖται· ἐν μέρει ἢ κατὰ μέρος κατὰ σειρὰν (διαδοχικῶς)· ἐν μέρει οὐδενὸς εἶμι θεωροῦμαι ἀνάξιος λόγου, δὲν λογαριάζομαι γιὰ τίποτε.

μετάστασις ἀλλαγὴ· πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν δεικτέον (ἐστὶν ὑμῖν) πρέπει νὰ δείξετε, ὅτι πολὺ ἠλλάξατε στάσιν (διαγωγὴν) καὶ μεγάλως μετεβλήθητε.

μέτεστί μοί τινος μετέχω τινός.

μετρίως εἰς μέτριον βαθμόν, ὀλίγον· καὶ μετρίως σωφρονοῦντες (ἄνθρωποι) καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες.

μή· 1) μή μοι ἐλλειπτικὴ φράσις = μή μοι λεγέτω τις· 2) μή τί γε δὴ (κατόπιν τοῦ ἐπιδιοτικῆς οὐδὲ) πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βέβαια.

μικρός· ἐπιρρ. χρῆσις μετὰ προθ. : καὶ κατὰ μικρὸν ἔστω καὶ ὀλίγον.

μῖμος ὁ μιμούμενός τι· μῖμος γελοίων ὁ μιμούμενος γελοῖα (ἄξια γέλωτος), γελωτοποιός.

μισθός, εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἐκάστην καὶ σιτηρέσιον (τροφή)· οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἐκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.

μνημονεύω ἐνθυμοῦμαι.

μόνος· ἐπίρρ. : **μόνον οὐχί** μόνον πού δέν, σχεδόν.

N

νήσος· **καί ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ** (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει)
νήσοις· νοοῦνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σκυῖρος καί Πεπάρηθος.

Νίκαια φρούριον τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς
Οὔτης καί πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

νικῶ· **τούς φίλους νικᾷ** (ὕπκμ. : **τὰ ξενικά**) **καί τούς συμμάχους**
νικοῦν τούς φίλους καί τούς συμμάχους (βλάπτουν δηλ. αὐτούς δι'
ἄρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.).

νυνί τώρα δά.

Ξ

ξένοι μισθοφόροι, μισθοφορικόν στράτευμα.

Ο

οἱ ἀναφρκ. ἐπίρρ. : πρὸς ὃ μέρος· συχν. μετὰ γνκ. : **ὄρατε... τὸ πρᾶ-**
γμα οἱ ἀσελγείας προελήλυθεν ἄνθρωπος τὸ συμβαῖνον (τὴν
κατάστασιν), μέχρι δηλ. ποίου βαθμοῦ ἀναιδεΐας ἔχει προχωρήσει
ὁ ἄνθρωπος.

οἶδ' ὅτι βεβαίως.

οἰκείος 1) ἀνήκων εἰς τινα, ἴδιος· **τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καί δυνά-**
μεως τὸ ἰδιαίτερον κράτος (τοῦ Φιλίππου) καί ἡ ἰδιαίτερα δύναμις
του· 2) φιλικός, σύμμαχος· Φιλ. Α, 4· ἐπίρρ. : **οἰκείως** φιλικῶς·
πάνυ οἰκείως ἔχειν.

οἰκία οἰκογένεια· ἡ **τυραννική οἰκία** ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων·
ἐννοοῦνται οἱ τύρανοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καί Πειθόλαος.

οἶκοι ἐν τῇ πατρίδι· **τὰ οἶκοι** τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἡ πατρίς.

οἶος 1) μετ' ἀπρμφ. = **ὥστε** (μετ' ἀπρμφ.)· **οὐδαμῶς οἶος** (= **τοιοῦ-**
τος ὥστε) **ψεύδεσθαι** ἀνίκανος νὰ ψεύδεται· **οἶους ὀρχεισθαι**
= **ὥστε ὀρχεισθαι**· **οὐχ οἶός ἐστι μένειν** = **οὐκ ἐστι τοιοῦ-**
τος, οἶος = (**ὥστε**) **μένειν**· 2) μετ' ἐπιθ. : **οἶος ἔμπειρος** ὅπως-
δήποτε ἔμπειρος· 3) **οἶός τ' εἶμι** (μετ' ἀπρμφ.) εἶμαι ἰκανός, εἶμαι
εἰς θέσιν νὰ... 4) τὸ οὐδ. **οἶον** ὡς ἐπίρρ. : καθὼς παραδείγματος
χάριν.

ὀκνῶ 1) μετ' αἰτ. : φοβοῦμαι τι· **ὀκνῶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν**

φοβοῦμαι τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας : φοβοῦμαι νὰ μὴ ἐπισύρω τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας· 2) μὴ φοβοῦμαι μήπως.

ἽΟλύνθιοι· τὰ τῶν ἽΟλυνθίων τὰ πράγματα τῶν ἽΟλυνθίων, οἱ ἽΟλύνθιοι.

ὄλως γενικῶς.

ὀμιλία συναναστροφή, σχέσις· **αἱ λίαν ὀμιλῖαι** αἱ πολὺ στεναὶ σχέσεις.

ὀμοιοι· ἐν ὀμοίῳ πολέμῳ, δι' ὄν = ἐν ὀμοίῳ πολέμῳ ἐκείνῳ, δι' ὄν.

ὄνειδος 1) προσβολή, κατηγορία· **καὶ (ἄ) φαίνοιτο ἄν (ὕμῖν) μεγάλα ὄνειδη κατ' ἐκείνου βουλομένοις (= εἰ βούλοισθε) δοκιμάζειν ὀρθῶς· ἽΟλ. Β, 4· 2) αἴσχος· ἽΟλ. Β, 20.**

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ φαντάζομαι μὲ τὸν νοῦν μου.

ὄντινοῦν, βλ. ὄστισοῦν.

ὄπως 1) ἐν πλαγίᾳ ἐρωτητικ. προτάσει : πῶς ὄπως μὴ δόξομεν εἶναι χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων (ἡμῖν ἐκ τῶν θεῶν) πῶς νὰ μὴ φανῶμεν ὅτι εἴμεθα κατώτεροι τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν (ἀνάξιοι τῶν θεῶν εὐεργεσιῶν)· 2) οὐχ... ὄπως... ἀλλὰ καὶ = οὐ μόνον οὐ... ἀλλὰ καί.

ὄρμῳ (-άω) κινουμαι· ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... ἴσως ἂν ὄρμησαιτε ὅτι ἀφήγοντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν σας ἀμέλειαν ἴσως ἠθέλετε κινηθῆ (ἀπὸ ἐδῶ ἐναντίον του) : θὰ τὸ ἐκουνούσατε ἐπὶ τέλους.

ὄρχοῦμαι τοιαῦτα (= τοιαύτας ὄρχήσεις) χορεύω τοιοῦτους χορούς. **ὄστισοῦν, ἦτισοῦν, ὄτιοῦν** οἰοσθήποτε.

ὄτε (αἰτλογ.) ἀφοῦ, ἐπειδὴ.

οὐ μὴν ἀλλ' ὄμως.

οὐδεῖς· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε = οὐ φόβος ἐστὶ μὴ δεινόν τι πάθητε οὐδὲν κακὸν θὰ πάθετε.

οὐδέποτε· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων = οὐκ ἐλπίς ἔστι μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων γενήσεται ἡμῖν (τότε) τίποτε ἀπὸ ὅ,τι πρέπει δὲν θὰ γίνῃ ποτέ ἐκ μέρους ἡμῶν.

οὔτοι ἐπίρρ. : βεβαίως οὐχί· **οὔτοι παντελῶς οὐδόλως βέβαια.**

οὔτος, αὕτη, τοῦτο· καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα· ταύτη (ἐπίρρ.) διὰ τοῦτο.

οὔτω· οὔτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους = οὔτω

(δει ἀξιούν) καὶ τῶν πραγμάτων (ἡγεῖσθαι) τοὺς (εὖ) βουλευομένους.

οὐχ ὡσπερ, βραχυλογικῶς : οὐχ ὡσπερ τὸν π. χρόνον... = οὐδὲ τὰ πράγμαθ' οὕτως ἔξει, ὡσπερ κτλ.

ὄφλισκάνω κυρ. : καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· ἔπειτα : ὄφλισκάνω αἰσχύνῃ ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου αἰσχύνῃ (καταπίπτω εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων)· ὄφλισκάνω ἀνοιαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν ἀνοησίας, κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ ἀνόητος· ὄφλισκάνω ἀνανδρίαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν δειλίας.

ὄχλος πλήθος ἀνθρώπων· καὶ (ἄ) τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευῆν (ἔχει), ὄσσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (οὐδ.) ἔχει καὶ αἱ ὅποια ἑορταὶ ἀπαιτοῦν τοσοῦτον πλήθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, ἀθλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιάρχων κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευῆν (δηλ. πολυτελεῆ σκεύη, ἐνδύματα κτλ.), ὅσσην ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ (ἀπαιτεῖ).

Π

Παίων = Παίονες.

πάλιν κατόπιν· πάλιν αὖ ἔπειτα πάλιν.

παρὰ 1) μετὰ γιν. : τὸ προέρχεσθαι ἐκ τινος προσώπου· παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ τὴν ἰκανότητά του· 2) μετ' αἰτ. : α) πρὸς δήλωσιν αἰτίας : ἕνεκά τινος, ἐξ αἰτίας τινός· Φιλ. Α, 11· β) πρὸς δήλωσιν χρόνου : παρὰ πάντα τὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων πράγματα εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ. : ἐν ᾧ χρόνῳ γίνονται τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων)· παρὰ τὸν καιρὸν εἰς τὴν κατάλληλον στιγμὴν : ὅταν παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία.

παρακαθίστημί τινά τινα τοποθετῶ τινα πλησίον τινός· στρατιώτας οἰκείους... παρακαταστήσαντας (τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις).

παρακρούομαι ἔξαπατῶ.

παρακύπτω ἐπὶ τι ρίπτω παρέργωγος ἐν βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τι.

παραπίπτω συμπίπτω· παραπεπτωκῶς καιρὸς εὐκαιρία, ἢ ὅποια ἔχει παρουσιασθῇ.

παρασκευάζομαι τριήρεις ἐτοιμάζω τριήρεις πρὸς ἀπόπλουν (διὰ τοῦ διορισμοῦ τριηράρχων).

παρατάττομαι δύναμιν τὴν ἐκείνω (= τὴν τῇ ἐκείνου δυνάμει)
παραταξομένην ἰκανὴν ν' ἀντιπαραταχθῆ (νὰ πολεμήσῃ φανερά)
 πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου.

παραυτίκα εὐθύς· μετ' οὖσ. πρὸς δῆλωσιν βραχείας διαρκείας : ἡ
παραυτίχ' ἡδονὴ ἢ στιγμιαία εὐχαρίστησις.

παραχρῆμα εὐθύς· **ἐκ τοῦ παραχρῆμα** ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προ-
 μελέτης.

πάρειμι (**παρά + εἶμι**) 1) εἶμαι πλησίον· **πάρειμι τοῖς πράγμασι**
 παρακαλουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα (τὴν πορείαν τοῦ πολέ-
 μου)· 2) ἔχω φθάσει· **πρὸς τοῦτο καιροῦ** εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον
 σημεῖον· 3) **πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα** ἔχω παρουσιασθῆ εἰς τὸ βῆμα.

παρέρχομαι 1) εἰσέρχομαι· **ἐὰν παρέλθῃ (εἴσω Πυλῶν)**· Φιλ. Β,
 30· 2) **ἐπὶ τὸ βῆμα** ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ὀμιλήσω· **οἱ πα-**
ριόντες οἱ ρήτορες.

παρεῶσθαι, βλ. **παρωθοῦμαι**.

παρίστημι· **παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ** τινὸς ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν
 τινος κάτι τι· **δεῖ τοῦτο ἐκείνω ἐν τῇ γνώμῃ = ἐν τῇ (γνώμῃ**
ἐκείνου) παραστήσαι. — Μέσον : **παρίσταμαι** ὑποτάσσω· Ὀλ.

A, 18· ἀπροσ. : **παρίσταται μοι** μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν· Φιλ. Β, 6.

παροξύνομαι 1) ἐξεγειρομαι· Ὀλ. Α, 6· 2) ἐξοργίζομαι· Φιλ. Β, 18.

παρορῶ τι καταφρονῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ τι.

παρρησία τὸ νὰ λέγῃ τις ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖ, ἐλευθεροστομία.

παρρησιάζομαι τι λέγω τι ἐλευθέρως.

παρωθοῦμαι (πρκμ. **παρέωσμαι**) παραγκωνίζομαι.

πᾶς 1) μετὰ τοῦ ἄρθρου : **οἱ πάντες** τὸ ὅλον, ἐν συνόλῳ· 2) οὐδ. πληθ.
πάντα ὡς ἐπίρρ. = **πάντως** ἐξάπαντος.

πεζῆταιροι ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυ-
 λακὴν τοῦ Φιλίππου.

πεῖθομαι συμβιβάζομαι· Φιλ. Α, 15· πρκμ. **πέπεισμαι** ἔχω σχημα-
 τίσει πεποίθησιν· **τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα**
 διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε (ἐσχηματισμένην) αὐτὴν τὴν πεποίθησιν, (π.χ.
 ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ βοηθήσετε
 τοὺς Ὀλυνησίους), ἄλλοι δὲ ἄλλην, (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξετε
 τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου).

περαίνω 1) φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ· Ὀλ. Β, 13· 2) λέγω· Φιλ. Α, 28.

περὶ (μετὰ γνκ.) : ὡς πρὸς τι, σχετικῶς μέ τι· **συνοίσειν τῇ πόλει**

περὶ ὧν (= περὶ τούτων, περὶ ὧν σχετικῶς μὲ αὐτά, περὶ τῶν ὁποίων)· Ὁλ. Α, 1· παρόμοιον (τοῦτό) ἐστὶ (ἐκείνω), ὅπερ (ἐστὶ) καὶ περὶ τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· Ὁλ. Α, 11· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως (ἐστὶ) καὶ σχετικῶς μὲ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἔτσι συμβαίνει· Ὁλ. Α, 11· περὶ πόρου χρημάτων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πόρου (τῆς ἐξευρέσεως) χρημάτων· Ὁλ. Α, 19.

περιγίγνομαι μετὰ γνκ. : ὑπερισχύω τινός.

περίειμι (περὶ + εἶμι) 1) μετὰ γνκ. : ὑπερισχύω τινός· 2) **περίεστί τι** (μετ' ἀπρμφ.) ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά... : τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά...· Ὁλ. Β, 29.

περίσταμαι μετ' αἰτ. : ἴσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά· **ὁποῖα ἄττα** (= τινά) ἂν περιστῆ ὑμᾶς τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ ἔσεσθε καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικὰς των πράξεις.

περιστοιχίζομαι 1) τινά περικυκλώνω τινά ὡς διὰ δικτύων· Φιλ. Α, 9· 2) πθτκ. : περικυκλώνομαι· Φιλ. Β, 27.

πήγνυμαι (πρμκ. : πέπηγα) στερεοποιουῦμαι· ἐκείνω ὡς θεῶ πεπηγέναι ἀθάνατα ὅτι εἶναι δι' ἐκεῖνον, ὡσάν νά ἦτο θεός, τόσον στερεά, ὥστε νά εἶναι ἀθάνατα (ἀμετάβλητα).

πήλιος· ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε... = ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους ταξιάρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νά τοὺς πωλήσουν), οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς τ. καὶ τοὺς φ. εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νά συνοδεύουν δηλ. τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς).

πικρὸς δυσάρεστος· ἐπίρρ. πικρῶς ἀσστηρῶς.

πιπράσκω πωλῶ· πθτκ. ἀόρ. ἐπράθην· προδοθέντες (οἱ Ὁλυνθ.) ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες, ἢ Ὁλυνθος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο πολιτῶν τῆς, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ τοῦ Λασθένους, ἐξαγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Φιλ. (τὸ 347)· ὁ δὲ Εὐθυκράτης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὁλύνθου ὤρισε καὶ τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων αἰχμαλώτων.

πλέον οὐδὲν ποιῶ δὲν κατορθώνω τίποτε, δὲν καταλήγω εἰς τίποτε.

πλεονεκτῶ ἰδίᾳ καρποῦμαι ἀτομικὰς ὠφελείας.

πλήθος· τὰ πλήθη οἱ ἐλεύθεροι λαοί, αἱ δημοκρατίαι.

πνεύματα άνεμοί· τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τῆ βοηθεία τῶν (καταλλήλων) άνέμων καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους· **τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές** (ἔστι) οἱ άνεμοὶ εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς άνέμους).

ποιῶ 1) παράγω· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπὶ ποιητῶν : συνθέτω ποιήματα· Ὀλ. Β, 19· 3) παρέχω, **ποιῶ ἑμαυτῷ λόγον παρ' ὑμῖν** παρέχω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου εὐκαιρίαν τοῦ λέγειν παρ' ὑμῖν : κατορθώνω νὰ λάβω τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσω ἐνώπιόν σας· Φιλ. Β, 32· 4) μετὰ διπλῆς αἰτ. : κάμνω τι εἰς τινα· ἃ ἐποίησε τοὺς τε παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῷ καὶ τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων· Ὁ Φίλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Πύδναν διέταξε νὰ φονευθοῦν οἱ παραδώσαντες εἰς αὐτὸν τὰς δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν ἐν Ἀμφιπόλει καὶ Πύδνῃ δημοκρατικῶν. — Μέσον : **ποιοῦμαι ἐν ὀργῇ** τινα ὀργίζομαι ἐναντίον τινός· **ποιοῦμαι λόγους περὶ τινος** ἔρχομαι εἰς διαπραγματεύσεις (διαπραγματεύομαι) περὶ τινος.

πολεμῷ (πόλεμον) διεξάγω πόλεμον· **δεήσειν αὐτὸν πολεμεῖν** ὅτι θὰ παρασταθῆ ἀνάγκη νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν (τὸν πόλεμον).

πολιτεῖαι 1) δημοκρατικὰ πολιτεύματα· Ὀλ. Α, 5· Φιλ. Β, 12· 2) = **τὸ κοινὸν** τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, ὁ σύνδεσμος τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων· Φιλ. Α, 48.

πολιτεύομαι διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας. — Πθτκ. : **τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς** τὰ ἐν τῇ πολιτεία ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα, αἱ πολιτικαὶ τῶν πράξεις· Ὀλ. Α, 28.

πομπή· τὰς **πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν** προπορεύονται τῶν πομπῶν πρὸς εὐχαρίστησίν σας· οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς μεγαλοπρεπεῖς κατὰ τὰ Παναθήναια, Διονύσια καὶ λοιπὰς ἑορτάς.

πορισταὶ οἰκονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων.

ποτέ ἐρωτητκ. μῦριον : ἄραγε.

πραῖγμα 1) ὑπόθεσις· Φιλ. Α, 1· 2) δυσκολία, στενοχωρία· Φιλ. Β, 36· 3) ἐν τῷ πληθ. **πράγματα α**) ὑποθέσεις (τῆς πόλεως)· Ὀλ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· β) περισπασμοί, ἐνοχλήσεις· Ὀλ. Α, 8, 20.

πραγματεύομαι ἐνεργῶ.

πραθέντες, βλ. **πιπράσκω**.

πράττω 1) μετ' αἰτ. : μηχανῶμαι τι· Φιλ. Α, 48· 2) ἀπολ. : ἐνεργῶ. **πρεσβεύομαι** ἀποστέλλω πρέσβεις.

πρὸ (μετὰ γνκ.) ἐπὶ χρόνου : ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος ὁ πρότερον πόλεμος. **προάγομαι εἰς τοῦτο** περιέρχομαι εἰς τοιοῦτο σημεῖον.

προαιρέσεις σκοπός· ἐκ προαιρέσεως ἀπὸ σκοποῦ.

προαιροῦμαι· πρκμ. : **προήρημαι** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀποφασίσει, εἶμαι ἀποφασισμένος νά . . .

προαπόλλυμαι χάνομαι πρότερον· **προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν** ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται.

προβάλλομαι (τὰς χεῖρας) προτείνω τὰς χεῖράς μου (πρὸς προφύλαξίν μου).

προεῖτο, ἄορ. τοῦ **προῖμαι**.

προέρχομαι προχωρῶ· **καὶ (ὅπως) πάντα μὴ λήσει ἡμᾶς προελθόντα ἔτι πορρωτέρω** καὶ πῶς τὸ κακὸν νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ μας ἀκόμη περισσότερο.

προέχω ὑπερέχω· **πολλῶ προέχει** εἶναι μέγα πλεονέκτημα.

προησόμεθα, τοῦ **προῖμαι**.

προῖμαι 1) μετὰ γνκ. : ἀμελῶ καὶ ἀφήνω νὰ μοῦ ξεφεύγῃ κάτι τι· Ὁλ. Β, 2· 2) μετ' αἰτ. : α) ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν τύχην του· Ὁλ. Α, 12· β) ἐγκαταλείπω, ἀφήνω τι· **τὸ προῖσθαι αἰεὶ καθ' ἕκαστόν τι τῶν πραγμάτων** τὸ ν' ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μας αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην· **εἰ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο**· γ) παραμελῶ· **τὸ παρὸν αἰεὶ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν**· 3) μετ' αἰτ. καὶ δοτικ. : ἀφήνω τι εἰς τὴν διάκρισίν τινος· Φιλ. Β, 8· 4) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. τοῦ τιμήματος : θυσιάζω τι ἀντὶ τινος· Φιλ. Β, 10.

προκινδυνεύω διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ.

προλαμβάνω 1) μετ' αἰτ. : προκαταλαμβάνω· Ὁλ. Β, 9· 2) ἀπολ. : κρίνω πρότερον.

προόισθε, ἄορ. (κατὰ τὰ βαρύτερα) τοῦ **προῖμαι**.

πρὸς 1) μετ' αἰτ. : α) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας : ἐναντίον τινός· Ὁλ. Β, 14· **πρὸς Ποτειδαίαν** κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας· β) ὡς πρὸς τι· **πρὸς τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν** ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν

πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· γ) συμφώνως πρὸς τι· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀπολ., ὡς ἐπίρρ. : προσέτι· **τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς** καὶ προσέτι ὀλίγον ἀκόμη (δηλ. δύο τάλαντα).

προσάγομαι δελεάζω.

προσδεῖ ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου δὲν χρειάζεσθε κανένα ἄλλον πόρον· οὐδὲ λόγου προσδεῖ (τοῦτο) δὲν χρειάζεται οὐδὲ νὰ λεχθῆ ἄν.

προσδόκιμός εἰμι περιμένομαι, ἀναμένομαι.

προσεδρεύω = προσκαθέζομαι· προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλει) καὶ θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν.

προσέχω (μετὰ δτι.) 1) ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι· 2) μετὰ τοῦ **νοῦν** : α) δίδω προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τι· **εἴ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν** ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ διδῆ τις προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας· β) πείθομαι εἰς τινα, συμπράττω μετὰ τινος· Φιλ. Α, 6.

προσηγορίαι τίτλοι.

προσθήκη· ἡ δύναμις... ἐν προσθήκῃ ἢ δύναμις ὡς προσθήκη προστιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν.

προσκαθεδεῖται, τοῦ προσκαθέζομαι.

προσκαθέζομαι κάθημαι ἐνώπιον πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν.

προσκρούω ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινα· **οἱ ἐμοὶ προσκρούσαντες ἐξ ἀρχῆς** ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀνέκαθεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου.

προσλαμβάνω λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.

προσπεριβάλλομαί τι ἀποκτῶ ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ νέον τι.

προσπολεμῶ· πολεμῶ· νομίζει τὸν Φίλιππον φοβερόν προσπολεμῆσαι (τινα αὐτῶ) φοβερόν διὰ νὰ πολεμήσῃ τις ἐναντίον του (φοβερόν ἀντίπαλον).

προτίθεμαι (μετ' αἰτ.) προσδιορίζω τι· πθηκ. ἀπροσ. : **προτίθεται** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχει προταθῆ (ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας), πρόκειται νὰ...· Φιλ. Α, 1.

πρόφασις 1) ἀφορμή· ἢ **πρώτη πρόφασις** ἢ τυχοῦσα ἀφορμή· 2) δικαιολογία, πρόφασις· **τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν) ἀφελεῖν**, οἱ στρατηγοὶ πολλάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον προφασιζόμενοι ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.

προχειρίζομαι προετοιμάζω.

πρῶτος· ὡς ἐπίρρ. : τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς, στήν ἀρχή· τὴν πρώτην
κατὰ πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

πταῖσμα ἀποτυχία.

πταίω τι πάσχω ἀτύχημά τι.

πυλαία τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἀμφικτιονικὸν συνέδριον
πω (πάντοτε μετ' ἀνήσεως) μέχρι τοῦδε.

πώποτε μέχρι τοῦδε.

πῶς ἐπίρρ. ἐρωτητκ. : πῶς ἐτοιμῶς με πόσῃ προθυμίαν.

Ρ

ῥάδιος· συγκριτκ. : ῥάων, ῥᾶον· ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ ῥάονι
(δηλ. πολεμεῖσθαι) θὰ εἴχαμεν νὰ κάμωμεν με ἓνα Φίλιππον
εὐκολοπολεμητότερον· ἐπίρρ. : ῥαδίως ἀπερισκέπτως.

ῥαθυμῶ ζῶ με ῥαθυμίαν· (μὴ) φανῶμεν ἐρραθυμηκότες ἐπὶ πολ-
λῶ (τόκῳ) ὅτι με μεγάλην μας θυσίαν (ζημίαν) ἔχομεν ζήσει
με ῥαθυμίαν.

ῥαῖζῶ (ῥάων) καλύτερεύω, ἀναλαμβάνω ἐκ τῆς ἀσθενείας μου.

ῥαστώνη ἀνάπαυσις.

ῥήγμα κατάγμα, σπάσιμο.

ῥητός ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνεταί λόγος, ὁ φανερός.

ῥήτωρ· ῥήτωρ (ἐστίν) ἡγεμῶν ἐκατέρων καὶ στρατηγός (ἐστίν)
ὑπὸ τούτῳ ἓνας ῥήτωρ εἶναι ἀρχηγός ἐκάστου τῶν δύο πολιτι-
κῶν κομμάτων καὶ ἓνας στρατηγός ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (ὅπως
ἐν τῇ συμμορίᾳ ἦσαν ὁ ἡγεμῶν καὶ ὁ ἐπιμελητής).

ῥοπή ἐπιρροή, ἐπίδρασις· μεγάλη ῥοπή (ἐστίν ἢ τύχη) = μεγάλην
ῥοπήν ἔχει ἢ τύχη.

Σ

σαθρός βεβλαμμένος· **σαθρόν** βλάψιμον· τὰ **σαθρὰ** τῶν ἐκείνου
πραγμάτων τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου, τὰ μέρη, ὅπου ἐκεῖνος
εὐκόλως δύναται νὰ προσβληθῇ.

Σίγειον πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον πλησίον τοῦ
ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου.

σκαιότης τρόπων μωρία, ἡλιθιότης.

σκέψαιτο, βλ. **σκοπῶ**.

σκήπτομαι προφασίζομαι.

σκήψις πρόφασις, δικαιολογία.

σκοπῶ 1) μετ' αἰτ. : α) προσέχω, κοιτάζω τι· Ὀλ. Β, 2· β) παρατηρῶ, ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Φιλ. Α, 4· γ) ἀποβλέπω εἰς τι· **σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν** ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : ἐξετάζω· οὐ γὰρ δεῖ (ὕμᾱς) **σκοπεῖν, ἅττα (= ἅτινα) ποτ' ἔσται (τὰ μέλλοντα), ἀλλὰ (δεῖ) εὖ εἰδέναί, ὅτι (ταῦτα, τὰ μέλλοντα) φαῦλα ἔσται**· 3) **περί τινος** σκέπτομαι περί τινος· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον : **σκοποῦμαι** (μέλλ. **σκέψομαι, ἄορ. ἔσκεψάμην, πρκμ. ἔσκεμμαι**) 1) μετ' αἰτ. : α) σκέπτομαι περί τινος ἐκ τῶν προτέρων· **ἔσκεμμένος χρήσιμόν τι** προσεσκεμμένος, προμελετημένος, ἵνα προτείνῃ κάτι τι χρήσιμον· β) ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Ὀλ. Β, 12· γ) ἐξετάζω τι· (**τὰ πράγματα**) μετ' ἀληθείας συμφώνως μετ' τὴν ἀλήθειαν (ὅπως ἀληθῶς συνέβησαν)· Ὀλ. Β, 4· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : σκέπτομαι· Ὀλ. Α, 14· 3) **ἐκ τινος** συμπεραίνω ἐκ τινος· Ὀλ. Β, 17.

σπουδάζω **περί τι** προθύμως ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

στρατεύομαι ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν.

στρατηγοί, κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα **στρατηγοί** ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα **ταξίαρχοι** ἐλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο **ἵππαρχοι** ἐλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἱππάρχων ἦσαν οἱ δέκα **φύλαρχοι**.

στρατηγοῦμαι ὑπό τινος διευθύνομαι ὑπό τινος (ὡς ὑπὸ στρατηγοῦ)· **τὰ στρατηγούμενα** τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττόμενα, αἱ πράξεις τοῦ στρατηγοῦ.

στρατιωτικός· χρήματα στρατιωτικά χρήματα διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὰ **θεωρικά**, δηλ. τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφῶντος (422) διενέμοντο κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας πρὸς πληρωμὴν τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσόδου καὶ πρὸς δαπάνην ἐν ταῖς ἐαρταῖς. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρῶνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπράξεων· ἐν καιρῷ ὅμως πολέμου ὀρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἄλλ' ὅτε διηύθυνε τὰ πράγματα τῶν Ἀθηῶν (ἀπὸ τοῦ 361) ὁ Εὐβουλος, ἠκυρώθη ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, εἴτε εἰρήνη ἦτο εἴτε πόλεμος, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν λαόν ὡς **θεωρικά**.

στρέμμα ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα.

συγκροτῶ γυμνάζω· **συγκεκροτημένος τὰ τοῦ πολέμου** καλῶς γυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά.

συγχωρῶ παραχωρῶ.

συλλαμβάνω (μετὰ δτικ. προσ.) λαμβάνω μέρος μετὰ τινος ἄλλου, βοηθῶ τινα.

συμμαχικός· τὰ συμμαχικά (πράγματα) οἱ σύμμαχοι.

συμμορίαί ὀργανωμέναι πολιτικαὶ ὁμάδες· **κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε**, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὅπερ ἐψηφίσθη τὸ 378/7, ἦτο τοιοῦτόν τι : οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρουν εἰσφορὰς κατενέμοντο εἰς συμμορίας — ἄγνωστον πόσας —, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο δύο, ὁ **ἡγεμών** καὶ ὁ **ἐπιμελητής**, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου ποσὸν χρημάτων. Τὴν πρώτην τάξιν τῆς τιμῆσεως ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, κατανεμημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι ἵνα θέτουν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ ποσά, τῶν ὁποίων τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογουῦντος εἰς αὐτοὺς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριῶν τῶν ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ ἤγον καὶ ἔφερον τοὺς λοιποὺς συμμορίας.

συμπαραθέω τρέχω ὁμοῦ παραπλευρῶς.

συμπλέκομαι ἐπὶ πολέμου : ἐκρήγγυμαι.

συμπονῶ 1) ὑφίσταμαι μαζὶ τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου)· Ὀλ. Β, 2· 2) συνεργάζομαι· **ἄλλο οὐδ' ὅτιοῦν συμπονῶ** εἰς τίποτε ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παραμικρόν, δὲν συνεργάζομαι.

συμφέρι τι τινι εἶναι τι συμφέρον (ὠφέλιμον) εἰς τινα, ὠφελεῖ τί τινα· Ὀλ. Α, 1· Φιλ. Β, 12· **ὡς συμφέροι ἂν ὑμῖν μάλιστα** κατὰ τρόπον, ὁ ὅποῖος παρὰ πολὺ θὰ συνέφερον εἰς σᾶς· Ὀλ. Α, 6· **ἂν μὴ πεπεισμένος ᾧ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)**· Φιλ. Α, 51· οὕτως εἰδέναι συνοῖσον (= ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν) καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι οὕτω νὰ γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν· Φιλ. Α, 51.

συναίρομαι (= **σὺν τῇ τύχῃ αἴρομαι**) τὰ πράγματα με τὴν βοήθειαν τῆς τύχης ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων.

συναίρω συστέλλω, περιορίζω· **συνελόντι ἀπλῶς (εἰπεῖν)** = **ἵνα συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἴπω** γὰρ νὰ ὁμιλήσω συντόμως καὶ ἀπλῶς (ὀρθὰ κοφτά).

συναμφότερον τοῦτο αὕτη ἡ δύναμις ἢ Μακεδονικὴ συνηνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων).

συναναλίσκω· **συνανήλωσε** (γνωμκ. ἀόρ.) καὶ τὸ μεμνήσθαι τὴν χάριν μαζί με τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας.

σύνειμι συναναστρέφομαι· **οἱ συνόντες** οἱ μετέχοντες εἰς κάποιαν συναναστροφὴν (τὰ διάφορα πρόσωπα μιᾶς συναναστροφῆς).

συνίημι ἐννοῶ.

συνίσταμαι 1) ὀργανοῦμαι· τὰ πράγματα **συνίστανται ὑπ' εὐνοίας** ἢ σύστασις μιᾶς συμμαχίας προέρχεται ἐξ (ἀμοιβαίας) ἀγάπης· Ὀλ. Β, 9· 2) εἶμαι ἐν τῷ γίγνεσθαι· **συνίσταται τὰ πράγματα** τὰ πράγματα εἶναι ἐν τῷ γίγνεσθαι : θολώνει ὁ πολιτικὸς ὀρίζων, συσσωρεύονται τὰ νέφη· Φιλ. Β, 35.

σύννοϊδα ἐμαυτῷ 1) μετ' αὐτ. : συναισθάνομαί τι· 2) μετὰ μετχ. : συναισθάνομαι ὅτι.

συνοίσειν τοῦ συμφέρει.

συνοῖσον, βλ. **συμφέρει.**

συνορῶ λαμβάνω ὑπ' ὄψει.

σύνταξις τάξις, διακανονισμός· **μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα μία τάξις** (μία διάταξις τῶν πραγμάτων) νὰ ὑπάρχη ἢ αὐτὴ καὶ εἰς τὴν λήψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

συντάττω κατὰ τινος συστηματικῶς διευθύνω κατὰ τινος.

συστῆ, τοῦ **συνίσταμαι.**

σφαλερὸς οὐχὶ σταθερὸς.

σῶζω 1) διασφύζω, διαφυλάττω· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀνορθώνω· **Φωκέας σῶζει** σκέπτεται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς (διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Ἐλατείας, ἢ ὅποια θὰ ἰσοδυναμῆι πρὸς πολιτικὴν ἀνόρθωσιν τῶν Φωκέων).

Τ

τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δέ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... ἄλλοτε δέ.
τακτὸς ὠρισμένος.

ταλαιπωρῶ ταλαιπωροῦμαι.

ταμίαι οικονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ταμίευσιν
τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων.

τᾶν ἄκλιτον μόριον ἐν τῇ φράσει ὦ τᾶν φίλε μου.

ταξίαρχοι, βλ. στρατηγοί.

ταράττομαι περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς.

ταύτη, βλ. οὔτος.

ταυτόν = τὸ αὐτό· μὴ πάθητε ταυτόν ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπά-
θετε)· ὁ Δημοσθ. διὰ τοῦ ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε) ὑπο-
νοεῖ τὰς ἀπωλείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας
καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων.

ταχύς· τὸ οὐδ. ταχὺ ὡς ἐπίρρ. : οἱ « ταχὺ » καὶ « τήμερον » εἰπόν-
τες = ὅσοι ἂν εἴπωσι « ταχὺ » καὶ « τήμερον ». — Ὑπερθκ.

τάχιστος· τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) ὡς ἐπίρρ. : τάχιστα.

τεθναῖσι τῷ δέει εἶναι πεθαμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, φοβοῦνται σὰν τὸ
Χάρο.

τελευταῖος· τὰ τελευταῖα ὡς ἐπίρρ. : τὰ τελευταῖα πρώην τε-
λευταῖον πρὸ ὀλίγου.

τελευτῶ εἰς τι καταλήγω εἰς τι.

τέλος δαπάνη, ἔξοδον.

τέως 1) μέχρι τοῦδε· Ὀλ. Α, 7· 2) = ἕως ἐφ' ὅσον· Ὀλ. Β, 21.

τηλικούτος 1) τόσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) τόσον μικρός· ἐπειδὴν
διδάξω, διότι (διατί) οἶμαι τηλικαύτην τὴν δύναμιν ἀπο-
χρῆν.

τηνικαῦτα τότε.

τίθημι 1) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. κατηγορηματικῆς : ἀποδίδω (καταλογίζω)
τι εἰς τι· Ὀλ. Α, 10· 2) μετὰ δύο αἰτ. : θεωρῶ τι ὡς τι· τὸ μῆτε
πεπονθέναι (ἡμᾶς)... θείην ἂν εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων
εὐνοίας (προερχόμενον ἐκ τῆς εὐνοίας ἐκείνων, δηλ. τῶν θεῶν).

Τιμόθεος υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ἔχων
τὴν ὑποστῆριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπολέμησε
τὸ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτοὺς τὰς πόλεις
Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην.

τις, τι· 1) μέγας τις, σημαντικός· Ὀλ. Β, 1, 14· Φιλ. Β, 12· 2) μετ' ἐπιθ. : λίαν, πολύ· **δύσκολός τις ἄνθρωπος.**

τίς, τί· τὸ οὐδ. **τί** ὡς ἐπίρρ. : πῶς, διατί· μετὰ μορίου : **τί δήποτε** διατί ἄράγε.

τοι βεβαίως, τῇ ἀληθείᾳ.

τοιγαροῦν σύνδ. συμπερασμτκ. : δι' αὐτὸ ἀκριβῶς λοιπόν.

τόπος γεωγραφικὴ θέσις· ἐν τῷ πληθ. **τόποι** ὄχυραὶ θέσεις.

τραχύς εἰμι ἀγανακτῶ.

τρέπομαι τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου)· **(μὴ) τρέψηται** καὶ **παρασπάσθηται τι τῶν ὄλων πραγμάτων** μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (πρὸς ὄφελός του) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖόν τι σημεῖον τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως.

τριήραρχος ὁ ἀναλαμβάνων νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, τὴν ὁποίαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως.

τριηραρχῶ ἐξοπλίζω τριήρη (εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου)· **τοῖς δὲ** (δηλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν) **ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν.**

τροφὴ 1) διατροφή, συντήρησις· Φιλ. Α, 28· 2) σιτηρέσιον· Φιλ. Α, 19.

τυραννίς· ὡσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ὡσάν νὰ ἦσαν τύραννοι ὑμῶν.

τύχη· τὸ τῆς τύχης ἢ τὰ τῆς τύχης = ἡ τύχη.

Υ

ὕβριζω (συμπερι)φέρομαι αὐθαδῶς.

ὕβρις 1) αὐθάδεια, θρασύτης· Φιλ. Α, 3, 37· 2) ὑπεροψία· Φιλ. Β, 30· 3) προσβολή· Ὀλ. Α, 27.

ὕβριστης ὑπερόπτῃς καὶ ἀλαζών.

ὕπάγομαι ἐξάπατῶμαι.

ὕπαρχω 1) ἀρχίζω· πθτκ. **τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένα** αἱ εὐεργεσίαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γίνεαι εἰς ἡμᾶς αὐτοπροαιρέτως ἐκ μέρους τῶν θεῶν : αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ αὐτοπροαιρέτως μᾶς ἔχουν κάμει· 2) ὡς καὶ νῦν, ὑπάρχω· **τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκειάν ταύτην (χώραν) καρπούμενοι τὴν χώραν ταύτην,** τὴν ὁποίαν ἔχετε καὶ ἡ ὁποία (κληρονομικῶς) σᾶς ἀνήκει· 3) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 37· 4) μετὰ μτχ. ὡς περίφρασις : **ἐθέλοντας ὑπάρχειν**

= **ἐθέλειν**· 5) ἀπροσ. **ὑπάρχει** = **ἔξειστι**· **ὑπάρχει ὑμῖν χειμαδίῳ χρῆσθαι**.

ὑπηργμένων, πθτικ. πρκμ. τοῦ **ὑπάρχω** (βλ. τὸ ρ.).

ὑπὲρ μετὰ γνκ. : 1) διὰ τὸ καλόν τινας, πρὸς ὄφελός τινας· Φιλ. Β, 1· 2) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· διὰ τι : **ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ** ἢ διὰ τὰ κακῶς γενόμενα καταισχύνη· 3) = **περὶ** μετὰ γνκ. : 'Ολ. Β, 1, 3· Φιλ. Α, 1.

ὑπερβαίνω παρέρχομαι, παραλείπω· **ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ** ἀποσιωπῶ τι ἐν τῷ λόγῳ· **καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται (ταῦτα)** καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηδήσῃ ταῦτα (θὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν, νὰ μὴ ἔχουν γίνεσι).

ὑπερεκπλήττομαι· **οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιππον** οἱ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως προσβλέποντες τὸν Φίλ.

ὑπέχω δίκην τιμωροῦμαι.

ὑπὸ μετὰ γνκ. : ἔνεκα.

ὑπόθεσις βάσις.

ὑπολαμβάνω 1) σχηματίζω γνώμην (περὶ τινας)· Φιλ. Β, 9· 2) νομίζω, θεωρῶ· Φιλ. Β, 17.

ὑπομένω μετ' ἀπρμφ. : **δέχομαι** νά· **οὔτε αὐτὸς ἂν ὑπέμεινα πρεσβεύειν** οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν (πρὸς τὸν Φίλ.) πρεσβειῶν· πρὸς τὸν Φίλ. ἀπεστάλησαν δύο πρεσβεῖται τῶν Ἀθην. ἡ πρώτη, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλ., ἡ δὲ δευτέρα, διὰ νὰ κυρωθῇ ἡ εἰρήνη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ Φιλ.· καὶ εἰς τὰς δύο πρεσβείας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθένης.

ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινα ὑποπτεύω τινά, δυσπιστῶ πρὸς τινα.

ὑποστέλλομαι 1) ἐκ φόβου συστέλλομαι· Φιλ. Α, 51· 2) ἀπὸ φόβου ἀποφεύγω νὰ ὁμιλήσω· 'Ολ. Α, 16.

ὑστερίζω καθυστερῶ· **ὑστερίζω ἀπάντων** καθυστερῶ εἰς ὅλα (ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπωφελοῦμαι παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν).

ὑστερίζω τῶν καιρῶν φθάνω ἀργά διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν ἐπωφελοῦμαι τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις.

Φ

φαίνομαι (πρκμ. **πέφνηνα**) παρουσιάζομαι.

φαῦλος μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.

φenaκίζω ἀπατῶ.

φημί βεβαίῳ.

φιλοπραγμοσύνη ἀκατάπαυστος ἐνασχόλησις εἰς πολλά.

φιλοτιμία φιλοδοξία· **φιλοτιμία** τινὰ ἀπωθῶ ἀπὸ φιλοδοξίαν ἀπομακρύνω τινὰ (ἀπὸ πλησίον μου)· Ὀλ. Β, 18· 2) δόξα· Ὀλ. Β, 3· ἢ ἀπὸ τούτων (γιγνομένη) ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλ.) προερχομένη· Ὀλ. Β, 16.

φροντίζω (μετὰ γνκ.) σκέπτομαι διὰ τι· **φροντίσαι** ἡμᾶς τῶν λοιπῶν (οὐδ.) γὰ σκεφθῶμεν δι' ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης· ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν οἱ Ἄθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας.

φρονῶ σκέπτομαι.

φυλάττω περιμένω.

φύομαι· πρκμ. **πέφυκα** εἶμαι ἐκ φύσεως· **πολὺ ῥᾶον πέφυκε** (τὸ **φυλάττειν** (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας (κάθε πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἔχουν) ἢ (τὸ) κτήσασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας).

φύσις· ἢ **φύσις** τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουν μέσα των· **φύσιν ἔχον ἐστὶ** = **ἔχει φύσιν** εἶναι φυσικόν.

Φωκικὸς πόλεμος, οὗτος ἐξερράγη τὸ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 346· εἰς αὐτόν, ὀφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἔχθραν τῶν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκέων, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδομένη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

φωρῶμαι ἀποκαλύπτομαι, ξεσκεπάζομαι.

X

χαίρω τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

χαλεπὸς δυσάρεστος· **πολλὰ καὶ χαλεπά**, διὰ τούτων ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὴν εἰσφορὰν, τὴν αὐτοπρόσωπον ἐκστρατεῖαν κ.τ.τ.

χάρις εὐχαρίστησις· ἢ τῶν λόγων **χάρις**... ἔργω **ζημία** γίγνεται οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) λόγοι... πράγματι καταλήγουσιν εἰς βλάβην· **πρὸς χάριν λέγω** ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ἀκροατῶν μου.

χειμάδιον χειμαδίον.

χειρ· οἱ ὑπὸ χειρα οἱ ὄντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός.

χειροτονῶ τι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι· **χειροτονήσετε** (ἀντὶ προσκτ. : **χειροτονήσατε**), δηλ. ἃ ἐγὼ γέγραφα (= τὴν πρότασίν μου).

χορηγός ὁ καταβάλλων τὴν δαπάνην πρὸς κατάρτισιν χοροῦ διὰ τὸ θέατρον.

χρῶμαι 1) μετὰ δτκ. : α) κάμνω καλὴν χρῆσίν τινος, ἐπωφελοῦμαι τι· **χρῶμαι τοῖς πράγμασι** ἐπωφελοῦμαι τὰς περιστάσεις· ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι (αὐτῇ, δηλ. τῇ συμμαχίᾳ)· β) ἔχω τι· Ὁλ. Α, 14· γ) κανονίζω τι· Φιλ. Β, 7· δ) ἔρχομαι εἰς σχέσεις μέ τινα· Ὁλ. Β, 7· ε) **χρῶμαι στρατοπέδῳ** διατηρῶ στρατόπεδον· ζ) **οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι** οἱ θέλοντες νὰ διεξάγουν ἐπωφελῶς ἓνα πόλεμον· 2) μετὰ δτκ. καὶ αἰτ. (συστοίχου) : ἃ **χρήσεται** (= τίνα χρῆσιν [= πῶς] **χρήσεται**) **τῇ δυνάμει**.

χωρία ὀχυραὶ θέσεις.

χωρὶς χωριστά· οἱ χωρὶς οἰκοῦντες οἱ κατοικοῦντες χωριστὰ (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίου των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι.

Ψ

ψηφίζομαι· πρὸς τὰς ἐλπίδας... ἐψηφίσασθε ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐλπίδας (τὰς ὁποίας ἐνέβαλον εἰς σᾶς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν) ἐψηφίσατε...

Ω

ῶρα 1) ἐποχὴ τοῦ ἔτους· Ὁλ. Β, 23· 2) ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους (δηλ. τὸ ἔαρ)· Φιλ. Α, 32.

ὥς 1) ἐπίρρ. : α) καθὼς· **ὥς ἐπιὼν ὡσάν** ἐξ ἐφόδου (τὸ πλήρες θά ἦτο : οὕτως ὡς ἀναιρεῖται τις ἐπιὼν)· **τὰ μὲν ὡς ἂν ἔλῶν τις ἔχοι** = **τὰ μὲν (ἔχει) ὡς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἔλῶν πολέμῳ**· κατ' ἔννοιαν : ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· **ὡς οὐκ ἔδει ὅπως δὲν ἔπρεπε** (κατ' ἔννοιαν : δυστυχῶς)· β) μετ' ἐπίρρ. θετικῶς βαθμοῦ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ· **ὡς ἀληθῶς πράγματι**, τῶ ὄντι· **ὡς ἐτέρως** ὅλως διαφορετικά· **ὑπολαμβάνω ὡς ἐτέρως** σχηματίζω γνώμην ὅλως διαφορετικὴν· **ὡς ἄλλως** ὅλως διαφορετικά : μάτην· γ) **ὡς τὰ πολλὰ** ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως· 2) σύνδεσμος α) αἰτλγκ. : **διότι**· Ὁλ. Α, 3, 28· β) συμπερασμτκ. = **ὥστε**· τίθεται μετὰ τοῦ ἧ

ὡς β' ἄρος συγκρίσεως· ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι = ἢ ὥστε τῷ λόγῳ (τινὰ) ἂν εἰπεῖν· 3) μετ' ἀπαρεμφ. περιορίζει κάπως ἰσχυρισμόν· ὡς ἔπος εἰπεῖν γὰρ νὰ πῶ ἔτσι· οὐδέν ὡς ἔπος εἰπεῖν σχεδὸν οὐδέν· ὡς ὑπομνήσαι διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω : πρὸς ὑπενθύμισιν· 4) μετὰ μτχ. : ὡς ἐγνωκῶτων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πεισθῆ (περὶ τούτου, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ θέλετε νὰ πράττετε τὰ δέοντα)· ὡς πάντα ταῦτ' εἰδῶς ὡς ἐὰν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ μυστικὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου)· 5) ἐμφαντικὸν ἐπιφώνημα· πόσον· Ὁλ. Α, 14· Φιλ.Α, 3· 6) πρόθεσις : πρὸς, εἰς· ὡς τούτους... ὡς ἐκείνους εἰς τοῦτο τὸ (πολιτικὸν κόμμα... εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα. ὥσπερ ἂν εἶ (ἐλλειπτικῶς) : ὥσπερ ἂν εἶ πολεμοῦντες τύχοιτε = ὥσπερ ἂν ἐναντιωθείητε, εἶ πολεμοῦντες (Φιλίππῳ) τύχοιτε.
ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) = ἐφ' ὧτε (μετ' ἀπρμφ.) ὑπὸ τὸν ὄρον νά.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤὰ ΔΕΟΚΡΑΤΟΥΣ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) στο πλαίσιο του προγράμματος «Εκπαίδευση για όλους» και αφορά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 10 σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη συμμετοχή 200 μαθητών και 20 εκπαιδευτικών. Η μελέτη εστιάζει στην ανάλυση των πρακτικών που εφαρμόζονται στα σχολεία και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία και για την ανάπτυξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εκπαίδευση για όλους» και αφορά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος.

Η μελέτη εστιάζει στην ανάλυση των πρακτικών που εφαρμόζονται στα σχολεία και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία και για την ανάπτυξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΛΥΚΟΡΥΤΟΥ
ΛΟΤΙΣ ΚΑΤΑ ΛΕΚΡΑΤΟΥΣ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Εἰς τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου ἡ μὲν εἰσαγωγή εἶναι ἔργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰς αὐτὰς περιλήψεις καὶ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἔργασία τοῦ κ. Ν. Φραγκίσκου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

G

1. Βίος του Λυκούργου.

Ὁ διαπρεπὴς ῥήτωρ καὶ πολιτικὸς Λυκούργος ἦτο υἱὸς τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 390 π.Χ. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἱερατικοῦ γένους τῶν Ἐτεοβουταδῶν, τὸ ὁποῖον ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν του εἰς τὸν Βούτην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρεχθέως. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ τοῦ ῥητοροδιδασκάλου Ἰσοκράτους, τῶν ὁποίων τὰ σοφὰ διδάγματα καὶ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος του. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διακριθεὶς τόσον διὰ τὴν μόρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἠτύχησε νὰ λάβῃ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιόν του βίον. Ἦτο ἀφωσιωμένος μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἠγάπα μὲ πάθος τὴν πατρίδα του καὶ ἦτο πιστὸς φύλαξ τῶν νόμων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων τῆς. Ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἡθους του.

Ὅτε ὁ Λυκούργος ἔφθασεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν, ὡς ἰδανικὸν τῆς ζωῆς του ἔταξε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀνεμείχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ 338 π.Χ. ἐξελέγη ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διεχειρίσθη ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα, λελογισμένην φειδῶ καὶ ἄκραν τιμιότητα. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατάρθρωσε ν' αὐξήσῃ τὰς προσόδους τῆς πόλεως (ἀπὸ 600 εἰς 1200 τάλαντα κατ' ἔτος) καὶ δι' αὐτῶν τὴν πολεμικὴν (στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν) δύναμίν τῆς. Ἐφρόντισε διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων. Οὕτως ἀπεπεράτωσεν ἡμιτελεῖα δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς τοὺς ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κρημισθέντας νεωσοίκους, τὴν σκευοθήκην, ἣ ὁποία ἠδύνατο τῶρα νὰ περιλάβῃ σκευὴ 1000 νεῶν, καὶ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον διηύρυνε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔστησε τοὺς χαλκοῦς

άνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Ἔκτισε τὸ Ῥδεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον παρὰ τὸν Ἴλισόν καὶ τὸ γυμνάσιον (γυμναστήριον) τοῦ Λυκείου μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παλαίστρας. Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ Λυκοῦργος δύναται νὰ ὀνομασθῇ « ὁ Περικλῆς τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος ».

Φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ὡς ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἐμερίμνησε ν' ἀντιγραφοῦν ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημονευθέντων τριῶν κορυφαίων τραγικῶν καὶ νὰ κατατεθοῦν εἰς εἰδικὸν ἀρχεῖον. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἀντίγραφα θ' ἀπετέλουν τὰ αὐθεντικά κείμενα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀλλοιώνωνται κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (ἠθοποιῶν), ὡς ἐγίνετο μέχρι τότε συχνάκις. Ὁ Λυκοῦργος ὑπεστήριξε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμωδίας εἰσαγαγὼν εἰς Ἀθήνας τοὺς κωμικοὺς ἀγῶνας (διαγωνισμοὺς) κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν μέρος τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁ Λυκοῦργος ἐνήργησε νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν πολιούχον τῆς γενετείρας του θεᾶν Ἀθηναῶν ὀλόχρυσοι Νῆκαι, σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς πομπὰς (π ο μ π ε ῖ α λεγόμενα) καὶ χρυσᾶ κοσμήματα δι' ἑκατὸν κληφύρους.

Ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου χρήματος ὑπὸ τοῦ Λυκοῦργου ὑπῆρξε καθ' ὅλα συνετὴ καὶ τιμίαι. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ διατυπώσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην κατηγορίαν ἐναντίον του δι' αὐτήν.

Ὁ Λυκοῦργος ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐξοδὸν του ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 325 π.Χ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του τὸν ἔθαψε δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα εἴκοσιν ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπίσης ἐψήφισε νὰ δοθῇ ἰσόβιος σίτησις ἐν τῷ Πρυτανείῳ εἰς τὸν πρεσβύτατον ἐκ τῶν ἀπογόνων του. **Γ**

2. Ἔργα τοῦ Λυκοῦργου.

Οἱ παλαιοὶ λέγουσιν ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔγραψε περὶ τοὺς δέκα πέντε λόγους. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ εἰς ὀλόκληρος, ὁ Κ α τ ἆ Λ ε ω κ ρ ἄ τ ο υ ς. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι διδακτικώτατος, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα συναισθήματα εὐσεβείας, φιλοπατρίας, δικαιοσύνης καὶ φιλαλληλίας, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐρμηνεύοντες αὐτόν.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εισαγωγικὸν σημείωμα. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας (γενομένην τῷ 338 π.Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὡς ἐκ τούτου κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου, μήπως οὗτος ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως των. Ἠναγκάσθησαν λοιπόν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος των, νὰ λάβουν ἔκτακτα μέτρα. Ἐν ἐκ τούτων ἦτο « μήτε νὰ ἐξέλθῃ τις ἐκ τῆς πόλεως μήτε νὰ ἐκπέμψουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναικὰς των εἰς ἄλλα μέρη ».

Τότε ὁ Λεωκράτης, πλούσιος Ἀθηναῖος βιομήχανος, ἔχων ἐργαστάσιον χαλκουργίας, ἐκ δειλίας ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του ἀποπλεύσας κρυφίως εἰς Ῥόδον, ἀφοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλην τὴν κινητὴν περιουσίαν του. Ἐκεῖ, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διέδωσε ψευδῶς ὅτι κατελήφθησαν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ ὅτι πολιορκεῖται ὁ Πειραιεύς. Τοιοῦτοτρόπως ἔβλαψε σπουδαίως τὰ Ἀθηναϊκὰ συμφέροντα. Διότι οἱ Ῥόδιοι πιστεύσαντες εἰς τὰς ψευδολογίας του ἐξώπλισαν τριήρεις καὶ συνελάμβανον τὰ σιταγωγὰ πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέρετο σίτος εἰς τὰς Ἀθήνας ἔξωθεν, καὶ κατεκράτουν καὶ αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των.

Μετα τρία ἔτη ὁ Λεωκράτης μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη ὡς ἔμπορος εἰς τὰ Μέγαρα. Ἐκεῖ διαμένων ἐπώλησε δι' ἀντιπροσώπων (πληρεξουσίων) του τὰ ἐν Ἀθήναις κτήματά του. Πέντε ὅμως ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Μέγαρα ἐγκαταστάσεώς του, νομίσας ὅτι οἱ συμπολιταὶ του εἶχον λησμονήσει τὴν ἐπαίσχυντον πράξιν του, ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας. Ἄλλ' ἢ ἠθικὴ συνείδησις καὶ ἢ φλογερὰ φιλοπατρία τοῦ Λυκούργου δὲν ἠδύναντο ν' ἀνεχθοῦν τὴν θρασύτητα τοῦ ἰδιοτελοῦς καὶ ἀφιλοπάτριδος Λεωκράτους, ὁ ὁποῖος ἐτόλμα νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως καὶ ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, τὴν ὁποίαν εἰς κρίσιμον περίστασιν καὶ ἐν ὧρα μεγάλου κινδύνου εἶχεν ἐγκαταλείπει. Ὅθεν κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ἐζήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἀποδεχθεῖσα τὴν κα-

ταγγελίαν παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἡλιαίαν — ἢ Ἀλίαν —, δηλ. τὸ δρκωτὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλουν οἱ διὰ κληρώσεως ἐκ τοῦ λαοῦ λαμβανόμενοι δικασταί, οἱ λεγόμενοι ἡλιασταὶ ἢ ὁμωμοκότες, ἐκ τοῦ ὄρκου τὸν ὁποῖον ὤμνον. Οὗτοι ἀνῆρχοντο εἰς ἕξ χιλιάδας καὶ ἀπῆρτιζον δέκα τμήματα, ἐκ πεντακοσίων ἕκαστον, ἐνῶ οἱ λοιποὶ χίλιοι ἦσαν ἀναπληρωματικοί. Ἐδίκαζον δὲ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καθὼς καὶ τὰς φονικὰς. Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁ Λυκούργος ὡς κατήγορος ἐξεφώνησε τὸν προκείμενον λόγον (τῷ 330 π. Χ.).

§ 1-2

Δικαίαν, ὧ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι. εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾶ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελα Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δέ, ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψῆφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

§ 3-4

Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὧ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόανθρωπον αὐτὸ παρά τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι. νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμανα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γάρ

ἔστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασώζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις ἀδικήματα παραδιδούσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῶ, ὥστ' οὔθ' ὁ νόμος οὔθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικούντας ἰσχύει.

Ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν § 5-6
 τοὺς ὑπὲρ πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγεννημένον. πολίτου γὰρ ἔστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικούντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἔχθρους εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἀπαντας μὲν οὖν χρῆ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημο- § 7-8
 σίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γὰρ ἔστι δεινὸν τὸ γεγεννημένον ἀδίκημα καὶ

τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχασθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὀρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἄπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα ; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε.

§ 9 Παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ' ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιούτον μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα, ὧ ἄνδρες, δεῖ ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥάδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκησεν, ἄπασι δ' ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

§ 10 Οἷ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστί τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὧ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

§ 11-13 Οἷ ποιήσομαι δὲ καγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν οὔτ' ἕξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ

γάρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἣ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. Ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρειν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἴτιοι ὑμεῖς ἐστε, ὧ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δὲ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγών, καὶ τοῖς διώκουσιν ἡκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου, μὴ δικαίως δεδιδαγμένους, δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον. $\theta \times 1$

Δεῖ δ', ὧ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὁμοίος § 14-15
ἐστὶν ὁ ἀγών περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου, ὅ τι ἂν βουλευέσθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἔσται λόγος· ἐπιφανῆς τε γὰρ ἐστὶ διὰ τὸν ἔκπλου τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν, ἣν ἐποίησατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως, ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· οἳ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὧ Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὧ πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὔσε-

βῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

§ 16 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἀχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῆ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνησθαι περὶ αὐτῶν. γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνεῖα μάχης καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσατο ὁ δῆμος παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

§ 17 Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ περὶ δειλὴν ὀψίαν κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ὤχετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυρόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος κατέλειπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηναῖς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται.

§ 18 Καταχθεις δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὡσπερ τῆ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν, ὡς τὸ μὲν ἄστὴ τῆς πόλεως ἐαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόνον διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἤσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριῆρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατῆγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν

ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῖτον ἐξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τούτου.

Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυ- § 19
ρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασι ἐν τῷ πολέμῳ φυ-
γόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομέ-
νων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ
ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ἣν καὶ ὑμῶν ἴσασι οἱ πολλοὶ
κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῷ δήμῳ, ὡς καὶ μεγάλα καταβε-
βλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστὴν μετέχων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο καὶ § 21
ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανερὸν ἦν, ὅτι
οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν
ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρον· καὶ ὥκει ἐν Μεγά-
ροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ
ἄρια τῆς χώρας αἰσχυρόμενος, ἀλλ' ἐν γειτόνων τῆς ἐκθρεψά-
σης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν.

Καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει αἰδίδιον φυγὴν, ὥστε μετα- § 22-23
πεμφάμενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ
τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγέννην Ξυπεταιόνα, καὶ
δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τάνδράποδα καὶ
τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τούτου προσέταξε
τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἐράνους
διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ § 25-26
μισῆσαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρχεσε τὸ σῶμα τὸ
ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερά τὰ
πατρῶα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρό-
γονοὶ παρέδοσαν αὐτῷ ἰδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς
Μέγαρον καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν
πατρῶων ἱερῶν φοβηθεὶς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας

συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεῶς καὶ τὴν χώραν, ἣν κατεῖχον, ἤξιωσε καὶ ἰδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. Καὶ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν, ὡς τῆς Ἀθηναῶν τὴν χώραν εἰληχίας, ὁμώνυμον αὐτῇ τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἐν' οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δ' οὔτε νομίμων οὔτε πατρίδος οὔθ' ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' αὐτὸν ἐξαγωγίμων ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε.

§ 27 Καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάρους, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσαστο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς Ἡπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὧ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὀρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγῆσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων βραθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

[Ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λεωκράτης ἀναγνωρίζει τὸ ἐγκλημὰ του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι, καίτοι τὸν προσεκάλεσα νὰ παραδώσῃ τοὺς δούλους του νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ἀνάκρισιν, αὐτὸς ἠρηθή. Μὲ τὴν ἄρνησίν του αὐτὴν ὁμολογεῖ ἐμπράκτως ὅτι εἶναι προδότης καὶ ἐπομένως ἄξιός νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν.]

§ 36 Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὔσαν Λεωκράτης προδεδῶκεν, ἀναμνησάμενος ὑμᾶς βούλομαι. καὶ μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερείδου καὶ ἀναγίνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἄκουετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς § 37-38
 πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυ-
 λακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε καὶ πράττειν διε-
 σκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῶ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι, ὦ
 ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἕνεκα τοῦ βουλευέ-
 σθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον,
 ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν
 κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὕτοσι καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως
 ἀποδράς ὄχρητο καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ
 τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο καὶ εἰς τοσοῦσον προδοσίας
 ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ
 νεώ, ἔρημοι δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις
 καὶ ἡ χώρα.

Καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν § 39-40
 τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδη-
 μος τότε ἢ μισαθῆναιος, ὅστις ἠδυνήθη ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπο-
 μεῖναι ἰδεῖν; ἠνίκα ἢ μὲν ἦττα καὶ τὸ γεγονὸς πάθος τῶ δή-
 μῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν,
 αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῶ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ'
 ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν, ὄρᾶν δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν
 γυναῖκας ἐλευθέρως περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ πυνθανο-
 μένας, εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ' ὑπὲρ πατρός, τὰς
 δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας,
 τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότητας καὶ ταῖς ἡλι-
 κίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι
 ἀφειμένους ἰδεῖν ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ γῆρας ὀδῶ
 περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορημένους;

Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων καὶ § 41-42

πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἡτυχηκότων, μάλιστα' ἂν τις ἤλγησε καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἠνίχ' ὄραν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλευθερος ἐσεμνύετο. τοσαύτη δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται διακινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δῆμον, ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἑλλήνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἐξ Ἄνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέμψασθαι.

§ 43 - 44

Ὡστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτη αἰσχύνη ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὅπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξει τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἡ δικαστῆς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφω ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτωρ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμπενθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεῶ τὰ ὅπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχετο τάξει Λεωκράτης. 15-11-58

Ὦν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν § 45
μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιόσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ
ζημιῶσαι, ὡς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν
γεγενημένων· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἠσχύνθη ὀγδόῳ
ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν, ὧ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ § 46
ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζεῖν ἄλλοτρίους εἶναι τοὺς
τοιούτους λόγους τῶν δημοσίων ἀγώνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν
ἀνδρῶν εὐλογίαὶ τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτη-
δεύοντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος
ἄθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶ, τοῦτον, ἐπει-
δὴ κάκεινοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς τὰς
αὐτῶν ἀνάλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς
πόλεως μὴ παραλιπεῖν.

Ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὀρίοις § 47-48
τῆς Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχοῦμενοι,
οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ
τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν
αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν
λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι πε-
ριορᾶν πορθομένην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει
γεννήσαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως
ἔχουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς
μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας
καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι
καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μετασχόντες,
οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες
ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν,
οὐχ ἠττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἔνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.

§ 49-50

Εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἶπειν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον. τὰ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετή· ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἶπειν ἠττῆσθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον· μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἷς ἠττᾶσθαι δικαίως φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή· μόνου γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον· ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετήλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσε· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν αἰσχυρθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς.

§ 51

Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον· ἐπίστασθε, ὦ Ἀθηναῖοι, μόνου τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιοῦτους μὲν ἀνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν. ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν.

§ 52

Σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιούσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή — καὶ μηδεὶς μοι θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν — τοὺς φυ-

γόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολεμίοις λαβοῦσα ἀπέχτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικά ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἶς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι.

Ἄλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε μείναντος § 53 - 54 μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν, ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἠγησάμενος εἶναι τὸ γιγνώμενον, ἐψηφίσαστο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ἡξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ § 59 - 60 συμβεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὥς οὐκ ἔνοχος ἐστὶ τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὔθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἂν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτονὶ δ' ὅλην ἔκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερά τῶν πατρίων νομίμων ἀποστερῶν. καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεισθαι ἂν συνέβαινε δούλην οὔσαν τὴν πόλιν, ὃν δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἶκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερη-

θῆναι. ὥσπερ γὰρ ἄνθρωποι ζῶντι μὲν ἐλπίς ἐκ τοῦ κακῶς πρά-
ξαι μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι δὲ συναναιρεῖται πάντα, δι' ὧν
ἂν τις εὐδαιμονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει
πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ
τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεώς ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι.

§ 61 - 62

Τεκμήριον δὲ μέγιστον ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν
ὑπὸ τῶν τυράνων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριά-
κοντα, καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τεῖχη κατηρέθη· καὶ ἐκ τού-
των ὅμως ἀμφοτέρων ἠλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων
εὐδαιμονίας ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ' οὐχ ὅσαι
πώποτ' ἀνάστατοι γεγόνασι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ παλαιότερον
εἰπεῖν ἐστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενη-
μένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς
ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοίκητός ἐστι·
τοῦτο δὲ Μεσσήνην πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυ-
χόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;

[Ἴσως ὁμοῦς ὁ Λεωκράτης τολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ἀδί-
κημά του εἶναι ἀσήμαντον, διότι ἡ σωτηρία τῆς πόλεως δὲν ἐξηρτάτο
ἀπὸ ἓνα ἀνθρώπου. Ἡ δικαιολογία αὐτῆ εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ πα-
τρὶς εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει χρέος νὰ τὴν
προστατεύῃ εἰς τοὺς κινδύνους τῆς. Ἄλλως δὲ προκειμένου νὰ ἐκτιμή-
σωμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἀδικημάτων τῆς προδοσίας δὲν πρέπει νὰ
λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ἀλλ'
αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πράξιν, τὴν φύσιν τῆς καὶ τὰς συνεπείας τῆς.
Αἱ πράξεις τῆς προδοσίας εἶναι κατὰ φύσιν ὅμοιαι. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδία
ποινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους τοὺς προδότας, μεγάλους ἢ
μικρούς. Εἶναι ἐν τούτοις ἐνδεχόμενον νὰ προβάλλῃ ὁ κατηγορούμενος
τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ φυγὴ δὲν εἶναι προδοσία, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγο-
νοί μας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ἔφυγον εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ὁ
ἰσχυρισμὸς αὐτὸς μόνον τὴν ὀργὴν ἠμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ. Ὁ παρα-
λληλισμὸς τοῦ τιμωτάτου καὶ ἠθικωτάτου ἐκείνου ἔργου πρὸς τὴν ἀτι-
μωτικὴν πράξιν τοῦ Λεωκράτους εἶναι ἀνόητος καὶ ἀποτελεῖ πρό-

κλησιν εἰς τὴν νοημοσύνην σας. Οἱ πρόγονοί μας δὲν ἔφυγον, διὰ νὰ σώσουν τὸ σαρκίον των, ὅπως ὁ Λεωκράτης, ἀλλ' ἀπεχώρησαν εἰς καταλληλότερον ἔδαφος, διὰ νὰ διεξαγάγουν ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως].

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ § 75-77 πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως καίπερ πρὸς εἰδότας διελθεῖν· ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναῖν εἰσι τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων, οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γὰρ ἔστιν ὄρκος, ὃν ὀμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφεῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερά ὄπλα καταισχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδώσειν· ὃν εἰ μὲν ὀμώμοκε Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἠσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὀμώμοκεν, εὐθὺς δῆλός ἐστι παρεσκευασμένος οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὄρκου. Λέγε, γραμματεῦ.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ καταισχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτω ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὀσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὄσης ἂν παραδέξωμαι. καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυσμένοις πείσομαι καὶ οὐστυνας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἰδρῦσθαι ὁμοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν· καὶ ἱερά τὰ πάτρια τιμήσω. Ἱστορες τούτων Ἀγλαυρος, Ἐννάλιος, Ζεὺς, Αὐξῶ, Θαλλώ, Ἡγεμόνη.

§ 78

Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὄρκος, παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης, καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὅπλα κατασιχύνει τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὀσίων καὶ ἱερῶν ἤμυεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνη δ' ἂν τὴν πατρίδα παρέδωκε μείζονα προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλελειμμένη τοῖς πολεμίσις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥάδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

§ 79

Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστὶ. τρία γάρ ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσὶ· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιορκήσας τις λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδες γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιορκήσαντος μεγάλους ἀτυχήμασι περιπίπτει.

§ 80-81

Διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὄρκον, ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἀτεχνῶς ἐστὶν ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκεῖνων ἀρετὴν. Καί μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω· τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένης ἀπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάν- § 82
τες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἢ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὁ καὶ πάντων ἂν εἶη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμαῖν, ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύονατας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινήν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνους ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιδεῖν.

Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παρα- § 83
δείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλευσέσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἢ πόλις ἡμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἔστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηρόχασιν.

Ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίοις γενομέ- § 84-85
νης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατα-

νείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήφονται τὰς Ἀθήνας. ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, εἰ μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς ἐξῶθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιοῦσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὡς περ Λεωκράτης, ὥχοντο, οὐδ' ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερά τοῖς πολεμίοις παρέδωσαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκατέρουν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 86-87 Καὶ οὕτως ἦσαν, ὧ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἑτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολήν, ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῶ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτείνει τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτείνει τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἤξιον δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωσαν, γνόντες δέ, ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν, ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανείῳ ἀίδιον σίτησιν ἔδωσαν.

§ 88-89 Ἄρα γε ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράται οἱ τότε

βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεωκράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετάσχοι, μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθεῖ τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς § 90 - 92 ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδῶς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας, ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεὶ γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἴμαι θεόν τινα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἴν', ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὐς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὕτω δῆλον, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἳ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων § 93 οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι, ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε, τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ

τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδίκηκόσι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδίκημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ ταυτὰ σημαίνει τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις.

§ 94 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφραμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημα ἐστίν.

§ 95-96 Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ — εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι — ἐκ τῆς Αἴτνης ρύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηῆσαι πρὸς φυγὴν τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὄρωντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλ' ἐγκαταλαμβάνομενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ', οἴμαι, προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τ ὦ ν ε ὕ σ ε β ὦ ν χ ὦ ρ ο ν· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι.

§ 97 Ὡστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος· τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις

ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι ἐπῶν § 102-103
οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πεντετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο, εικότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπεύθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδε εἶρηκεν·

*ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές· ὃς δέ κεν ὑμέων
βλήμενος ἦε τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμνομένῳ περὶ πάτρης
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλογός τε σὴ καὶ νήπια τέκνα,
καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαίαν.*

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὧ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν § 104
καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίους κινδύνους κοινήν ἄδειαν ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ταύτης ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δεσπότες ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο.

Οἱ μὲν δὴ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι § 109

τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρεία πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ἡρίοις μαρτύριά ἐστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκείνοις μὲν·

ὦ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,

τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνοις·

*Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.*

§ 110 Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος· ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυνεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μέγαρα βλάψετε· οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

[Ἀνάλογον μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ἠσθάνοντο οἱ πρόγονοί μας τὸ μῖσος κατὰ τῶν προδοτῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀρκοῦν δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Φρόνιχον, τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἰππαρχον, συγγενῆ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πρωτεργάτης τῆς μεταβολῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς ὀλιγαρχίαν (411), ὁ δῆμος ὄχι μόνον δὲν ἐτιμώ-

ρησε τοὺς φορεῖς του, ἀλλ' ἐξέθαψε καὶ τὰ ὄστᾶ του καὶ τὰ ἔρριπεν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἰππιαρχίας. Τὸν Ἰππιαρχον ἐξ ἄλλου, ὁ ὁποῖος κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, ἀλλὰ φεύγων δὲν προσῆλθε νὰ δικασθῆ, ἢ πόλις ἐτιμώρησε μὲ βαρυτάτην ἠθικὴν ποινὴν : Ἄνελυσε τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως χάλκινον ἀνδριάντα του καὶ κατεσκεύασε στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγραφεν ἔκτοτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνοσίων καὶ τῶν κακούργων καὶ πρῶτον - πρῶτον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἰππάρχου.]

Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν § 120 μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν, ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε, γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἄκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος, ὅτι τῶν § 121 ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἕάν τις αὐτῶν ἐπανιῶν ἀλίσκεται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε ; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τε- § 422 λευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλή, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες ; ἄρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μι- § 12 μεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀπο-

κτεῖναι ; ὅποτε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὔσαν τὸν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι ; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ ;

§ 127

Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὧ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἅς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὀρκῶν καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

§ 128

Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε, ὧ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἔστι πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὐορκὸν ψήφον θήσεται. Πausανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγῶν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον, πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουραὶ τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρίων νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες.

Μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν, ὃ § 129
 μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ θελόν-
 των ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀπο-
 θνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλι-
 στα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν
 ὑπεύθυνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι
 οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδεί-
 γματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

Ν Ο Μ Ο Σ

Ἐνθυμεῖσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὧ ἄνδρες, καὶ σύμφο- § 130
 ρος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ
 παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς
 πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὄρῶν θανάτῳ ζημιού-
 μενον τὸν προδότην ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ
 τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχῆσει εἰδὼς ὑποκει-
 μένην αὐτῷ ταύτην τὴν τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ
 ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γὰρ, ὅτι δυοῖν κιν-
 δύνοις ὑποκειμένοις ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ
 μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς τοὺς
 νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν § 131-132
 στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἤκουσιν
 ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχούμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν
 συνατυχοῦντες, οὕτω δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σω-
 τηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολ-
 μήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς
 φύσεως οἰκειᾶ καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις
 ζῴοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν πετεινά,
 ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νε-

οττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰ-
ρήκασιν·

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρονις, ἦν πλάση δόμον,
ἄλλην νεοσσούς ἤξιωσε ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε τὴν
πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε.

§ 133 Τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοι-
κεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν
γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχου-
σιν ἐχθρούς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο
πόλις ; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβόηθησε, ταχύ
γε ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ
καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων
εἰσίν, οἱ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ
ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι.

§ 134 Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ
ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πε-
πονθότων ; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν ; καὶ μὴν,
ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ
τις μείζων εἶη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ
ἄλλοι προδόται μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν καταληφθῶσι, τιμω-
ρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχεί-
ρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών, κρίνεται.

[Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνηγόρους θὰ ζητήσουν τὴν ἀθώωσιν τοῦ
Λεωκράτους λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς αὐτόν. Οἱ τοιοῦτοι συνηγόροι
εἶναι ἀξιοὶ περιφρονήσεως, διότι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὸν προστατεύο-
μένον των. "Ἄλλοι πάλιν θὰ προσπαθήσουν νὰ σᾶς διαθέσουν εὐμε-
νῶς πρὸς τὸν κατηγορούμενον χρησιμοποιοῦντες τὴν ἠθορικὴν των
δεξιότητιαν. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἀξιοὶ τῆς ἐσχάτης τῶν ποιῶν, διότι
χρησιμοποιοῦν τὴν ἰκανότητά των ὄχι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν νόμων
καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνὸς κοινοτάτου προδότου. "Ἄλλοι τέ-

λος θὰ ζητήσουσι ἴσως τὴν ἀθώωσίν του ἐπικαλούμενοι τὰς λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἔχουσι ἀναλάβει χάριν τῆς πόλεως. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράλογος. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἀθώωσιν κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα συμβαίῃ νὰ βαρύνεται οὗτος μὲ τὸ μέγιστον ἔγκλημα τῆς προδοσίας.]

Ἐγὼ τοίνυν μὴνύω Λεωκράτην πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους § 146 ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρῆσασθαι τοῦτον. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾖ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν, ἐπειδὴν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν. εὖ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανερὰν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς.

Ἐγὼ οὖν μὴνύω ὑμᾶς ὑπὲρ πάντων τῶν μεγίστων καὶ § 147-148 δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἐστὶν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δέ, ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμεσθαι καὶ τοὺς νεῶς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἷτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρατείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα τούτου τίς ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τοσοῦτόν ἐστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον σώζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;

Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ § 149-150 τοῖς νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον

τούτου βίον διαβαλὼν οὐτ' ἕξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρῆ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας· ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσῃτε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνῃτε, διαφυλάττειν καὶ σφάζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1 - 2. **δικαίαν... και εὔσεβῃ... και ὑπὲρ τῶν θεῶν**· ἡ ἀρχὴ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Λεωκράτους εἶναι δικαία μὲν, διότι ἐγινε συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ ὑπηρευεῦθη ὅχι ἀπὸ ἐμπάθειαν ἀλλ' ἐξ ἀγνῶν προθέσεων τοῦ κατηγοροῦ· εὔσεβῆς δέ, διότι ὁ ῥήτωρ θὰ ἐπικαλεσθῆ εὐθὺς κατωτέρω τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν κρινομένην ὑπόθεσιν· ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν θεῶν, διότι ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀθῶν ἀποβαίνει ἐπωφελῆς εἰς τὴν πολιτείαν καὶ προάγει τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην. **τοῖς κατὰ τὴν πόλιν**· διότι ἐκάστη ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἐκτὸς τῶν πανελληνίων θεῶν εἶχε καὶ τοὺς λεγομένους ἐγχωρίους ἢ ἐπιχωρίους θεοὺς καὶ ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἐτιμῶντο ὡς προστάται καὶ πολιούχοι αὐτῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ἐπιχώριοι ἥρωες ἦσαν ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Αἰγεύς, ὁ Λεῶς, ὁ Ἀκάμας, ὁ Ἀντίοχος, ὁ Ἴπποθῶν, ὁ Οἰνεύς, ὁ Αἶας καὶ ὁ Πανδίων. Ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ 508 π.Χ. αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς (βλ. ἐρμηνευτ. σημειώσεις §§ 88 - 89). **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν ὑπαιθρον Ἀττικὴν. **τοῖς ἰδρυμένοις** = διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν καθιδρύματα (ναοί, βωμοί, ἀγάλματα) : οἱ ὅποιοι τιμῶνται. **εἰσαγγέλλω** = καταγγέλλω ἐνώπιον τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰσαγγελία ἐγένετο συνήθως ἐπὶ ἀδικημάτων, τὰ ὅποια ἐβλαπτον τὸ δημόσιον καὶ περὶ τῶν ὁποίων δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι (π.χ. συνωμοσία κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἢ προδοσία τῆς πόλεως ἢ φρουρίων ἢ πεζῆς ἢ ναυτικῆς στρατιᾶς). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἂν ὁ δῆμος ἀπεφαινέτο περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὑπόθεσις παρεπέμπετο εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῆ ἐκ 1000 ἢ 1500 δικαστῶν (ἡλιαστῶν). Ἡ δύνατο ὅμως καὶ ἀπ' εὐθείας ὁ δῆμος νὰ δικάσῃ τὸ κατηγορούμενον ἐγκλημα καὶ νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς ἀπόφασιν (πρβλ. τὴν δίκην τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις νικητῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν). **κρίνω** = φέρω εἰς τὸ δικαστήριον. **αὐτῶν**· ἡ

γενική εις τὸ νεώς, ἔδη κλπ. ἔδη (θεῶν) = ἀγάλματα (τῶν θεῶν).
τέμενος = τόπος ἀφιερωμένος εις τὸν θεόν : ἱερὸν ἔδαφος. **αἱ ἐν τοῖς νόμοις θυσίαι** = αἱ νόμιμοι θυσίαι. Τὰς θυσίας αὐτὰς ὑπεχρεοῦτο νὰ τελεῖ κάθε πολίτης· ἀλλ' ὁ Λεωκράτης, ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἐξεπλήρωνε τὸ καθήκον τοῦτο καὶ ἐπομένως ἤσέβει πρὸς τοὺς θεοὺς.
δ· δηλ. τὸ ποιῆσαι τοὺς θεοὺς ἐμὲ ἄξιον κατήγορον· ὡς... βουλευομένους = ἔχοντες ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδώσετε ἀπόφασιν. **καὶ ἔχοντας = καὶ ὡς ἔχοντας. ἔχω τινὰ ὑπὸ τῆ ψήφῳ** = ἔχω τινὰ ὑποχείριον τῆς ἀποφάσεώς μου, εἶμαι κύριος νὰ ἀποφασίσω περὶ τινος (ὑπὲρ ἢ κατὰ). — **ἀπαραίτητος** = ἀκαμπτος, ἀμείλικτος.
γενέσθαι· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **εὐχομαι**. **ἀγών** = δικαστικός ἀγών, δίκη. **καθίστημι τινὰ εις ἀγῶνα** = ἐμπλέκω τινὰ εις δίκην, φέρω ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. **σωθῆναι**· ἐκ τοῦ **εὐχομαι**.

§ 3 - 4. **οἱ κρίνοντες** = οἱ κατήγοροι. **εἶναι... ἐν ταύτῃ**· δηλ. τῇ πόλει. **αὐτό**· δηλ. τὸ κρίνειν. **ὑπειληφθαι**· ἐκ τοῦ **ἐβουλόμην ἄν· ὑπολαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **περιέστηκε**· ἐνν. **τὸ πρᾶγμα** = ἔχει φθάσει, καταντήσει τὸ πρᾶγμα. **εἰς τοῦτο** = εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. **ἰδία** = προσωπικῶς. **κινδυνεύοντα**· εἰς τὰς δημοσίας δίκας ὁ κατήγορος, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὸ 1/5 τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν. **ὑπὲρ τῶν κοινῶν** = διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον. **ἀπεχθάνομαι** = γίνομαι μισητός. **τὸν ἀπεχθανόμενον**· ὁ κατήγορος χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐγένετο μισητός εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ κατηγορουμένου. **φιλοπράγμων** = φιλόδικος. **ἢ τῶν νόμων τάξις** = ἃ οἱ νόμοι τάττουσιν = αἱ διατάξεις τῶν νόμων. **τούτοις**· δηλ. τοῖς δικασταῖς. **τάδικήματα** = τοὺς ἀδικουήσας. **κρίσις** = κατηγορία. **πέφυκα**· μετ' ἀπαρεμφ. = ἔχω προορισμόν. **προλέγω** (καὶ συνηθέστερον **προαγορεύω**) = διακηρύττω δημοσίᾳ. **τοὺς ἐνόχους... καθεστῶτας** = τοὺς καθεστῶτας ἐνόχους. **τὰ ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμια** = αἱ τιμωρίαι αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἐκ τῶν νόμων. **ἀποδείκνυμαι** = ὑποδεικνύομαι. **ὁ παραδώσων** = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ὄρεξιν νὰ παραδίδῃ.

§ 5 - 6. **τὰ γεγραμμένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα. Ἦσαν δὲ αὐτὰ προδοσία, δήμου κατάλυσις, ἀσέβεια, γονέων κάκωσις, λιποτάξιον καὶ ἀστρατεία. **εἰσαγγελία**· (βλ. §§ 1 - 2)

εισαγγέλλω. οὐδ' ἤντινοῦν = οὔτε δι' οἰανδήποτε : οὔτε καὶ τὴν ἐλαχίστην. **προαιροῦμαι** = ἀναλαμβάνω. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ἀνέχομαι νά... **ἐμβάλλω** = εἰσβάλλω, εἰσέρχομαι ἐπιδεικτικῶς. **κοινὰ ἱερά** = δημόσiai ἱεροτελεστῖαι. **ὄνειδος** = αἰτία κατασχύνης. **κοινὰί κρίσεις** = δημόσiai δίκαι. **κοινὰ ἀδικήματα** = τὰ βλάπτοντα τὸ κοινόν (: ὅλους) ἀδικήματα. **κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νομίζειν = ὅτι περιέχουν (ἐπίσης) κοινὰς δι' ὅλους καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐναντίον αὐτῶν δηλ. (τῶν παρανομοῦντων) ἔχθρας.

§ 7 - 8. **ὑπὲρ** = περί. **φέρω** (ἢ τίθεμαι) **τὴν ψῆφον ὑπὲρ τινος** = ψηφίζω, ἐκδίδω τὴν ἀπόφασίν μου περί τινος. **γραφῆ** = ἔγγραφος καταγγελία εἰς δημοσίαν δίκην. **παρανόμων γραφᾶς**· διὰ νά μὴ ὑποβάλλωνται νομοσχέδια (**ψηφίσματα**) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἀντίθετα πρὸς ἰσχύοντας νόμους, ἢ ἄθην. πολιτεία παρεῖχε τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς κάθε πολίτην νά διώξῃ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ τοιούτου παρατύπου ψηφίσματος ἢ καὶ ψηφισθέντος νόμου. Ἡ τοιαύτη δίωξις ἐγίνετο διὰ τῆς λεγομένης **γραφῆς παρανόμων** (ἐνν. **ψηφισμάτων**). **τοῦτο μόνον** = τοῦτο μόνον τὸ σημεῖον. **ἐπανορθῶ** = διορθώνω. **καθ' ὄσον...** **τὴν πόλιν** = κατὰ τὴν ἔκτασιν δηλαδὴ (μόνον), κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ προταθὲν παράνομον ψήφισμα πρόκειται νά βλάψῃ τὴν πόλιν. **ὁ ἐνεστηκῶς ἀγὼν** = ἡ προκειμένη, ἢ σημερινὴ δίκη. **οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως** (ἐνν. **πραγμάτων**) = προστατεύει ὄχι μικρόν μέρος τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. **οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον**· ἐνν. ἔσται. **ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος**· ἐνν. ἔστί. **κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος** = διὰ παντὸς τοῦ χρόνου : εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **οἱ ἐπιγιγνώμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι. **τὴν κρίσιν** = τὸν τρόπον τῆς κρίσεως (ὑμῶν). **κατηγορία** = τίτλος κατηγορίας (ὁ ὁποῖος νά περιλαμβάνῃ τὸ σύνθετον ἀδικήμα τοῦ Λεωκράτους, προδοσίαν, δήμου κατάλυσιν, ἀσέβειαν κλπ.). **ἐνδέχεται**· ἀπροσώπως = δυνατόν εἶναι. **πατρῶα ἱερά** = τὰ ἱερά τῆς οἰκογενείας. **θήκη** = τάφος. **τίμημα** = τιμωρία. **θάνατος**· παράθεσις εἰς τὸ **μέγιστον...** **τῶν τιμημάτων. ἐπιτίμιον**· ἐνν. **καθέστηκε**, τὸ ὁποῖον = **ἔστί**.

§ 9. **παρεῖσθαι**· ἀπαρέμφ. πρκμ. τοῦ **παρίεμαι** = παραμελοῦμαι, παραλείπομαι. **ὑπὲρ** = περί. **τοιούτων**· δηλ. ἀδικημάτων, οἷον τὸ ἀδί-

κημα (ή προδοσία) τοῦ Λ. **ῥαθυμία** = ἀμέλεια. **ἐπίδοξόν ἐστί τι** = ἀναμένεται, θεωρεῖται πιθανόν κάτι. **ὅσα** = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια. **διορίζω** = καθορίζω λεπτομερῶς. **κανόνι**· κατηγ. τοῦ **τούτω** (δηλ. τῷ νόμῳ). **ὅσα δὲ μή... περιείληφεν... ἔνοχος ἐστίν** = δι' ὅσα (**ὅσα**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι) ὅμως (ἀδικήματα) δὲν ἔχει περιλάβει (: προ-βλέπει ὁ νόμος) λεπτομερῶς, χαρακτηρίσας αὐτὰ με ἓνα ὄνομα, καὶ ὅσα κανείς ἔχει διαπράξει μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ (δηλ. τὰ ὑπὸ ἓνα ὄνομα) ἐγκλήματα καὶ εἶναι ἔνοχος ἐξ ἴσου εἰς ὅλα αὐτά. **κρίσις** = ὁ τρόπος τῆς κρίσεως.

§ 10. **ἴστε**· προστακτ. **κατεψηφισμένοι** = ἐὰν τὸν καταδικά-
σετε. **δωρεὰ** = τιμητικὸν δῶρον : ἠθικὴ ἀμοιβή. **δὲ** = γάρ. **περὶ
πλείονος ποιούμαι τι** = θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον : θέτω τι εἰς
ἀνωτέραν μοῖραν.

§ 11 - 13. **πρᾶγμα**· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = ἡ δικάζομένη
ὑπόθεσις. **οἱ εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες** = οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δι-
καστηρίου σας. **κοινὰ πράγματα** = αἱ δημόσιαι ὑποθέσεις. **διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον** = ὁμιλοῦν συκοφαντικῶς δι' ὅλα τὰ ἄλλα ζητή-
ματα μᾶλλον. **ἀξιοῦν**· ὑποκείμε. τοῦ ἀπαρεμφάτου **τοὺς κατηγόρους**· τὸ
ὑμᾶς ὑποκείμε. τοῦ **τὴν ψῆφον φέρειν**. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα.
τῶν Ἑλλήνων = ἢ οἱ (ἄλλοι) Ἑλληνες. **τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέ-
δριον** = ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή ἢ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή.
ὁ ἀλισκόμενος = ὁ καταδικαζόμενος. **ὁ κρινόμενος** = ὁ κατηγο-
ρούμενος. **ἀγών** = , (§§ 7 - 8). **ὁ διώκων** = ὁ κρίνων = ὁ κατηγο-
ρος. **συκοφαντεῖν... ἐνεγκεῖν**· ἐκ τοῦ ἔσται, τὸ ὅποιον ἐδῶ = **ἐξέ-
σται**. **εὐορκος** = ὁ σύμφωνος με τὸν ὄρκον. **μὴ δικαίως δεδιδαγμέ-
νους**· ἐπεξήγ. τοῦ **ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου** = ἐὰν δηλαδὴ δὲν
ἔχετε διαφωτισθῆ ὀρθῶς (: ἐπαρκῶς). **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = ; (βλ.
§§ 7 - 8).

§ 14 - 15. **περὶ μὲν... ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλήσιν** =
ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου ἀνθρ. εἰς τοὺς Ἑλλ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς =
μεταξὺ σας (μόνον) : εἰς τὸν στενὸν κύκλον ὑμῶν (τῶν Ἀθηναίων). **ἐπι-
φανής** = πασίγνωστος. **ἀπαγγελίαν ποιούμαι πρὸς τινά (ἢ τινί)** =
φέρω εἰδήσεις εἰς τινά. **καθ' ὑμῶν** = εἰς βάρους σας, πρὸς βλάβην

τῶν συμφερόντων σας. οἱ· εἰς τὸ οἰκουμένην κατὰ τὸ νοούμενον, δηλ. οἱ κάτοικοι τῆς οἰκουμένης. τούτω· τῷ Λ.. περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι = φροντίζω πολὺ διὰ κάτι. ᾧ πλείστον διαφέρετε... τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν· ἡ πλοκῆ = δόξατε ἂν πλείστον ἀμελεῖν τούτου, ᾧ (= καθ' ὃ) πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων (δηλ.) τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείᾳ) καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὀσιῶς (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς γονέας ὀσιότητι (= φιλοστοργίᾳ)) καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν (= τῇ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτιμίᾳ (= φιλοπατρίᾳ)). ὀσιῶς ἔχω πρὸς τινα = τηρῶ τὰς ὑπὸ τοῦ θείου δικαίου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις μου πρὸς τινα (ὅπως τὴν φιλοστοργίαν). φιλοτίμως ἔχω πρὸς τινα· προκειμένου περὶ πατρίδος = εἶμαι φιλόπατρις.

§ 16. τότε· δηλ. μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π.Χ.). τοῖς αἰτίοις = τῷ αἰτίῳ (δηλ. τῷ Λεωκρ.). καὶ δι' οὓς· ἐνν. τοὺς συνηγόρους τοῦ Λεωκρ. κατακομίζω τινὰ εἰς τὰ τείχη = μεταφέρω τινὰ ἐκ τῆς ὑπαίθρου ἐντὸς τῶν τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν. τάττω εἰς τὰς φυλακὰς = ὀρίζω φρουράς. τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων· αἱ γενικαὶ διαιρετικάι. τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν· δηλ. τῶν μετοίκων καὶ ξένων. καθ' ὃ τι (= ὅπως) ἂν αὐτοῖς δοκῆ = ὅπως αὐτοὶ νομίζουν καλόν.

§ 17. συσκευάζομαι τὰ χρήματα = ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου. τὸν λέμβον· ἐννοεῖται ἡ λέμβος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον ἦτο ἡγκυροβολημένον εἰς τὴν ἀκτὴν. περὶ τὴν Ἀκτὴν· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς πειραικῆς χερσονήσου, τὸ ὅποιον ἐκεῖτο δεξιᾶ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. ἐξορμέω - ᾧ = εἶμαι ἀραγμένος ἔξω τοῦ ὄρμου (τοῦ ἀγκυροβολίου) καὶ περιμένω. δείλην ὀψίαν = κατὰ τὰς τελευταίας ἀπογευματινὰς ὥρας : ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (4 - 6)· τὸ προηγούμενον τμήμα τοῦ δειλινοῦ (2 - 4) ἐλέγετο δείλη πρωία. κατὰ μέσην τὴν Ἀκτὴν = εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Ἀκτῆς. διὰ τῆς πυλίδος· δηλ. τοῦ τείχους τοῦ Πειραιῶς. ἐλεῶ τινα = αἰσθάνομαι οἶκτον πρὸς τινα. ἀνάγομαι = ἐκπλέω. φυλακῆ = φρούρησις. τὸ καθ' αὐτὸν μέρος = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν : τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σωτεί-

ρας· τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκετο εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὸ δὲ δεύτερον ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος κατὰ τὸν δῆμον Κορυθαλλέων. **ἀφορῶ** = βλέπω ἀπὸ μακρὰν, ἀντικρῦζω. **αὐτίκα**· ἐπίρρ. = εὐθὺς ἀμέσως : μετ' ὀλίγον.

§ 18. **κατάγομαι** = καταπλέω εἰς λιμένα. **εὐαγγελίζομαι εὐτυχίας** = ἀναγγέλλω χαρμωσύνους εἰδήσεις περὶ εὐτυχῶν γεγονότων. **τὸ ἄστυ τῆς πόλεως** = ἡ πόλις μας, ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων. **πληρῶ τριήρεις** = τοποθετῶ πληρώματα ἐπὶ τριήρων, ἐπανδρῶ τριήρεις. **τὰ πλοῖα**· δηλ. τὰ ἐμπορικά, τὰ ἄλλως ὀλκὰδες καλούμενα. **κατάγω τὰ πλοῖα** = ὀδηγῶ τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. **ναύκληρος** = ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου. **δεῦρο πλεῖν**· δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. **αὐτοῦ**· δηλ. ἐν Ῥόδῳ. **ἐξαιροῦμαι τὸν σῖτον** = ἐκφορτώνω τὸν σῖτον. **χρῆμα** = πρᾶγμα, ἐμπόρευμα.

§ 19. **καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω** = καὶ ὅτι ταῦτα, ἃ λέγω, ἀληθῆ ἔστιν. **ἀναγνώσεται**· δηλ. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως. **τῶν ἐν τῷ τόπῳ**· δηλ. εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Λεωκρ. **Φυρκίνου**· ὁ Φύρκινος ἦτο προϊστάμενος τῆς ἐταιρείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνοικιάσει τὸν φόρον τῆς πεντηκοστῆς. **ἐν τῷ δήμῳ** = ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. **μεγάλα καταβεβλαφῶς** = **μεγάλην βλάβην καταβεβλαφῶς** = ὅτι εἶχε γίνεи πρόξενος μεγάλων ζημιῶν. **τὴν πεντηκοστὴν (ἐνν. μερίδα ἢ μοῖραν)**· πεντηκοστὴ ἦτο φόρος ($1/50$, ἦτοι 2%) εἰσπραττόμενος ἐπὶ παντὸς ἐξαγομένου ἢ εἰσαγομένου εἶδους, π.χ. σίτου κλπ. Τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τούτου ἀνελάμβανεν ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ καταβαλλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἐταιρεία, ὁ προϊστάμενος τῆς ὁποίας ἐλέγετο ἀρχώνης ἢ τελωνάρχης, τὰ δὲ μέλη πεντηκοστολόγοι ἢ τελῶναι. Τοιοῦτος τελώνης ἦτο καὶ ὁ Λεωκράτης. **μετέχων αὐτῆς** = μολοντί ἦτο μέτοχος εἰς τὴν ἐταιρείαν τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς.

§ 21. **ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο** = ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς καιρὸς (3 περίπου ἔτη). **προστάτην ἔχων**· ὁ μέτοικος, δηλ. ὁ πολίτης ἑλληνικῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαθίστατο εἰς ἄλλην πόλιν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκλέξῃ ἓνα πολίτην αὐτῆς, διὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του. Ὁ πολίτης οὗτος ἐλέγετο **πρόστατης**. **ἐν γειτόνων**· ἐνν. **χώρᾳ** = εἰς γειτονικὴν χώραν. **ἐκτρέφω** = ἀνατρέφω.

§ 22 - 23. **καταγιγνώσκω τινός τι** = καταδικάζω τινά εις κάτι. **αἰδίοσ** = αἰώνιος. **Ευπεταιόνα** (ὄνομαστ. **Ευπεταιών**)· ἀπὸ τὸν δῆμον Ευπέτης, ὁ ὅποιος εὐρίσκετο μεταξὺ τῆς σημερινῆς Καλλιθέας καὶ τῶν Τζιτζιφιδῶν. **κηδεστής** = γαμβρός. **πρίασθαι**· τοῦ **ἰωνοῦμαι**. **τάνδράποδα... τὴν οἰκίαν**· ἔνν. ἑαυτοῦ. **ἀποδιδόμαι** = πωλῶ. **ταλάντου**· γεν. τοῦ τιμῆματος. **ἀπὸ τούτου**· δηλ. τοῦ ταλάντου. **τοῖς χρήσταις**· δηλ. τοῖς ἑαυτοῦ. **χρήστης** = δανειστής. **τοὺς ἑράνοους διενεγκεῖν** = νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἑράνου τὴν ὀφειλὴν του· εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχον σύλλογοι ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι συνεισέφερον κατὰ μῆνα εἰς κοινὸν ταμεῖον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, διὰ νὰ βοηθοῦν ἄπορα μέλη ἀντιμετωπίζοντα οἰκονομικὰς στενοχωρίας. Ἐν τῷ βοηθηθῆν μέλος τοῦ συλλόγου κατῶρθωνε νὰ ἀποκτήσῃ κάποτε οἰκονομικὴν εὐεξίαν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου τοὺς ἑράνοους (τοὺς ἑράνοους διενεγκεῖν).

§ 25 - 26. **ὑπεκτίθεμαι** = φέρω κρυφίως ἔξω εἰς ἀσφαλὲς μέρος : ἀπομακρύνω. **πατρῶα ἱερά** = τὰ ἱερά τῆς οἰκογενείας. **νόμιμα** = νόμοι, θεσμοί. **τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν** = τὴν ἐπωνυμίαν (= τὸ ὄνομα, τὸν τίτλον) « πατρῶα ἱερά ». **κινῶ** = μετακινῶ. **συμφεύγειν... ἠξίωσε... εἶναι**· ἡ πλοκή : **ἠξίωσεν (αὐτὰ) συμφεύγειν... αὐτῶ... καὶ ἰδρῦσθαι καὶ εἶναι**. **ἀξιόω - ῶ** = θεωρῶ ἠθικόν. **ὀθνεῖος** = ξένος. **νόμιμα**· ἐδῶ = ἔθιμα, συνήθειαι. **ὡς εἰληχίας** (πρὸς τοῦ **λαγχάνω**) = ἐπειδὴ εἶχε λάβει μὲ κληρὸν. **τὸ καθ' ἑαυτὸν** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐξαγωγίμος** = ὁ δυνάμενος νὰ ἐξαχθῇ (ὅπως τὰ προϊόντα). **ἐξαγωγίμον ποιῶ τι** = ἐξάγω κάτι. **ὕμιν** = πρὸς (ἠθικὴν) ζημίαν σας.

§ 27. **οἷς ἐξεκομίσαστο χρήμασι** = τοῖς χρήμασιν, ἃ ἐξεκομίσαστο. **ἀφορμῇ** = τὰ χρηματικὰ μέσα, μὲ τὰ ὅποια ἀρχίζει κανεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις του : κεφάλαιον. **παρὰ Κλεοπάτρας**· ἡ Κλ. ἦτο σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Ἠπείρῳ Μολοσσῶν Ἀλεξάνδρου καὶ ἀδελφῆ τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Ἡ Κλ. διεχειρίζετο τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καθ' ὃν χρόνον ὁ σύζυγός της εἶχεν ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν. **σιτηγέω - ῶ** = μετακομίζω σῖτον. **περὶ τούτων**· τῶν πραγμάτων. **τὰς ἐσχάτας τιμωρίας**· πρὸς τὸν **Κατὰ σιτοπωλῶν** λόγον τοῦ Λυσίου.

ὤς· πρόθ. = πρὸς. ἔχω ὑπὸ τῇ ψήφῳ = ; (βλ. §§ 1 - 2). ῥάθυμος = ἀδιάφορος. δεινά = ἐγκληματικά πράξεις. ὀργιζόμενοι· ἔνν. ἔσεσθε.

§ 36. τὸ Ὑπερείδου· ὁ Ὑπερείδης (390 - 322 π.Χ.) ἦτο σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ὁποίου δὲν ὑπελείπετο εἰς τὴν ῥητορικὴν δεινότητα. Ἀνῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Δημοσθένην. Ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὴν Αἴγιαν τὸ 322.

§ 37 - 38. ἡ βουλὴ οἱ πεντακ. = ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. χρηματιοῦσαν· μέλλ. τοῦ χρηματίζω = συσκέπτομαι. ἐν τοῖς ὄπλοις = ἔνοπλος. διασκευάζομαι = ὀπλιζομαι. δοκεῖ = φαίνεται καλόν. ἀφίεμαι τοῦ στρατεύεσθαι = ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι· πρβλ. καὶ Ἴσοκρ. Ἐπιστ. Α' πρὸς Φίλ., § 5 - 6. οἱ τυχόντες φόβοι = οἱ μηδαμινοί, οἱ ἀνάξιοι λόγου φόβοι. ἀποδράς ὄχθετο = ἔγινεν ἄφαντος. εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν = ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον προδοσίας. κατὰ τὴν προαίρεσιν τούτου = ὅσον ἐξηρητῶ ἀπὸ αὐτόν. ἐκλείπομαι = ἐγκαταλείπομαι.

§ 39 - 40. ἐπιδημηκῶς· ἔνν. εἰς τὰς Ἀθήνας. ἐπιδημῶ = ἔρχομαι καὶ μένω εἰς ἓνα τόπον. μισόδημος = ὁ ἐχθρὸς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. ἄτακτος = ὁ μὴ τοποθετημένος εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν : ὁ ἀστράτευτος. πάθος = συμφορά. ὀρθός = εἰς τὸ πόδι : ἀνήσυχος. ἐν τοῖς ὑπὲρ πενήκοντα ἔτη· διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι στρατεύσιμοι ἡλικίαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον σταλῆ εἰς τὴν Χαιρώνειαν. καθέστηκα = ἔχω στηριχθῆ. ἐστὶ· μὲ ἀπαρέμφ. (ὄρᾶν) = εἶναι δυνατόν. κατεπτηχίας· τοῦ καταπτήσσω = εἶμαι ζαρωμένος ἀπὸ τὸν φόβον. τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρὸς = ἄλλαι μὲν διὰ τοὺς ἀνδρας των. ἀπειρηκότας· τοῦ ἀπαγορεύω = κουράζομαι, ἐξαντλοῦμαι. ὁδός (εἰς τοὺς ποιητὰς οὐδός) = κατώφλι. ἐπὶ γήρωσ ὁδῶ = εἰς τὸ κατώφλι τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ γήρατος πρὸς τὸν τάφον : εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. περιφθειρομένους· ἡ μτχ. ἐκ τοῦ ἰδεῖν· περιφθειρομαι = περιφέρομαι κατάκοπος. ἐμπεπορημένους· τοῦ ἐμπορπάω - ῶ = μὲ πόρπην (παραμάνναν) κουμπῶνα· ἐμπεπορημένοι διπλᾶ τὰ ἰμάτια = φοροῦντες τὰ φορέματά των διπλωμένα καὶ κουμπωμένα μὲ πόρπην (διὰ τὸ μὴ ἐμποδίζουσαν τὰς κινήσεις των).

§ 41 - 42. ἐλευθέρους· ἐνν. εἶναι. ἄτιμος = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χάσει τὰ πολιτικά του δικαιώματα. ἐπίτιμος = ὁ ἀνακτῶν τὰ πολιτικά του δικαιώματα. ὄς· ἡ ἀναφορ. ἀντανυμία εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου ἰσοῦται πρὸς δεικτικὴν μὲ τὸν ἀνάλογον σύνδεσμον (γάρ, οὖν, δέ, μέντοι κλπ.) = οὗτος μέντοι (δηλ. ὁ δῆμος). σεμνύνομαι = ὑπερηφανεύομαι, καμαρώνω. κέχρημαι μεταβολῇ = ὑφίσταμαι μεταβολῇ. ἀγαπῶ, ἐὰν = μένω εὐχαριστημένος, ἄν· τὸ ἀπαρ. ἀγαπᾶν ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἐπάρχειν... κινδυνεύειν ἐκ τοῦ ὥστε. αὐτῶν· κατὰ τὸ νοούμενον ἀντὶ αὐτῆς. ἐπάρχω τινός = ἐξουσιάζω κάποιον. βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο· πότε ; (βλ. 'Ισ. Α' πρὸς Φίλ. ἐπιστολῆν, §§ 19 - 21).

§ 43 - 44. ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις... κινδύνοις... καὶ αἰσχύνῃ· ἐννοοῦνται οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ταπείνωσις, τὰ ὅποια εἶχε προκαλέσει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας. ὄπλα τίθεμαι ὑπὲρ τινος = λαμβάνω τὰ ὄπλα πρὸς υπερασπισίαν τινος. τὸ σῶμα = τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἑαυτόν. τάττω· ἐπὶ στρατηγῶν = τοποθετῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. κληθεῖς· διότι οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας των ἐκάλουν ἢ παρεκάλουν ὅπως ἐλέγετο εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν, ὡς συνηγόρους αὐτῶν ῥήτορας. βοηθῶ τινι· ἐπὶ κατηγορουμένου = υπερασπίζω τινά. τολμῶ = βαστᾶ ἢ ψυχὴ μου. συμβάλλομαι = συνεισφέρω. οὐκ ἔστιν ἦτις ἡλικία οὐ = δὲν ὑπάρχει (: ἔμεινεν) ἡλικία πού νὰ μὴ· ἐπομένως = πᾶσα. ἡ χώρα (= οἱ ἀγροί) τὰ δένδρα συνεβάλλετο· διὰ τὴν περιστάσειον (πασσάλωσιν) τῶν χαρακωμάτων. τὰς θήκας· διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήρουν ἐκ τῶν μνημείων τοὺς λίθους καὶ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν. οἱ νεῖθ τὰ ὄπλα· τὰ ὅποια ἀφιεροῦντο εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων. χαράκωσις = ὀχύρωσις διὰ προχείρων χαρακωμάτων. ἐφ' ὧν· ἐνν. ἔργων. τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ = ἑαυτόν.

§ 45. ὧν = τούτων δὲ (πάντων). συνεπενεγκεῖν· τοῦ συνεπιφέρω = προσφέρω μαζὶ μὲ ἄλλους εἰς τὸν νεκρὸν ἐναγίσματα (ἄνθη, ἀρώματα κλπ.). τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν... ἀξιώσαντα = αὐτόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἄξιον ἑαυτοῦ (: δὲν κατεδέχθη) νὰ προσφέρῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐναγίσματα εἰς τοὺς νεκρούς. ἐκφορὰ = κηδεῖα. ζημιῶ-

σαι· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εἰκός (ἔστι). ὡς γεγενημένων = μὲ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουν μείνει. τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος = ὅσον ἐζηρῆται ἀπὸ αὐτόν. ὀγδὼ ἔτει = μετὰ ὀκτὼ ἔτη. προσαγορεύω τινὰ = χαιρετίζω τινά.

§ 46. περὶ ὧν· δηλ. ἀνδρῶν. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. ἀλλότριος = ξένος, ἄσχετος. εὐλογία = ἐγκώμιον. ποιῶ τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τινος = ἀποκαλύπτω περιτράνωσ τινά. ἐπιτηδεύω = πράττω. καὶ δίκαιον· ἔνν. ἔστι. τῶν κινδύνων· δηλ. τῶν πολεμικῶν. ἀνάλωσαν (συνηθέστερον μετ' αὐξήσεως ἀνήλωσαν)· τοῦ ἀναλώω - ῶ (ἢ ἀναλίσκω), τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς ζωῆς = θυσιάζω.

§ 47 - 48. ἀπαντῶ τινι = ἐξέρχομαι πρὸς ἀντιμετώπισιν τινος. ἐπὶ τοῖς ὀρίοις τῆς Βοιωτίας· ποῦ ; τὴν χώραν· δηλ. τὴν ἑαυτῶν. προέμενοι· τοῦ προίεμαί τί τινι = ἀφῆνω κάτι εἰς τὴν διακρίσιν τινος. φυλακὴν· ἔνν. τῆς χώρας. τὴν θρέψασαν· δηλ. χώραν. περιορῶ = ; (βλ. § 5). πορθοῦμαι = λαφυραγωγοῦμαι. οἱ φύσει γεννήσαντες = οἱ φυσικοὶ πατέρες. ποιητὸς πατὴρ = θετὸς πατήρ. ἔχω πρὸς τινά· μετὰ τροπ. ἐπιρ. = διάκειμαι πρὸς τινά. ταῖς εὐνοίαις· τοῦ κατὰ τι = ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην : ἀπὸ ἀπόψεως ἀγάπης. προσηκούσας· ἔνν. αὐτοῖς. ὁ μὴ φύσει προσήκων τινὶ = ἐκεῖνος, ὅστις δὲν συνδέεται πρὸς τινά διὰ φυσικῆς συγγενείας, διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ. χῶραι ἐπίκτητοι γενόμενοι ὕστερον = χῶραι ἀποκτηθεῖσαι κατόπιν : χῶραι πρὸς τὰς ὁποίας συνεδέθησαν οἱ ἄνθρωποι ἀργότερον. καταδεέστερον διάκειμαι πρὸς τινά = τρέφω πρὸς τινά μικροτέραν στοργήν : δὲν ἀγαπῶ τινά ἐπαρκῶς. οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας... διάκεινται· ἡ ἔννοια : οἱ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν : Ἐπειδὴ ἠγάπων τὴν Ἀττικὴν ὡς φυσικὴν πατρίδα των περισσότερον ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν δι' ἐπικτήτου δεσμοῦ, δηλ. τῆς συμμαχίας, δὲν ἠνείχοντο νὰ ἀναμείνουν τοὺς πολεμίους εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα κατ' ἀνάγκην θὰ ὑφίσταντο μοιραίας καταστροφάς. τοιαύταις γνώμαις χρησάμενοι = μολονότι τοιοῦτων ἀντιλήψεων ἐνεφοροῦντο, ὑπὸ τοιοῦτων ἰδανικῶν ἐνεπνέοντο. τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν· ἔνν. τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν παλαιότερων πολέμων. οὐχ ὁμοίως (τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν) τῆς τύχης ἐκοινωνήσαν = δὲν ἀπέλαυσαν

τῆς ἰδίας πρὸς ἐκείνους εὐτυχίας : δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν τύχην μὲ ἐκείνους.
τῆς ἀρετῆς = τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνδρείας των : τῆς τιμῆς καὶ τῆς
 δόξης διὰ τὴν ἀνδρείαν των. **ἀμύνω ὑπέρ τινος** = ἀγωνίζομαι ὑπέρ
 τινος.

§ 49 - 50. **τοῖς τελευτήσασιν**· εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας.
οὐδ' οἶόν τ' ἐστίν = οὐδ' ἔξεστιν = οὐδὲ ἐπιτρέπεται. **διάνοια** =
 ψυχὴ, φρόνημα. **πήσσω φόβον** (σύστοιχον ἀντικειμενον) = αἰσθάνομαι
 φόβον, κάμπτομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν φόβον. **οἱ ἐπιόντες** = οἱ
 ἐχθροί. **καλῶς** = ἐντίμως, ἐνδόξως. **οὐδέ... εἰς**· πρὸς ἔμφασιν ἀντί **οὐ-**
δεῖς. φεύγοντες· ἐνεστώσ τῆς προσπαθείας. **ἐδήλωσε**· ἀμεταβάτως =
δήλη ἐγένετο = ἐφάνη, κατεδείχθη (ἐνν. **ἐκ τοῦδε** = ἀπὸ τοῦ ἐξῆς
 γεγονόσ). **τῶν ἀπάντων**· ἐνν. Ἑλλήνων. **μεταλλάττω τὸν βίον** =
 ἀποθνήσκω. **τὰ τῆς Ἑλλάδος**· δηλ. πράγματα = ἡ Ἑλλάς. **ἰδίᾳ** =
 πρὸς ἰδίους (: ἰδιοτελεῖς) σκοπούς. **στέφανος** = τιμῆ.

§ 51. **καὶ δι' ἅ... ἐπετήδευον**· ἐνν. ταῦτά ἐστι = καὶ ἡ αἰτία,
 διὰ τὴν ὁποίαν ὄχι ἀδικαιολογήτως ἔδειξαν ἀνδρείαν, εἶναι ἡ ἐξῆς.
εὐρήσετε δέ· ὁ δὲ ἐδῶ = ὅθεν, διὰ τοῦτο. **ἀθλητὰς ἀνακειμένους** =
 ὅτι εἶναι ἰδρυμένοι ἀνδριάντες ἀθλητῶν. **στρατηγούς ἀγαθούς**· ὅπως
 λ.χ. τοῦ Κόνωνος καὶ Τιμοθέου. **τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας**·
 τοὺς τυραννοκτόνους Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. **τοιούτους ἄνδρας**·
 ὁποῖοι οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τυραννοκτόνοι. **στεφανίτας ἀγῶνας**·
στεφανίτης ἀγῶν ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητικὸς ἀγῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς
 ἐπαθλον ἐδίδετο στέφανος. Ἦτο δὲ ὁ στέφανος εἰς τὰ Ὀλύμπια ἐκ
 κοτίνου, δηλ. ἀγριελιάς, εἰς τὰ Νέμεα ἀπὸ σέλινου, εἰς τὰ Ἴσθμια
 παλαιότερον μὲν ἐκ σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἐκ πίτυος
 καὶ εἰς τὰ Πύθια ἀπὸ δάφνης. **εὐπετῶς** = εὐκόλως. **ἔστι**· μετ' ἀπα-
 ρεμφ. = εἶναι δυνατόν. **πολλαχόθεν γεγονότας** = ἐκ πολλῶν πό-
 λεων προερχομένους, ἔλκοντας τὴν καταγωγὴν.

§ 52. **ἐστίν ἐν τινι** = εἶναι εἰς τὸ χέρι κάποιου : ἔχει κάποιος
 τὸ δικαίωμα. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά. **τὰ δίκαια**
ποιούσι = ἂν (θέλετε νὰ) ἀπονέμετε τὸ δίκαιον. **κατεγνωσμένον**
ἐστί, πρκμ. τοῦ **καταγιγνώσκομαι** (παθ.) = καταδικάζομαι. **ὁσίως** =

σύμφωνα με τὸ θεῖον δίκαιον. ἄν· εἰς τὸ παρανομῆσαι = ὅτι παρανομῆσειαν ἄν.

§ 53 - 54. **Αὐτόλυκος**· Ἀρεοπαγίτης. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποῖαν διετύπωσε κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Λυκοῦργος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του εἰς ἀσφαλὲς μέρος. **αὐτοῦ**· ἐπίρρ. = ἐδῶ. **αἰτίαν ἔχω** = κατηγοροῦμαι. **ὑπεκτίθεμαι** = μεταφέρω κρυφίως ἕξω (τῆς πόλεως) εἰς ἀσφαλὲς μέρος. **ὅστις = τοῦτον, ὅστις. δεινὸν** = ἐπικίνδυνον. **κίνδυνος** = ἀγών. **ἃ κατέγνωσται = ἃ κατεγνωσμένα ἐστί**· ἃς ἐρμηνευθῆ = ὅταν αὐτὰ (τὰ ἀδικήματα) ἔχουν καταδικασθῆ. **οἱ λαχόντες** = οἱ κληρωθέντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ κλῆρος. **ἀγνώμων** = ἀνόητος.

§ 59 - 60. **ἤξει... φερόμενος** = θὰ φθάσῃ δὲ ἕως (ὁ Λεωκρ.) ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου του εἰς ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν. **νεώριον** = ναύσταθμος. **κύριος**· ἔνν. **ἦν** = εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. **οὔτε γὰρ νεωρίων... οὔτε στρατοπέδων** κλπ.· πρβλ. τὰ περὶ εἰσαγγελίας λεγόμενα ἐν § 1 - 2. **ὄλως** = ἐν γένει. **τῶν τῆς πόλεως**· ἔνν. **πραγμάτων** = τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς πόλεως. **ἐκδοτον ποιῶ τὴν πόλιν = ἐκδίδωμι τὴν πόλιν** = προδίδω τὴν πόλιν. **οἱ μὲν**· δηλ. κύριοι τῶν νεωρίων, στρατοπέδων κλπ. τὰ πάτρια **νόμιμα** = αἱ πατροπαράδοτοι συνήθειαι. **ἀποστερῶν**· διότι δὲν ἐξετέλει τὰς δημοσίας θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης (πρβλ. § 1 - 2). Δὲν προσέφεραν ἐπίσης τὰς νενομισμένας τιμὰς εἰς τοὺς νεκροὺς (χοάς, ἐναγίσματα κλπ.), τὰς ὁποίας κατὰ παράδοσιν ἀπένεμον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι. **ὑπὸ ἐκείνων**· δηλ. τῶν κυρίων τῶν νεωρίων κλπ. **προδοθεῖσαν** = εἰ προυδόθη. **ἐξέλιπεν**· ἔνν. **αὐτήν**, τὴν πόλιν. **ἀοίκητος** = ἀκατοίκητος. **κακῶς πράττω** = δυστυχῶ. **μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν** = εἰκός ἐστι τυχεῖν (τὰς πόλεις) μεταβολῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον. **εἰκός ἐστιν** = εἶναι πιθανόν, ὑπάρχει ἐλπίς. **ἀνάστατον**· δηλ. πόλιν τινά. **ἀνάστατος γίγνομαι** = καταστρέφομαι, ἐρημοῦμαι. **στερηθῆναι**· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **εἰκός ἐστιν** = εἶναι φυσικόν, ἐπόμενον. **ἐλπίς**· ἔνν. **ἐστιν**. **μεταπεσεῖν** = μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον. **συναναίρειται** = σὺν τῷ βίῳ ἀναίρειται = μαζὶ μετὰ τὴν

ζώνη του εξαφανίζονται, κάμνουν πτερά. **πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν** = νὰ εἶναι τελειωτική (: νὰ μὴ ἐπιδέχεται μεταβολὴν) ἢ ἀτυχία των.

§ 61 - 62. **τεκμήριον δὲ μέγιστον**· ἐνν. **τόδε ἐστίν**. ὑπὸ τῶν **τυράννων**· δηλ. τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (560 - 510 π.Χ.). **ἀμφοτέρων**· δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀφ' ἑνός, τῶν τριάκοντα καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Λακεδαιμονίων ἀφ' ἑτέρου. **ἠλευθερώθημεν καί... ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι**· ἐκ μὲν τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν τυραννοκτόνων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Κόνωνος. **ἀλλ' οὐχ ὄσαι = ἀλλ' οὐ ταυτὰ ἔπραξαν, ὄσαι. τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ** = οὕτω λ.χ., ἔτσι ἐπίσης. **εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι** = ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον παλαιόν, διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεῖς. **τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι**· πρόληψις = **τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι ἡ Τροία**. **ἐπάρχω τινός** = ἔχω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μου κάποιον. **τὸν αἰῶνα** = εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **συνοικισθεῖσαν**· ἡ μτχ. ἐκ τοῦ **ἀκήκοεν**. **Μεσσηνὴν πεντακοσίους ἔτεσιν... συνοικισθεῖσαν**· ἡ Μεσ. συνωκίσθη ἀπὸ τὸν Ἑπαμεινώνδαν τὸ 369 π.Χ. Ἐπομένως πόσα ἔτη ἀκριβῶς εἶχον περάσει ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσσηνιακοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ἐδῶ ;

§ 75 - 77. **νομίζω**· ἐδῶ = νομοθετῶ. **περὶ τούτων**· δηλαδὴ σχετικῶς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς πατρίδος. **ἔχω τῇ διανοίᾳ** = σκέπτομαι. **θεωρῶ** = ἀναλογίζομαι. **ἄξιον γάρ...** τὸ πλήρες : **ἄξιον γάρ ἐστι, καίπερ πρὸς εἰδότας λέγοντα, ὁμῶς διελθεῖν** (= νὰ διηγηθῶ λεπτομερῶς)· **ἔθος** = ἔθιμον, ἄγραφος νόμος. **κατασκευάζω τι** = κανονίζω κάτι. **ταῦτα**· δηλ. τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἐξέφρασε διὰ τοῦ **περὶ τούτων· οἷς**· δηλ. **νόμοις καὶ ἔθεσι**. **σεμνός** = σεβαστός. **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον**· εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ νέοι, ὅταν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (18ον ἔτος) ἐνεγράφοντο ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου εἰς κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον**, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δημάρχου. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης πράξεως καὶ ἐξῆς ἠδύναντο οἱ νέοι νὰ τύχουν τῆς πατρικῆς κληρονομίας (**ἄρχειν τῆς λήξεως**). **εὐθύς**· δηλ. μόλις ἀπέφυγε τὸν ὄρκον. **ἀνθ' ὧν** = διὰ τὰς ὁποίας παραβάσεις (δηλ. τὴν ἐπιουριανὴν ἢ τὴν σκόπιμον ἀποφυγὴν τοῦ ὄρκου). **παραστάτης** = ὁ παραπλευρῶς ἰστάμενος : ὁ σύντροφος μάχης. **ὄτω** = ὥτινι = μὲ

ὅποιον. **στοιχῶ** (στοῖχος)· ἐδῶ = βαδίζω ἢ ἴσταμαι εἰς τάξιν μάχης : τάσσομαι εἰς τὴν γραμμὴν. **ἀμύνω**· ἀμεταβάτως = ἀμύνομαι. **δσια καὶ ἱερά** = τὰ κατὰ θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην διάταξιν καθωρισμένα. **ἀρείων**· ἐν χρήσει ὡς συγκρ. τοῦ ἀγαθός = ἰσχυρότερος. **εὐηκοῶ** = ὑπακούω προθύμως. **οἱ αἰεὶ κρίνοντες** = οἱ ἐκάστοτε δικάζοντες. **ἰδρυμένοι θεσμοὶ** = οἱ κείμενοι νόμοι. **ὁμοφρόνως** = ἀπὸ κοινοῦ. **ἀναιρῶ** = ἀνατρέπω. **ἴστωρ (οἶδα)** = μάρτυς· **ἴστορες**· ἐνν. **ἔστων**. **Ἄγλαυρος**· θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἡ ὁποία ἐθυσίασεν ἐκουσίως κατὰ χρησμὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως τὴν θυγατέρα τῆς Ἀλκίππην καὶ ἠξιώθη θείων τιμῶν. **Ἐνυάλιος**· ἐπίθετον τοῦ Ἄρεως. **Θαλλῶ**· μία ἐκ τῶν δύο Ὠρῶν, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ ἄλλη ὠνομάζετο **Καρπῶ**. Ἐθεωροῦντο θεράπαινοι τοῦ Διός, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ Ὠραι ἀντιπροσωπεύουν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν φύσιν τάξιν καὶ διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπιφέρουν τὴν αὐξησιν (Θαλλῶ, ἀνοιξις) καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτῶν (Καρπῶ, θέρος). **Αὐξῶ**, **Ἡγεμόνη**· αἱ δύο χάριτες, αἱ ὁποῖαι ἐλατρεύοντο εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐλέγοντο κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἦσαν σύμβολα τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς καρποφορίας, ὅπως αἱ Ὠραι. Ἡ ἐπίκλησις πρὸς αὐτὰς φέρεται μόνον εἰς τὸν ὄρκον τῶν Ἐφήβων.

§ 78. **δσιοι** = εὐσεβής, γεμᾶτος ἀπὸ εὐλάβειαν. **τὸ τούτου μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐκλείπω** = ἐγκαταλείπω.

§ 79. **καὶ μὴν** = πρὸς τούτοις. **συνέχω** = σφίζω. **τρία**· δηλ. μόρια, στοιχεῖα. **ἡ πολιτεία συνέστηκε** = ἔχει συγκροτηθῆ ἡ πολιτεία. **ταύτην**· καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγ. **πίστιν ἀντὶ τούτου** (τὸν ὄρκον)· οὕτω καὶ κατωτέρω **ταύτην πίστιν ἔδωσαν αὐτοῖς**. **πίστις** = ἐγγύησις. **ταύτην πίστιν δίδωσιν**· πλὴν τῶν ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ὠρκίζοντο τὸν ἐν § 77 ὄρκον, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δικασταὶ ὤμνουν, ὅτι θὰ ἐκπληροῦν πιστῶς τὰ καθήκοντά των. **ἀπολύομαι** = ἀπαλλάσσομαι, γλυτώνω. **ἐπιорκήσας** = εἰ ἐπιорκήσειε· τούτου ἀπόδοσις : **οὐτ' ἂν λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι**. **εἰ μὴ αὐτός**· δηλ. **δίχην δώσει** = θὰ τιμωρηθῆ.

§ 80 - 81. **ἔδωσαν αὐτοῖς** = ἔδωκαν ἀναμεταξύ των : ὠρκίσθησαν. **παρ' αὐτῶν** = ἀπὸ ἰδικῆ των ἔμπνευσιν. **τὸν παρ' ὑμῖν**· δηλ.

τὸν ὄρκον τῶν ἐφήβων (§ 77). **ἀτεχνῶς** (ἐκ τοῦ ἀτεχνῆς = ἀνεπιτή-
 δευτος, ἀπλοῦς) = ἀκριβῶς, σαφῶς. **περὶ πλείονος ποιῶμαι τι**· βλ.
 § 14-15. **τοὺς τελευτήσαντας** = οἱ ἂν τελευτήσωσι. **κρατῶ**
τινα = νικῶ τινα. **ἀνάστατον ποιῶ** = ἐρημῶν. **προαιροῦμαι τὰ**
τοῦ βαρβάρου = προτιμῶ τοὺς βαρβάρους : πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τῶν
 βαρβάρων. **δεκατεύω τινα** = ὑποχρεῶν τινα νὰ πληρώνη τὸ δέκα-
 τον τῶν προσόδων του. **καταβάλλω** = κρημνίζω, μεταβάλλω εἰς συν-
 τρίμματα. **ὑπόμνημα** = ἐνθύμιον. **ἐν τούτῳ**· δηλ. τῷ ὄρκῳ.

§ 82. **γίγνομαι ἀγαθὸς πρὸς τὸν κίνδυνον** = ἀντιμετωπίζω μὲ
 γενναιότητα τοὺς κινδύνους. **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι. **ὄ**· ἀναφέρεται
 εἰς τὰ ἐπόμενα = τοῦτο δέ, τὸ ἐξῆς. **ὥστε μὴ** = διὰ νὰ μὴ. **ἀδόξῳ**·
 ἀμεταβ. = χάνω τὴν φήμην μου. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ; (βλ. § 5).
εὐκλεία = δόξα. **οὐκ ἔστιν** (μετ' ἀπαρμφ.) = δὲν δύνασθε νὰ...
οὐδὲν τούτων· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν
 ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος.

§ 83. **διελθεῖν** = διηγῆσασθαι. **περὶ τούτων**· δηλ. τῶν ἀδι-
 κημάτων τοῦ Λεωκρ. **διενηνόχασιν**· τοῦ διαφέρω τινός = ἀναδει-
 κνύομαι ἀνώτερός τινας.

§ 84 - 85. **ἐξανίστημί τινα** = ἐκδιώκω τινα. **ἀναιρῶ**· ἐπὶ μαν-
 τείου = δίδω χρησμόν. **Δελφός** = ὁ κάτοικος τῶν Δελφῶν. **χρηστή-
 ριον** = χρησμός. **δι' ἀπορρήτων** = μυστικῶς. **ἐκδοτον τὴν θρεψα-
 μένην** (ἐνν. γῆν) **παραδίδωμι** = παραδίδω τὴν θρέψασάν με χώραν
 (: τὴν πατρίδα μου) εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. **διακαρτερῶ** =
 ὑπομένω μὲ καρτερίαν. **εἰς τὴν πατρίδα**· ὁ προσδιορισμὸς νὰ συναφθῆ
 πρὸς τὴν μετοχὴν **κατακλεισθέντες**.

§ 86 - 87. **ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν** = νὰ ἀνταλλάξουν
 μὲ ἄλλην τὴν χώραν των : νὰ μεταβοῦν εἰς ἄλλην χώραν. **γοῦν** = τοῦ-
 λάχιστον. **πτωχικὴ στολὴ** = ἐνδυμασία ἐπαίτου. **ὅπως ἂν ἀπατήσῃ** =
 διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἂν ἠμπορέσῃ (αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ὁ ἂν συναπτό-
 μενος μὲ τὸν ὅπως). **ὑποδύομαι κατὰ τὰς πύλας** = ἐξέρχομαι κρυ-
 φίως (= ὑπὸ) διὰ τῶν πυλῶν. **ἀποκτεῖναι... προσπεσόντα**· ἡ πλο-
 κῆ = (φασίν) ἀποκτεῖναι (Κόδρον ὑποκείμε.) **προσπεσόντα** (αὐτῷ,
 τῷ ἐτέρῳ). **προσπίπτω τινί** (ἢ πρὸς τινα) = ὀρμῶ κατὰ τινας. **πε-**

ριλείπομαι = υπολείπομαι, ἐπιζῶ. **σπῶ (-άω) τὸ ξίφος** = σύρω τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκη. **ἀποκτεῖναι**· ἐκ τοῦ **φασί**. **Πρυτανεῖω**· τὸ Πρυτανεῖον ἦτο δημόσιον κατάστημα κείμενον ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Ἦτο ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον συνηρχοντο οἱ πρυτάνεις, δισκέπτοντο καὶ ἐσιτοῦντο. Εἰς αὐτὸ ἐπίσης ἐφιλοξenoῦντο οἱ ξένοι τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο οἱ ἔξοχοι τῶν πολιτῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν αὐτῆς τῆς τιμῆς δι' ἰδικὰς τῶν ἢ τῶν προγόνων τῶν εὐεργεσίας πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ εἰς τὸ Πρυτανεῖον σίτησις ἦτο μεγίστη τιμῆ, ἐδίδετο δὲ ἢ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον ἢ εἰς τὸ διηνεκές (ἀεὶ σιτοῖ). Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κλεισθέους (508 π.Χ.) αἱ συσκέψεις καὶ ἡ σίτησις τῶν πρυτάνεων ἐγίνοντο εἰς τὴν Θόλον, θολωτὸν δηλ. οἰκοδόμημα παρὰ τὴν ἀγοράν. Σημειωτέον ὅτι Πρυτανεῖον εἶχε πᾶσα ἑλληνικὴ πόλις, ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς τὸ συμβολικὸν κέντρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς.

§ 88 - 89. **ἀντικαταλλάττομαί τι ἀντί τινος** = δίδω κάτι εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλου τινός. **τοιγαροῦν** = διὰ τοῦτο λοιπόν. **μονώτατος**· (ὑπερθ. τοῦ **μόνος**) = ἐντελῶς, ἀποκλειστικῶς **μόνος**. **ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶ** = ἔχουν δώσει τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν χώραν. Ἐνοεῖ τοὺς 10 ἐπωνύμους ἥρωας τῆς Ἀττικῆς (ἴδε σημειώσεις § 1 - 2), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὰ ὀνόματα ὕστερον αἱ φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων (Κεκροπίς, Ἐρεχθίδς, Αἰγιῆς, Λεοντίς (ὀρθότερον Λεωντίς), Ἀκαμαντίς, Ἀντιοχίς, Ἴπποθωοντίς, Οἰνηίς, Αἰαντίς καὶ Πανδιονίς). Εἰς τοὺς ἥρωας τούτους ὁ Λυκ. συγκαταλέγει καὶ τὸν Κόδρον διὰ τὴν αὐτοθυσίαν του. **ὑπὲρ ἧς**· δηλ. χώρας. **σπουδάζω** = ἐνδιαφέρομαι. **ἐκληρονόμουν**· διότι ὡς φέρουσα τὰ ὀνόματά τῶν ἐθεωρεῖτο κληρονομία τῶν. **τὴν αὐτὴν**· δηλ. γῆν.

§ 90 - 92. **ὡς οὐκ ἂν ποτε** κλπ.· ἐπεξήγησις τοῦ **ὄ**. **ὑπομένω τὸν ἀγῶνα** = ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ εἰς δίκην. **σύνοιδα ἑμαυτῷ διαπεπραγμένῳ** = συναισθάνομαι (: ἔχω τὴν ἀντίληψιν) ὅτι ἔχω πράξει. **ὥσπερ οὐ**· εἰς τὸ **χρωμένους** (αἰτ. ἀπόλυτος ἀντὶ τῆς κανονικωτέρας γενικῆς). **πρᾶγμα** = γεγονός. **ἐστὶ σημεῖον**· δηλ. τοῦτο (τὸ τεκμήριον). **πρᾶγμα**· ἐδῶ = ἡ προκειμένη ὑπόθεσις. **ἐπ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν** = διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. **ἐτέρωθι**· ἐπίρρ. = εἰς ἄλλο μέρος. **ἀτυχῶ** = μοῦ συμβαίνει ἀτύχημα. **ὑπέχω τιμωρίαν τινός** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν διὰ κάτι. **οὐδὲν πρότερον ποιοῦσι** =

δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο πρῶτα πρῶτα. **παράγω** = παραπλανῶ, σκοτίζω· **οἱ θεοὶ οὐδέν... παράγουσι** = τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ποὺ κάνουν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, εἶναι νὰ σκοτίζουν τὸ λογικὸν των.

§ 93. **Καλλίστρατον**· οὗτος ἦτο Ἀθηναῖος ῥήτωρ καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας (362 π.Χ.) κατηγορήθη, ὅτι ὑπέβαλε προτάσεις ἐπιζημίους εἰς τὴν πολιτείαν καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθήνας. Ἀργότερον ἐνοστάλησεν τὴν πατρίδα καί, ἀφοῦ ἐζήτησε προηγουμένως τὴν συμβουλήν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἐπανῆλθε. **καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον** = καταδικάζω κάποιον εἰς θάνατον. **τυγχάνω τῶν νόμων (ἢ τῶν νομίμων)** = εὐρίσκω τὸ δίκιο μου. **τεύξεται...** ὁ χρησμός ἦτο διαφορούμενος· εἰς αὐτὸν ὁ Καλλ. ἔδωκε τὴν συμφέρουσαν ἐξήγησιν, ὅτι θὰ ἐπανακτήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πολιτείαν, ἐνῶ ὁ χρησμός ὑπενόει ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν φυγάδα ἢ νόμιμος τιμωρία. **βωμόν τῶν δώδεκα θεῶν**· ἦτο ἰδρυμένος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν. **ταυτὰ σημαίνω** = δίδω ὁμοίους (: μετὰ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα) χρησμούς.

§ 94. **ἐπισκοπῶ** = ἐπιβλέπω. **ἀγαθὰ πάσχω** = εὐεργετοῦμαι, δέχομαι εὐεργεσίας. **μὴ ὅτι** (= μὴ εἶπω ὅτι) **ἁμαρτεῖν... ἀλλ' ὅτι... ἀσέβημά ἐστι** = ὅχι μόνον τὸ νὰ ἁμαρτήσωμεν (εἰς τοὺς γονεῖς), ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ καταναλώσωμεν (: ἀφιερῶσωμεν) τὴν ζωὴν μας εὐεργετοῦντες αὐτοὺς εἶναι μεγίστη ἀσέβεια.

§ 95 - 96. **γοῦν** = τοῦλάχιστον, παραδείγματος χάριν. **μυθωδέστερον** = κάπως μυθῶδες. **ῥύακα γενέσθαι** = ὅτι ἐξεχύθη ῥύαξ (λάβα). **καὶ δὴ καὶ** = καὶ μάλιστα. **πόλιν τινά**· τὴν Κατάνην. **νεωτέρων** — **πρεσβύτερων**· ἄνευ συγκριτικῆς ἐννοίας. **ὄντα... δυνάμενον... ἐγκαταλαμβανόμενον**· ἐκ τοῦ **ὄρωντα**. **ἐγκαταλαμβάνομαι** = καταλαμβάνομαι εἰς ἓνα τόπον, προφθάνομαι. **ὄθεν δὴ καὶ ἄξιον... θεωρῆσαι τὸ θεῖον** = ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἀξίζει νὰ κρίνῃ κανεὶς τοὺς θεοὺς. **εὐμενῶς ἔχω** = διάκειμαι εὐμενῶς, μετὰ συμπάθειαν. **προσαγορεύεσθαι**· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγεται. **ἅπαντας**· νὰ συναφθῇ μετὰ τὸ ἀπολέσθαι.

§ 97. **ὁμογνωμόνως** = ὁμοφώνως. **τῶν νομίμων** = τῶν συνήθων τιμῶν (βλ. § 59).

§ 102 - 103. **τῶν Ὅμ. ἐπῶν**· ἐνν. **τι** = ἀπόσπασμά τι. **Παναθηναίων**· κατὰ τὰ μεγάλα Π. ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. **ῥαψωδῶ** = εἶμαι ῥαψωδός, ἀπαγγέλλω τὰ ποιήματα ἄλλου, μάλιστα δὲ τοῦ Ὁμήρου τὸ παθητ. ἐπὶ ποιημάτων = ἀπαγγέλλομαι ὑπὸ ῥαψωδῶν. **ἐπίδειξιν ποιοῦμαι** = δεικνύω. **μιμοῦμαι τι** = περιγράφω λεπτομερῶς κάτι. **μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως** = διὰ λόγου στηριζομένου εἰς παραδείγματα. **συμπείθω** = καταπειθώ. **ἀλλά**· μετὰ προστακτ. εἶναι παρακελευσματικός = ἐμπρός. **διαμπερές** = πέρα πέρα, ἀδιακόπως. **κεν** = ἄν. **βλήμενος**· μτχ. μέσου ἄορ. με παθητ. σημασίαν τοῦ **βάλλω**. **τυπείς**· μτχ. παθ. ἄορ. β' τοῦ **τύπτω**. **βλήμενος ἢ τυπείς** = κτυπηθεὶς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον. **πότμος** = ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένον. **ἐπίσπη**· ἄορ. β' (**ἐπέσπον**) τοῦ **ἐφέπω** = ἀκολουθῶ, εὐρίσκω. **οἷ** = αὐτῷ. **ἀεικής** = ἀπρεπής, ἀνάρμοστος. **τεθνάμεν** = **τεθάναι**. **ἄλοχος** = σύζυγος. **σὴ**· ἐνν. **ἐστί**· **σὴ** (τὸ ἄρσεν. **σός**) = σῶα. **κλήρος** = περιουσία. **ἀκήρατος** = ἄθικτος, ἀβλαβής. **εἰ κεν** = εἴθε μόνον, ἀρκεῖ μόνον. **οἴχομαι** = φεύγω, ἀναχωρῶ. **φίλην ἐς γαῖαν** = εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 104. **οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν** = τόσῃ γενναιότητῃ ἐπέδειξαν. **στόλος** = στρατός. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἄδεια** = ἀσφάλεια. **ἀλλ' ἐπὶ τῷ... πράττειν** = ἀλλὰ (μέγα φρονούντες) ἐπὶ τῷ πράττειν ἄξια ταύτης (δηλ. τῆς δόξης). **ἐπιτηδεύω** = ἀσκῶ.

§ 109. **περιγίγνομαι τινος** = εἶμαι ἀνώτερός τινος. **οὐχ ὁμοίως ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις** = δὲν ἠύνοήθησαν ἀπὸ τὴν τύχην ὁμοίως : δὲν ἐστάθησαν ἐξ ἴσου τυχηροί. **ἠρίον** (τὸ) = τάφος. **πρὸς τοὺς Ἕλληνας** = διὰ τοὺς Ἕλληνας. **νόμιμα** = νόμοι. **προμαχῶ τινος** = μάχομαι ὑπὲρ τινος. **Μαραθῶνι**· δοτ. τοπική. **χρυσοφόρος** = ὁ φορῶν χρυσὰ κοσμήματα, ὁ χρυσοφορωμένος. **ἐστόρεσαν**· ἄορ. τοῦ **στόρνυμι** ἢ **στρώννυμι** = στρώνω, σφωιάζω.

§ 110. **ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος** = καθ' ὅλον τὸν διαρρέυσαντα χρόνον. **ἀποστερήσετε**· ἐφ' ὅσον δὲν θὰ τιμᾶται πλέον ἢ ἀρετὴ αὐτῶν. **ἐκεῖνα** = τὰ ἐκεῖνων ἔργα. **παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμῶ** = τιμῶμαι

ἀπὸ τοὺς παλαιούς. **κέκριμαι** = θεωροῦμαι. **κάλλιστον** = ὠραιότατον παράσημον.

§ **120.** **λαβέ·** ἔνν. **καὶ ἀνάγνωθι·** εἰς τοῦτο τὸ αὐτοῖς, δηλαδή εἰς τοὺς δικάζοντας. **μεθίσταμαι** = αὐτομολῶ, δραπετεύω. **Δεκέλειαν·** ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Σπαρτιᾶται κατέλαβον τὴν Δεκέλειαν (413 π.Χ.), ὀλιγαρχικοὶ Ἀθηναῖοι κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ πλῆθος δούλων. **ἀκόλουθος** = σύμφωνος.

§ **121.** **καταγιγνώσκω·** μὲ ἀντικεῖμ. μόνον κατὰ γενικὴν δηλοῦσαν πρόσωπον = θεωρῶ τινα ἄξιον κατηγορίας (: καταδίκης). **ἀπαγαγεῖν·** δηλ. αὐτόν· **ἀπάγω** ὡς δικαστικὸς ὅρος = συλλαμβάνω καὶ ὀδηγῶ ἐνώπιον ἄρχοντος κατηγορούμενον. **θεσμοθέται·** οἱ ἐξ νεώτεροι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οὗτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων τῶν ἐδίκασον ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένας εἰς ἴδιον δικαστήριον. **παραλαβόντας·** ἔνν. αὐτόν. **ὁ ἐπὶ τοῦ δρύγματος** = ὁ ἐπιστάτης τοῦ δρύγματος (τοῦ βαράθρου), δηλ. ὁ δήμιος. Οὗτος ἔργον εἶχε νὰ κατακρημνίζῃ ἐντὸς χάσματος βαθέος καὶ σκοτεινοῦ τοὺς καταδίκους. **ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ·** δηλ. ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι ἡ Δεκέλεια ἦτο δήμος αὐτῆς.

§ **122.** **τοίνυν** = δέ. **τελευτήσαντος·** δηλ. τοῦ Λυκίδου. Οὗτος ἦτο μέλος τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς τὴν Σαλαμίνα Ἀθηναίους νὰ δεχθοῦν τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου περὶ συμφιλίωσης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῆς πόλεως. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοργισθέντες διὰ τὴν βέβηλον σκέψιν τοῦ Λυκίδου ἐφόρευσαν αὐτόν διὰ λίθων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου. **ἐγχειρέω - ὦ** = ἀποπειρῶμαι. **περιελομένη·** τοῦ ῥ. **περιαιροῦμαι** = ἀφαιρῶ. **τοὺς στεφάνους·** κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν οἱ βουλευταὶ ἐφόρουσαν στέφανον ἐκ μύρτου· ἐπειδὴ ὅμως οἱ λιθοβολήσαντες τὸν Λυκ. ἐνήργουν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων τῶν, ἀπέβαλον τοὺς στεφάνους.

§ **123.** **πάτριον** = σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων, τῶν προγόνων. **ὁπότε** = ἀφοῦ. **ἀνάστατον οὔσαν** = ὅτε ἦτο ἔρημος (λόγω τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων εἰς Σαλαμίνα). **οἰκουμένην·** ἔνν. **πόλιν.** **ἄρα·** ἔνν. **οὐ προσήκει. ὑπερβάλλομαί τινα** = ὑπερβάλλω, ξεπερνῶ κάποιον.

§ 127. **τῆς προνοίας ταύτης**· δηλ. τῶν προγόνων. **τῶν ἔργων**· δηλ. τοῦ Λεωκρ. = τῶν ἀδικημάτων (τοῦ Λ.). **τῇ ψήφῳ** = κατὰ τὴν ὥραν τῆς ψηφοφορίας. **παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς** = παρακινεῖτε ἀλλήλους, συμβουλευέτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον. **ὅπως... ἔξιτε** (μέλ. τοῦ **ἐξέρχομαι**) = πῶς θὰ ἐξέλθετε. **ἀκόλουθα** = συνεπῆ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἐκείνων. **ὑπόμνημα** = γραπτὴ ὑπόμνησις. **διόμνυμι** = ὀρκίζομαι ἐπισήμως. **Δημοφάντου**· οὗτος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις προσωρινῆς ἀρχῆς τῶν 400 καὶ τὴν καταδίκην εἰς θάνατον τοῦ ῥήτορος Ἀντιφῶντος (411 π.Χ.) εἰσήγαγε ψήφισμα, κατὰ τὸ ὅποῖον ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου, ὅπως οἱ προδόται, οἱ δεχόμενοι ἀξιώματα τῆς πολιτείας παρὰ μὴ νομίμων ἀρχόντων. **οὐσία** = περιουσία. **τῶν ὄρκων καὶ τῆς πίστεως** = τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως. **ἄμνηρον** = ὡς ἐγγύησιν. **κοινῆς εὐδαιμονίας**· δηλ. τῆς ἐλευθερίας. **ταύτης δέ**· δηλ. τῆς πίστεως· ὁ δὲ ἀνακεφαλαιωτικὸς = αὐτῆς λέγει.

§ 128. **τοίνυν** = δέ. **οὕτως ἔχω** = τοιαύτην στάσιν τηρῶ. **ἄχθομαι τινι** = θυμῶνω, δυσφορῶ ἐναντίον κάποιου. **τίθειμι τὴν ψῆφον** = δίδω τὴν ψῆφόν μου. **λαμβάνω** = ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ. **φθάνω καταφυγῶν** = προφθάνω νὰ καταφύγω. **ἀποικοδομῶ τι** = φράσσω κάτι μὲ τοῦχον. **ἀποσκευάζω τι** = ἀφαιρῶ τι. **ἐπίσημος** = φανερός.

§ 129. **τῶν ἐκεῖ**· δηλ. εἰς τὴν Λακεδαίμονα. **διαρρήδην** = ῥητῶς. **εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι** = ὄρισαντες τὴν τιμωρίαν (αὐτὴν), ἣ ὅποια κατατείνει εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς (δηλ. τὸν θάνατον), εἰς τὸ ὅποῖον ἀποβλέποντες κυρίως (ὅσοι δὲν θέλουν νὰ κινδυνεύουν ὑπὲρ πατρίδος) συμβαίνει νὰ φοβοῦνται. **ὑπεύθυνον... μετ' αἰσχύνης** = ὑποκειμένην εἰς κίνδυνον παρακολουθούμενον ὑπὸ αἰσχύνης (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολεμικὸν κίνδυνον, τὸν ὅποῖον παρακολουθεῖ ἡ δόξα). **φέρει· ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι**.

§ 130. **ἀναγκάσει· ἐνν. πάντα. θανάτῳ ζημιοῦμαι** = τιμωροῦμαι μὲ θάνατον. **ὑπομένω** = ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος. **φιλοψυχῶ** = ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου ἀπὸ δειλίαν : εἶμαι δειλός. **εἰδῶς ὑποκειμένην αὐτῷ... ταύτην τὴν τιμωρίαν** = γνωρίζων ὅτι τὸν περιμένει αὐτὸς ὁ θάνατος (= ταύτην) ὡς τιμωρία.

§ 131 - 132. τῶν φευγόντων· β' ὄρος τῆς συγκρίσεως. ὅσον = καθόσον. ἢ κοινῇ... συνατυχοῦντες = ἢ διότι θέλουν νὰ δοκιμάσουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους συμπολίτας τῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἤττης. **ποριζόμενος** = προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ. **ιδίᾳ** = διὰ τὸν ἑαυτὸν του, προσωπικῶς. **τὰ τῆς φύσεως οἰκειὰ καὶ ἀναγκαῖα** = οἱ φυσικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὸν οἶκον καὶ τοὺς συγγενεῖς. **διείληπται**· τοῦ **διαλαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **πέφυκα πρὸς τάχος** = εἶμαι προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ταχύτητα (: νὰ φεύγω μακράν). **νεοττία** = νεοσιτία, ἡ φωλεά. **τῶν ποιητῶν τινες**· οἱ παρατιθέμενοι στίχοι εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. **δόμος** = οἶκος, φωλεά. **ἠξίωσεν**· γνωμικὸς ἄορ. = **ἀξιοῖ** = κρίνει ἀξιον ἑαυτοῦ, ἐπιτρέπει. **ἐντεκεῖν**· τοῦ **ἐντίκτω** = γεννῶ μέσα· ὑποκείμενον τοῦ **ἐντεκεῖν** εἶναι τὸ **ἄλλην** (ἐνν. ὄρνιν). **ὑπερβάλλω** (ἀμτβ.) **δειλιά** = δεικνύομαι ἀσύγκριτος κατὰ τὴν δειλίαν : δεικνύω ὑπερβολικὴν δειλίαν.

§ 133. **ἀνδροφόνος** = ἀνθρωποκτόνος, φονεὺς. **ἐλαύνω** = ἀπελάυνω, ἐκδιώκω. **φεύγω φόνου** = κατηγοροῦμαι διὰ φόνον. **μεθίσταμαι εἰς ἄλλην πόλιν** = μεταβαίνω εἰς ἄλλην πόλιν. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φονεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης εἶχον δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν ἐκουσίως, προτοῦ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου (ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν) : φιλοξενῶ. **ταχύ γε**· μὲ εἰρωνείαν = γρήγορα βέβαια ! **ιδίᾳ φίλοι** = ἰδιαιτέροι, προσωπικοὶ φίλοι. **ἀξιώσουσι**· δηλ. ταύτην, τὴν πόλιν.

§ 134. **καίτοι** = καὶ λοιπόν. **τὰ δεινότατα πεπονθότων**· τί εἶχον πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ αἰτίας τοῦ Λεωκράτους ; **τυγχάνειν**· ἐκ τοῦ **δεῖ**. **οἱ πώποτε προδότηι** = οἱ κάποτε (: οἱ μέχρι τοῦδε) προδότηι. **ὑπέχω τιμωρίαν** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν. **ἀδικεῖν** = προδιδόναι. **τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών**· ἐπεξήγησις τοῦ ὅπερ ἐπεχείρησε.

§ 146. **παρὰ τοῖς πράξασιν ἐστίν** = βαρύνουν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὰ διέπραξαν. **κρίσις**· ἐνν. αὐτῶν. **παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν** = (βαρύνουν ἐκείνους), οἱ ὅποιοι δὲν ἐτιμώρησαν δικαίως. **κρύβδην**· ἐπίρρ. = μυστικά. **διάνοια** = σκέψις.

§ 147 - 148. Ὑπὲρ = περί. **μίαν ψῆφον φέρειν** = ὅτι μὲ μίαν (μόνην) ψῆφον κρίνετε. **οἷς**. μεγίστοις δηλ. καὶ δεινοτάτοις ἀδικήμασι. **δήμου κατάλυσις** = κατάλυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. **τέμενος** = ; (§§ 1 - 2). **τέμνομαι**· ἐπὶ γῆς (ἐδάφους) = καταστρέφομαι. **τοκεὺς** = γονεὺς. **κάκωσις** = κακὴ μεταχειρίσις, κακοποίησις. **μνημεῖον** = πρᾶγμα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (δηλ. ἀνδριάντες καὶ τάφοι). **τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων**· διότι, ὅπως ἀναφέρει προηγουμένως ὁ Λυκ., ὁ χαλκοῦς ἀνδριὰς τοῦ πατρὸς τοῦ Λεωκρ., ὁ ὁποῖος ἀνέκειτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς σωτῆρος, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. **τὰ νόμιμα** = αἱ συνήθεις τιμαί. **λιποτάξιον** (τὸ) = λιποταξία. **τὸ σῶμα** = ἑαυτόν. **τάξαι** = νὰ τοῦ ἀναθέσουν ὑπηρεσίαν. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά· τὸ ἀντίθ. **καταψηφίζομαι τινός** (τι). **τὰ κατὰ προαίρεσιν ἀδικήματα** = τὰ ἐκούσια, τὰ ἐκ προθέσεως ἀδικήματα. **προίεμαί τί τινι** = ἀφήνω, ἀναθέτω τι εἰς κάποιον. **προαιροῦμαι** = προτιμῶ. **χάριν τίθεμαι** = χαρίζομαι, δεικνύω ἐπιείκειαν. **ὑπεύθυνός εἰμί τινι** = ὑπόκειμαι εἰς τι.

§ 149 - 150. **ἀποδίδωμι τὸν ἀγῶνα** = φέρω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα εἰς πέρας. **ἔξω τοῦ πράγματος** = ; (βλ. §§ 11 - 13). **δυσὶν καδίσκοιν**· οἱ καδίσκοι ἦσαν εἶδος κληρωτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριπτον οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους τῶν διὰ τοὺς δικαζομένους. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο κύριος, ὁ δὲ ἄλλος ξύλινος καὶ ἐλέγετο ἄκυρος. Διὰ νὰ προστατεύεται τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, εἰς ἑκάτερον τῶν καδίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνὰ μίαν ψῆφον — χάλκινον δισκᾶριον φέρον εἰς τὸ μέσον προεζέχον σωληνάριον (αὐλίσκον) — ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδόμενων δύο, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν καταδικαστικὴ ἦτο τρυπημένη, ἡ δὲ ἀθωωτικὴ πλήρης. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐμέτρουν τὰς ψήφους τοῦ κυρίου καδίσκου χωρίζοντες τὰς πλήρεις ἀπὸ τὰς τρυπημένας. Κατόπιν ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου κατελόγιζε τὰς μὲν τρυπημένας εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὰς δὲ πλήρεις εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ διὰ κήρυκος ἀνεκοίνωνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς. Ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς διαδίκους, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε τὰς περισσοτέρας ψήφους, ἦτο ὁ νικητής. Ἐπὶ ἰσοψηφίας ὑπερίσχυεν ὁ ἐναγόμενος, διότι προσετίθετο εἰς τὰς ἀθωωτικὰς ἢ ψήφος τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ τὰς εἰσαγγελίας ὅμως, ὅπως ἡ παρούσα, ὁ τρόπος τῆς ψηφοφορίας ἦτο κάπως διάφορος. Ἐγίνετο μὲν καὶ εἰς αὐτὰς χρῆ-

σις δύο καδίσκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀθρωτικὸς (ὁ ἀπολύων) καὶ ὁ ἄλλος καταδικαστικὸς (ὁ ἀπολλύς), ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἐχρησιμοποίει μίαν μόνον ψῆφον (κογχύλιον), τὴν ὁποίαν ἔρριπτεν εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν καδίσκων κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἐξησφάλιζε τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας. **τὰ κατηγορημένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα (βλ. §§ 5 - 6). **οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν** = δὲν ἀσκοῦν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὰς ψυχὰς σας.

Επιπλέον, η επιστημονική διαδικασία είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική γνώση είναι δυναμική και συνεχώς αναθεωρούμενη. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου.

Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η επιστημονική μέθοδος είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

Η επιστημονομία και η επιστημολογία είναι δύο διαφορετικά πεδία μελέτης. Η επιστημονομία μελετά την επιστήμη ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ η επιστημολογία μελετά την επιστήμη ως φιλοσοφικό φαινόμενο. Η επιστημονομία μελετά την επιστήμη ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ η επιστημολογία μελετά την επιστήμη ως φιλοσοφικό φαινόμενο. Η επιστημονομία μελετά την επιστήμη ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ η επιστημολογία μελετά την επιστήμη ως φιλοσοφικό φαινόμενο.

Η επιστημονομία και η επιστημολογία είναι δύο διαφορετικά πεδία μελέτης. Η επιστημονομία μελετά την επιστήμη ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ η επιστημολογία μελετά την επιστήμη ως φιλοσοφικό φαινόμενο. Η επιστημονομία μελετά την επιστήμη ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ η επιστημολογία μελετά την επιστήμη ως φιλοσοφικό φαινόμενο.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΣΥΟΤΑΡΧΟΙ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΦΙ ΑΛΟΤΙΠΕ

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Εἰς τὴν Α' καὶ Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἢ μὲν εἰσαγωγὴ εἶναι ἔργασια τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἔργασια τοῦ κ. Γ. Παπαϊκονόμου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος του Ίσοκράτους.

α) Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρασίς του. β) Αἱ πολιτικαὶ του ιδέαι.

Ὁ περίφημος ῥητοροδιδάσκαλος τῆς ἀρχαιότητος Ἰσοκράτης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 436 π.Χ.

Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Θεόδωρος καὶ διετήρει ἐργοστάσιον κατασκευῆς αὐλῶν, εἰς τὸ ὅποιον εἰργάζοντο πολλοὶ δοῦλοι. Μὲ αὐτὸ κατόρθωσε νὰ γίνῃ πολὺ πλούσιος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐχέρειαν νὰ παράσχῃ εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ μορφωθῇ καλῶς.

Ὁ Ἰσοκράτης ἦτο προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ ὀξείαν ἀντίληψιν καὶ ἠσθάνετο μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν. Διὰ τοῦτο μὲ ἄκραν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμαθῆτευσε πλησίον τῶν σοφιστῶν Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Γοργίου, κατόπιν δὲ ἠκροάσθη τὸν φιλόσοφον Σωκράτην, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου ἐγοητεύθη καὶ ὠφελήθη μεγάλως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Ἰσοκράτης εὗρέθη χωρὶς περιουσίαν. Ὁ καταστρεπτικὸς ἐκεῖνος πόλεμος εἶχε καταστήσει πολλοὺς εὐπόρους Ἀθηναίους πτωχοὺς. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογογράφου, διὰ νὰ πορίζεται ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐγράφε δηλαδὴ κατὰ παραγγελίαν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐξεφώνουν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δίκαιόν των καὶ νὰ κερδίσουν τὴν δίκην των. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ λογογράφου παρεῖχεν εἰς αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἄλλο στάδιον δράσεως πλέον ἐνεργοῦ. Ἰδρυσε λοιπὸν (τῷ 391 π.Χ.) ῥητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν ὄχι μόνον ῥητορικὴν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιδιώκων νὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον καλοὺς ῥήτορας, ἀλλὰ καὶ μορφωμένους πολίτας ἱκανοὺς νὰ ἐννοοῦν, νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράττουν τὰ

πρέποντα εις κάθε περίστασιν. Πλεῖστοι νέοι (περὶ τοὺς ἑκατὸν) ἀπὸ ὄλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις συνέρρευσαν εἰς τὴν σχολὴν του, ἡ ὁποία ἀπέβη τρόπον τινὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Κικέρων, ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ῥητόρων, παρέβαλε μὲ τὸν δούρειον ἵππον, διότι ἐξώρμησαν ἐξ αὐτῆς ἐξοχοὶ ἄνδρες, ὠπλισμένοι μὲ πολλὰς γνώσεις καὶ ἀρετὰς καὶ ἀνεδείχθησαν ἄλλοι μὲν ἀριστεῖς τῶν γραμματέων (ἱστορικοὶ, ποιηταί, ῥήτορες), ἄλλοι δὲ πρωταγωνισταί τῆς πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν ὁ Ἴσοκράτης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ῥητορικὴν ἐδίδασκε, δὲν εἶχε χαρακτῆρα θεωρητικόν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον πρακτικὴ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητὰς του χρηστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος.

Χάρις εἰς τὴν σχολὴν του ὁ Ἴσοκράτης συνῆψεν εἰλικρινεῖς φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἔζων ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς λ.χ. τὸν βασιλέα τῆς Σαλαμίνοσ τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν Ἀρχίδαμον τῆς Σπάρτης καὶ τὸν Φίλιππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἴσοκράτης δὲν ἀνεμίχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἀτολμίας του καὶ τῆς ἀδυνατοῦ φωνῆς του. Περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ῥητοροδιδασκάλου, εἰς τὸ ὁποῖον διέπρεψεν. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Ἴσοκράτους, τὰς ὁποίας προσεπάθει διὰ τῶν συγγραφῶν του (δηλ. τῶν λόγων του) νὰ διαδίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς ὄλους τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι : Ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν πελοποννησιακὸν ἰδία πόλεμον εἶχον περιπέσει εἰς ἀδυναμίαν καὶ κάποιαν παρακμὴν, ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν ὄλα καὶ συντεταγμέναι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς νέας ἰσχυροῦς ἑλληνικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν οἱ Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου, νὰ ἐστρατεύσουν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν Περσῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ συνετὸς ῥητοροδιδάσκαλος εἰς τὴν ἀτομικὴν πολιτικὴν μιᾶς ἐκάστης ἑλληνικῆς πόλεως ἀντέτασσε τὴν ἐνωτικὴν, τὴν πανελλήνιον καὶ πανεθνικὴν πολιτικὴν του. Ἡ πολιτικὴ του αὐτὴ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τινων ὡς οὐτοπία ἐνὸς ὄνειροπόλου διανοουμένου, ὅμως δὲν ἤρρησε νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβε σάρκα καὶ ὄστα, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας.

Ὁ Ἴσοκράτης ἀπέθανε τῷ 338 π.Χ. ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν, ἀφοῦ ἔζησεν ἐν μέσῳ σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐξευλίχθησαν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ συμπολιταὶ του τιμῶντες τὴν μνήμην του τὸν ἔθαψαν δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐτοποθέτησαν Σειρῆνα ὡς σύμβολον τῆς γοητευτικῆς χάριτος τοῦ λόγου του.

2. Ἔργα τοῦ Ἴσοκράτους.

Ἀπὸ τοὺς 25 λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Ἴσοκράτην, ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν 21 καθὼς καὶ 10 ἐπιστολαί, αἱ ὅποια ἀπευθύνονται εἰς ἐπιφανῆ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ πεζοῦ ἀττικοῦ λόγου πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ἴσοκράτην, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα εἶναι πλήρης κάλλους καὶ ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ ῥυθμική.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εισαγωγικὸν σημείωμα. Ἐκ τῶν 10 ἐπιστολῶν τοῦ Ἴσοκράτους 2 ἀπευθίνονται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Β', τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Α'

Τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ πιθανότατα τῷ 342 π.Χ., ὅτε ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Φίλιππος εἰς μίαν ἐναντίον τῶν βαρβάρων Θρακῶν μάχην ἐπληρώθη εἰς τὴν ὀμοπλάτην καὶ διέτρεξε τὸν κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ. Ἡ εἶδησις αὕτη εἶχε προξενήσει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰδιαίτατα συνεκίνησε τὸν Ἴσοκράτην, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε τότε ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς συνενώσεως ὄλων τῶν ἀλληλομαχομένων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐκστρατείας των ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ζωὴ τοῦ Φιλίππου ἦτο πολέτιμος ὄχι μόνον διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ δι' ὄλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ καὶ παρεκινήθη νὰ γράψῃ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ σχέσεις Ἀθηνῶν καὶ Μακεδονίας ἦσαν ἄμαλαι καὶ ἀδιατάρακτοι. Ὁ φιλόπατρις ῥήτωρ δὲν ἐθεώρει, ὡς ἄλλοι, τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, ἐπιβουλεύοντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὡς μίαν νέαν ἐθνικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀξανανομένη θὰ καθίστατο ἰκανὴ νὰ συνενώσῃ καὶ στρέψῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔργα γενναϊότερα, ὅπως ἡ τιμωρία τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρμηνεύοντες τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἴσοκράτους θὰ ἴδωμεν μὲ πόσῃν οὕτως σέβει καὶ φιλικὴν διάθεσιν συμβουλεύει τὸν Φίλιππον νὰ μὴ ἐκτίθεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς κινδύνους κατὰ τὰς μάχας. Ἐπίσης θὰ ἴδωμεν πῶς τὸν προτρέπει νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἤδη περιπελεγμένος, καὶ ποίαν πολιτικὴν συμβουλεύει νὰ μετέλθῃ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων,

διὰ τὰ δυναθῆναι τὰ πραγματοποιήσῃ μετ' αὐτῶν τοὺς κοινοὺς σκοποὺς των.

B'

Τὴν δευτέραν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολὴν ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου (τῷ 338 π.Χ.).

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ ἴδωμεν ποίαν στάσιν ὁ ῥήτωρ συνιστᾷ εἰς τὸν Φίλιππον τὰ τηρήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἀπέναντι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν πρόσφατον, νικηφόρον δι' αὐτόν, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Τοῦτο δὲ διὰ τὰ κατορθώσῃ τὰ συνενώσῃ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ στρέψῃ αὐτὰς ἐναντίον τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

§ 1-2
 65-1-1-51
 Οἶδα μὲν, ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλευούσιν, ἄλλως τε καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐπιχειρῆναι τις τοῦτο ποιεῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηγεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρέποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων· ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἑμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυνηθῆναι ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἤττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοὶ συμβεβουλευκῶς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιόμην, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγωρεῖν ἅπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασι τὰς περὶ σοῦ ῥηθείσας βλασφημίας.

§ 3-4
 Οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὅστις οὐ κατέγνω προπετέστερόν σε κινδυνεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλον σοὶ μέλειν τῶν περὶ

τὴν ἀνδρείαν ἐπαίνων ἢ τῶν ὅλων πραγμάτων. ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχρὸν περιστάντων τε τῶν πολεμίων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμιᾶς τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ἦσθα μέγα διαπεπραγμένος, τελευτήσας δὲ τὸν βίον ἅπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανεῖλες. χρὴ δὲ μὴ καλὰς ἀπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων ἐπαίνων ἀξίας, τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κατωρθωμένας καταρρुπαινούσας αἰσχρὰς νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένας.

Ⓝ Ἡγοῦμαι δὲ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. ἅπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰώθασιν τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφοράς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὃ καὶ σὲ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μεῖζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνῃ. Ἰδίους δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας, οἷς αἰσχίον ἔστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ⓞ Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λέληθεν, ἃ Ἐρέξῃ τε τῶ καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας βουλευθέντι καὶ Κύρω τῶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὃ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἤτταις καὶ συμφοραῖς περιπεσὼν, ἡλικίας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλοις γενομένας, διὰ τὸ περιποιῆσαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν

Ἄσϊαν οὕτω διόκησεν, ὥστε μηδὲν ἤττον αὐτὴν εἶναι φοβεράν τοῖς Ἑλλησιν ἢ πρότερον. Κύρος δὲ νικήσας ἅπασαν τὴν βασιλείωσ δύναμιν καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν αὐτοῦ προπέτειαν οὐ μόνον αὐτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν. ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἱ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθάρῃναι πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς συναπώλεσαν.

§ 9 - 11

Ἦν ἐνθυμούμενον χρὴ μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρείαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλογίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύνων ἰδίων ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἑτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικὸς αὐτῷ προσεξευρίσκειν, μηδ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις ἢ μισθοφορᾶς ἔνεκα μείζονος εἰκῆ τοὺς κινδύνους προαιρουμένοις, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης, ἧς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος, ἣν μόνος ἂν τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείης· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιαύτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσῃ· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥαδίους, μηδ' ἐξ ὧν τοὺς μὲν οἰκειοτάτους εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ποιήσεις, οἷας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχε· ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβάρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν, ὅσον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσαι τὴν σαυτοῦ χώραν, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν τε σαυτοῦ δόξαν μείζω ποιήσης καὶ τοῖς Ἑλλησιν ὑποδείξῃς, πρὸς ὃν χρὴ πολεμεῖν.

§ 12

✱ Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποίησάμην ἐπιστεῖλαί σοι ταῦτα πρὸ τῆς στρατείας, ἵν', εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ τηλικούτῳ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἠπίστησας, μὴ συμβουλευεῖν ἐδόκουν ταῦτα

τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρημένους.

Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν παύ- § 13
σομαι λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σὲ καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς σπουδαι-
στάτους ῥαδίως ὀπόσ' ἂν βούλησθε προσθήσειν τοῖς εἰρημέ-
νοις. πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀκαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ
μικρὸν προῖων ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν
ἀλλ' εἰς λόγου μῆκος ἐξοκείλας.

Ⓜ Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οὐ παρα- § 14-15
λειπτέον ἐστὶ τὰ περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακα-
λέσαι σε πρὸς τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ
πολλοὺς εἶναι τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ
δυσχερέστατα τῶν περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων ἀλλὰ καὶ
παρ' αὐτῶν προστιθέντας· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν τὸν νοῦν,
καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποιοίης, εἰ τὸ μὲν δῆμον τὸν ἡμέτερον ψέ-
γοις, ὅτι ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν, αὐτὸς δὲ φαίνοιο
πιστεύων τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γινώσκεις,
ὥς, ὅσα περ ἂν τὴν πόλιν εὐαγωγότεραν ὑπὸ τῶν τυχόντων
οὔσαν ἀποφαίνωσι, τοσοῦτῳ μᾶλλον σοι συμφερόντως ἔχου-
σαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν. εἰ γὰρ οἱ μηδὲν ἀγαθὸν οἰοί τ' ὄντες
ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις, ὅ τι ἂν βουλευθῶσιν, ἧ πού
σέ γε προσήκει τὸ πλεῖστ' ἂν ἔργῳ δυνάμενον εὐεργετῆσαι μη-
δενὸς ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν.

Ἦγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν § 16-18
κατηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιπάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ'
εἶναι λέγοντας καὶ τοὺς μήτε μεῖζον μήτ' ἔλαττον αὐτὴν ἡδι-
κηκέσαι φάσκοντας· ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι τοιοῦτον· αἰσχυν-
θείην γὰρ ἂν, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶ-
ναι νομιζόντων αὐτὸς τολμῶν λέγειν, ὥς οὐδὲν πώποθ' ἢ πό-
λις ἡμῶν πεπλημμέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἔχω περὶ αὐτῆς

εἰπεῖν, ὅτι χρησιμωτέραν οὐκ ἂν εὗροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἑλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς πράγμασιν· ὃ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ μόνον συναγωνιζομένη γίγνοιτ' ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα μόνον· τοὺς τε γὰρ ὑπὸ σοι νῦν ὄντας ῥᾶον ἂν κατέχοις, εἰ μηδεμίαν ἔχοιεν ἀποστροφὴν, τῶν τε βαρβάρων οὐς βουλευθείης θᾶττον ἂν καταστρέψαιο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης εὐνοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἐτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει;

§ 19 - 21

Θαυμάζω δ' ὅσοι τῶν τὰς δυνάμεις ἐχόντων τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων στρατόπεδα μισθοῦνται καὶ χρήματα πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες, ὅτι πλείους ἠδίκηκε τῶν πιστευσάντων αὐτοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν τὴν τηλικαύτην δύναιμι κεκτημένην μὴ πειρῶνται θεραπεύειν, ἢ καὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς βεβουλευῆσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις, ἀλλὰ μεγαλοψύχοις καὶ στάσεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίγνεσθαι σε τοιοῦτον, ἐπιστάμενον, ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοί, τὴν δὲ δύναμιν ἡμεῖς ὁμορόν σοι τυγχάνομεν ἔχοντες, ἣν ἐκ παντὸς τρόπου ζῆτει προσαγαγέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ τὰς εὐνοίας τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἣν δὲ τὰς οἰκειότητας καὶ τὰς εὐνοίας κησασθαι δυναθῆς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινέσονται.

§ 22 - 24

Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως· φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ πλεῖστα πάντων ἐπιτετιμηκῶς, οὐτ' εὖ παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῆ δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος, ὥσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον

διαφέρομεν, ὅτι πρὸς σέ μὲν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιῶμαι βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὀρώσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους ἢ σφίσι αὐτοῖς. ἤβουλόμεν δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως ῥάδιον εἶναι τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν. νῦν δὲ σύ μὲν οὐ χαλεπῶς, ἣν βουληθῆς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν πλὴν τοσοῦτον, ὅτι καλόν § 25 ἐστὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῆ § 1 πόλει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὡς ἐμαυτὸν ἐπειθον, ἤβουλήθη δὲ καὶ πρὸς σέ γράψαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

Κατ' ἐκεῖνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον, ὡς χρή § 2 διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ὁμόνοιαν καταστήσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προσετώσας πόλεις πείσης οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρός, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον ἠναγκασμένοι πάντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὡς δεῖ παυσάμενους τῆς μανίας καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγεῖν.

§ 3 Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ, πότερον ἐγὼ σοὶ παρήνευσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον. ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές, οὐ γὰρ συγγεγενήσθαι σοὶ πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' οἴεσθαι σὲ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύεσθαι σοὶ καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὡς οὐδέποτε' ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτ' ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἕλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.

§ 4-5

Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἦνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασιν ἦν ἀπειρηκώς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρὼν αὐτὸς παρώξυνον ἂν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ', ὡς δύναμαι, παρακελεύομαι σοὶ μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν τέλος ἐπιθῆς αὐτοῖς. ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως ἔχειν οὐ καλὸν — αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσι —, δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτε' ἐμπίπλασθαι προσήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκοῦσιν· ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ δὲ τόθ' ἔξειν ἀνυπέρβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν, ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἰλωτεύειν τοῖς Ἕλλησι πλὴν τῶν σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον ποιήσῃς τοῦτο πράττειν, ὅ τι ἂν σὺ προστάτῃς. οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. ταῦτα δὲ κατεργάσασθαι πολὺ ῥᾶδόν ἐστιν ἐκ τῶν παρόντων ἢ προελθεῖν ἐπὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις, ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὑπαρξάσης.

§ 5 Χάριν δ' ἔχω τῷ γήραυτάτην μόνην, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον, ὥσθ' ἂ νέος ὢν διενεοῦμην καὶ γράφειν ἐπεχείρουν ἐν τε τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνόμενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξεων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν· ὁ τύπος τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πολὺ διάφορος τοῦ συνηθιζομένου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως· ἠκολούθει τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, πρὸς τὸ ὅποιον αὐτὴ ἀπηρθύνετο κατὰ δοτικὴν, καὶ τέλος χαιρετισμὸς. Ἐπεράτου δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' ἐνὸς χαιρετισμοῦ : « Ἐρρωσο » ἢ « Εὐτύχει ».

§ 1 - 2. **ἄλλως τε κἄν** = καὶ μάλιστα ἂν. **εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον**· ἐν τῷ λόγῳ του δηλαδὴ τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος », ὁ ὅποιος ἐγράφη μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην (οὕτως ὀνομασθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀθηναίου πρέσβεως Φιλοκράτους), διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου. **εὖνοια** = ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀγάπη. **ἐξ ὧν** = περὶ τούτων. **ἀποφαίνομαι** = δίδω γνώμην, συμβουλεύω. **περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων**· ἐννοεῖ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκθέσει ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Θρακῶν. **τῶν σῶν πραγμάτων** = διὰ τὰς ὑποθέσεις σου, διὰ σέ. **περὶ τῶν ἤττον ἀναγκαίων**· τῆς κατὰ τῶν Περσῶν δηλαδὴ ἐκστρατείας. **φαίνομαι συμβεβουλευκῶς τινι** = εἶμαι φανερὸς ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά, εἶναι φανερὸν ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά. **ὑπὲρ** = περί. **κατεπείγω** (ἀμετάβατ.) = σπεύδω, βιάζομαι. **τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα** = τὰ σπουδαιότερα. Ἐννοεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ὀλιγωρῶ τινος** = παραμελῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ κάτι. **βλασφημία** = κακολογία, κατηγορία. Περὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὀμιλεῖ εὐθύς ἀμέσως (§§ 3 - 4).

§ 3 - 4. **οὐδεὶς... ἔστιν ὅστις οὐ κατέγνω** (ἐνν. σοῦ) = πάντες ἐν γένει σοῦ προσάπτουν τὴν μομφήν. **προπετώς** = μετὰ σπουδῆς, ἀπερι-

σκέπτως. **κινδυνεύω προπετέστερον ἢ βασιλικώτερον** = ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μεγαλυτέραν ἀπερিসκεψίαν παρὰ μὲ βασιλικὴν σύνεσιν. **μέλει τινί τινος** = ἐνδιαφέρεται τις διὰ τι. **τὰ ὅλα πράγματα** = τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ἢ ζωῆ, **περιστάντων** (ἐνν. σέ)· **περίσταμαί τινα** = ἴσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά. **διαφέρων τινός** = ὑπέρτερός τινος. **κατορθώνω** = νικῶ. **συναναίρω τί (τινι)** = καταστρέφω τι ἐξ ὀλοκλήρου μετὰ τινος (ἐνταῦθα : τοῦ βίου). **καταρρυπαίνω** = ρυπαίνω πολὺ, μολύνω. **ἀδοξία** = κακὴ φήμη, δυσφήμησις.

§ 5 - 6. **τὰς πόλεις**· ἐννοεῖ τὰς δημοκρατουμένας ὡς αἱ Ἀθῆναι. **τὰς πόλεις, ὃν τρόπον· ἀντί : τὸν τρόπον, καθ' ὃν αἱ πόλεις. διοικῶ τὰ περὶ τοὺς πολέμους** = ρυθμίζω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πόλεμον. **στρατόπεδον** = στρατός. **τὸ κοινόν** = αἱ ἀρχαί, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, « ἡ κυβέρνησις ». **τὸ βουλευόμενον** = οἱ κρίνοντες, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, οἱ βουλευταί. **ὑπὲρ τῶν ἐνεστῶτων· ἐνν. πραγμάτων** = διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. **εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναί**· ἐν Ἀθῆναις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν γένει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ὑπέκειντο εἰς στρατεύσειν παρὰ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις (βλ. καὶ Λυκ. κατὰ Λεωκρ. §§ 37 - 38). **ἀτυχία** = ἧττα. **ἀναιρεῖται ἡ δύναμις** = καταστρέφεται, ἐξαφανίζεται ἡ δύναμις. **δύνασθαι**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **συμβαίνει**. **ὑποφέρειν καὶ ἀναλαμβάνειν**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δύνασθαι**. **συμφορὰ** = **ἀτυχία** (βλ. ἀνωτέρω). **ἀναλαμβάνω ἑμαυτὸν** = ἀνακτῶ τὴν δύναμίν μου. **κατὰ τρόπον** = προσηκόντως, ὀρθῶς. **διοικῶ τὰς νίκας** = ἐκμεταλλεύομαι τὰς νίκας. **καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν ἀνδρῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάνας**· ἐκστρατεύων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης — ἀπὸ τοῦ 510 π.Χ. δὲ μόνον ὁ ἕτερος τῶν βασιλέων ἐξήρχετο τῆς Σπάρτης — εἶχε περὶ αὐτὸν τὸ σῶμα τῶν 300 ἐπιλέκτων ἰππέων. **ἀποβάλλω τὴν ἀσπίδα** = ἀπορρίπτω τὴν ἀσπίδα, ἐγκαταλείπω τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν μου. Διὰ τοὺς Σπαρτιάτας, ὡς γνωστὸν, ἡ ἀπορριψὶς τῆς ἀσπίδος ἐθεωρεῖτο μέγα ὄνειδος.

§ 7 - 8. **ἀλλὰ μὴν** = πρὸς τούτοις. **λανθάνει τινά τι** = διαφεύγει τι τὴν προσοχὴν τινος. **ἀμφισβητῶ τινί τινος** = ἐρίζω, φιλονικῶ πρὸς τινά περὶ τινος. **Κύρω τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι** (ἐνν. **τῷ ἀδελφῷ**)· Κύρος ὁ νεώτερος, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ ἀναμείνας τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς

παρὰ τὰ Κούναξα συναφθείσης τῷ 401 π.Χ. μάχης, ἀλλὰ ριφθεις ἀπερισκέπτως εἰς αὐτὴν ἐφονεύθη. **περιποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν** = διασφίζω τὴν ζωὴν μου. **κατέχω** = συγκρατῶ, διατηρῶ. **προπέτεια** = σπουδὴ, ἀπερισκεψία. **δυναστεία** = ἀρχή, ἐξουσία. **τοὺς συνακολούθησαντας**· ἐννοεῖ τοὺς μυρίους.

§ 9 - 11. **ἐνθυμοῦμαι τινος** = ἀναλογίζομαι τι, λαμβάνω τι ὑπ' ὄψιν. **ἄνοια** = ἀνοησία, μωρία. **ἀλόγιστος** = ἀπερίσκεπτος. **τὴν γιγνομένην μετ' ἀνοίας ἀλόγιστου** = τὴν συνδεομένην μὲ ὑπερβολικὴν ἀπερισκεψίαν. **φιλοτιμία** = φιλοδοξία. **εἰκῆ** = ἀσκόπως, ἀπερισκέπτως. **ἀρετὴ** = ἐπίδειξις γενναιότητος, « παλληκαριά ». **φαῦλος** = ταπεινὸς τὸ γένος, ἀνάξιος λόγου. **πονηρὸς** = κακός. **ἐξὸν** = εἰ καὶ **ἔξεστιν** (ἐνν. **ποιεῖσθαι**). **τοὺς οἰκειοτάτους**· ἔχει κατὰ νοῦν τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος φίλους τοῦ Μακεδόνος βασιλέως. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω **ἐχθροὺς** ἐννοεῖ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀντιμακεδονικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημοσθένης. **ἐξαρκεῖ** (ἀπρὸς.) = εἶναι ἀρκετόν· ὁ μέλ. **ἐξαρκέσει** ἀντὶ τῆς προστακτ. **ἐξαρκεῖτω**. **τὸν νῦν μέγαν**· τὸν βασιλέα δηλ. τῶν Περσῶν. **καταλύω** = καταβάλλω, καθαιρῶ.

§ 12. **πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι** (μετ' ἀπαρεμφ.) = θεωρῶ πολὺ σπουδαῖον. **ἐπιστέλλω τινί τι** = δίδω εἰς τινα δι' ἐπιστολῆς συμβουλὰς διὰ τι. **πρὸ τῆς στρατείας**· ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του. **ἴνα, εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ περιέπεσες**· ἡ τελ. πρότασις μεθ' ὀριστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ ὅτι δὲν ἔγινε κάτι φανερόναι εὐχὴν ἀπραγματοποιήτων. **διὰ τὸ πάθος** = ἐνεκα τοῦ παθήματός σου, τοῦ κινδύνου τὸν ὅποιον διέτρεξες. **ταῦτά τοις ὑπὸ πάντων ἤδη ἐγνωσμένοις** = τὰ ἴδια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλους τώρα ἀναγνωρίζονται ὡς ὀρθά. **τὸ συμβεβηκός** = τὸ πάθος. **ἐμαρτύρει**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ **ἴνα**. **ὁ λόγος** = ἡ συμβουλή. **περὶ αὐτῶν**· τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ τῆς προφυλάξεως τῆς ζωῆς σου.

§ 13. **διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν**· τὴν εὐκολίαν δηλαδὴ μετὰ τῆς ὁποίας πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Φιλίππου περὶ τῆς ζωῆς του ἔχει **ιδιάζουσαν σημασίαν**. Ὁ προσδιορ. εἰς τὸ **παύσομαι**

λέγων. έταΐρος = φίλος· ειδικώτερον ό άνήκων εις τό άποτελοϋν τήν σωματοφυλακήν τοϋ βασιλέως τών Μακεδόνων σωμα ίππικου. **σπουδαΐος** = καλός, χρηστός. **άκαιρία** (έπι προσώπων) = άδιακρισία, φορτικότης. **οϋκ εις έπιστολής συμμετρίαν**· ένν. έκ τοϋ **έξοκείλας** κατά ζευγμα ή μη. **προβάς ή προχωρήσας. έξοκέλλω** (έπι πλοίου) = πίπτω έξω εις τήν ξηράν· ή μη. **έξοκείλας** μεταφορικώς· **έλαθον έμαυτόν... έξοκείλας** = χωρίς να τό άντιληφθώ έδωσα εις τήν έπιστολήν μου μήκος ρήτορ. λόγου.

§ 14 - 15. **οϋ μήν άλλα** = έν τούτοις. **παρακαλώ** = παρακινώ, προτρέπω. **οικειότης** = φιλία. **χρήσις τινος** = στενή σχέσις, σύνδεσμος μετά τινος. **τούς άπαγγέλλοντας και λέγοντας**· έννοεί τήν έν 'Αθήναις μακεδονίζουσας μερίδα. **δυσχερής** = δυσάρεστος. **παρ' αυτών** = άφ' έαυτών, έξ ίδίας έμπνεύσεως. **τοΐς διαβάλλουσιν**· έννοεί τήν άντιμακεδονικήν μερίδα. **έχω** = γνωρίζω, έξασκώ. **εϋάγωγος** = εύκόλως άγόμενος, ό εύκόλως παρασυρόμενος· **εϋαγωγοτέραν**· πρds ταύτην δηλ. ή εκείνην τήν πολιτικήν μερίδα. **άποφάινω** = άποδεικνύω, παρουσιάζω. **συμφερόντως έχω τινί** = ώφελω τινά, έξυτηρητώ τό συμφέρον τινός. **διαπράττομαι** = φέρω εις πέρας, κατορθώνω. **ή πού γε** = άσφαλώς ώς έγώ τουλάχιστον νομίζω. **προσήκει**· ύποκ. αυτοϋ τό **άποτυχεΐν. τόν δυνάμενον άν** = ός άν δύναιτο· ένν. **εί βούλοιτο. μηδενός άποτυγχάνω παρά τινος** = έπιτυγχάνω τά πάντα παρά τινος.

§ 16 - 18. **πικρως κατηγορω τινος** = διατυπώνω βαρείας κατηγορίας κατά τινος (βλ. §§ 14 - 15 **αϋτός δε φαΐνιο πιστεύω τοΐς τήν τέχνην ταύτην έχουσι**). **έκείνους**· έπεξηγεΐται διά τών έπιφερομένων : **τούς λέγοντας και τούς... φάσκοντας. πάντα ταϋτα**· ότι δηλ. ή πόλις ραδίως πείθεται τοΐς διαβάλλουσιν (βλ. §§ 14 - 15). **μήτε μεΐζον μήτ' έλαττον** = **μήτε μέγα μήτε μικρόν** = μήτε όλίγον μήτε πολύ. **άδικω** = διαπράττω σφάλμα. **πλημμελω** = κάμνω μουσικόν σφάλμα· και μεταφορικώς : **πλανωμαι, ύποπίπτω εις σφάλμα. τά σα πράγματα** = αί κρατικά σου ύποθέσεις. **άποστροφή** = καταφύγιον. **καταστρέφομαι** = ύποτάσσω. **εϋνοια** = φιλία. **άρχη** = έξουσία, έπικράτεια.

§ 19 - 21. οἱ τὰς δυνάμεις ἔχοντες = οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, οἱ κυβερνῶντες· ἡ γενικὴ εἰς τὸ θαυμάζω. ξενιτεύομαι = ὑπηρετῶ ὡς μισθοφόρος ξένος. στρατόπεδα τῶν ξενιτευομένων = τὰ ξενικὰ στρατεύματα. μισθοῦμαι = προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ. συνειδότες· (ἐνδοτ. μτχ.) = ἀν καὶ καλῶς γνωρίζουν. ἡδίκηκεν ἢ σέσωκε· τὸ ὑποκ. ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμ. κατ' ἀπτικὴν σύνταξιν. ὅτι πλείους... σέσωκε· ὑπαινιγμὸς ταῦτα εἰς τὴν τακτικὴν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἅτινα πολλάκις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ ἠλλασσον κύριον, ἐκτὸς δὲ τούτου προέβαινον καὶ εἰς βιαιοπραγίας κατὰ τῆς χώρας, ἣτις εἶχε προσλάβει αὐτὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς. θεραπεύω τινὰ = περιποιοῦμαι τινὰ, συνάπτω φιλικὰς σχέσεις μετὰ τινος. μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων· ἐννοεῖ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν εἰλώτων, εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἀπειλουμένους ὑπὸ τῶν Θηβαίων κ.ἄ. καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα· τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ Περσικά. χρῶμαι τινι δικαίως καὶ συμφερόντως = συμπεριφέρομαι πρὸς τινὰ κατὰ τρόπον δίκαιον καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον του. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ 352 π.Χ. ἀπαλλαγὴν τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου. εὐμεταχείριστος = εὐκολοκυβέρνητος. στάσεως μεστός = ἐπιρρητὴς εἰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν καθεστώτων, εἰς ἐμφυλίους ἐριδας. ὄμορος δύναμις = παραπλησία δύναμις. προσάγομαί τινα = προσελκύω τινὰ μὲ τὸ μέρος μου. ἔχω φθόνον = προκαλῶ φθόνον. τῶν τοιούτων· δηλ. ἔργων, οἷα ἡ κατάληψις τειχῶν. ἀνατίθημί τινι τὴν αἰτίαν τινός = ἀποδίδω εἰς τινὰ τὴν αἰτίαν τινός. διάνοια = σύνεσις, διπλωματικὴ ἱκανότης.

§ 22 - 24. πλείστα πάντων (ἐνν. τῶν ἄλλων ῥητόρων) ἐπιτετιμηκῶς· ὑπαινίσσεται ἄλλους λόγους του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους. εὐ φέρομαι παρά τινι = ἐκτιμῶμαι παρά τινος. οἱ εἰκῆ δοκιμάζοντες = οἱ ἐξετάζοντες ἐπιπολαίως τὰ πράγματα. Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ τοὺς σοφιστάς. ἀγνοοῦμαι = μένω ἄγνωστος, παρεξηγοῦμαι. οὕτως ἔχουσι· δηλ. φθονοῦν. προσποιοῦμαι = φαίνομαι, ἰσχυρίζομαι. ὀρῶσι πλείους ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους· ἐννοεῖ τοὺς σοφιστάς, τοὺς ὁποίους ἐγκαταλείποντες οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἰσο-

κράτην. διαφεύγω τὴν δόξαν, ἣν ἔχω παρά τινι = κατορθώνω ν' αποβάλῃ τις τὴν ιδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ ἐμοῦ. στέργω τοῖς παροῦσιν = ἀρκοῦμαι εἰς τὰ παρόντα, εἶμαι εὐχαριστημένος μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 25. ὑμῖν· ἀντὶ σοί· διὰ τὸ μεγαλειότερον. παρακατατίθεμαι τινί τι = παραδίδω εἰς τινά τι πρὸς φύλαξιν, ἐμπιστεύομαι εἰς τινά τι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

§ 1. Ἀντίπατρος· εἷς ἐκ τῶν ἐξοχωτάτων στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου (400 - 319 π.Χ.). Μετὰ τὴν Χαιρώνειαν διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης ὡς πρέσβυς τοῦ Φιλίππου. ἐξαρκούντως = ἐπαρκῶς, ἐν ἐκτάσει. ὡς ἐμαυτὸν ἐπειθον = κατὰ τὴν πεποιθησίν μου. μετὰ τὴν εἰρήνην· ἔννοεῖ τὴν συναφθεῖσαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνεῖα μάχην. ἐν τῷ λόγῳ· τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος » ἢ « Πρὸς Φίλιππον ».

§ 2. κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον· ὅτε δηλαδὴ ἔγραφε τὸν « Πρὸς Φίλιππον » λόγον. οὕτω φρονεῖν· δηλ. διαλλάττεσθαι ἀλλήλαις. καιρὸς = περίστασις, κατάστασις πραγμάτων. διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον· τὴν ἐν Χαιρωνεῖα δηλ. μάχην. ὑπονοῶ = εἰκάζω, φαντάζομαι. καὶ τούτων, ὧν ὑπονοοῦσι· ἀντὶ : καὶ τούτων, ἃ ὑπονοοῦσι. μανία (μαίνομαι) = μανιῶδες πάθος (ἀντίθ. σωφροσύνη). παύομαι τῆς μανίας = παραμερίζω τὰ πάθη μου. πλεονεξία = ἀπληστία, τάσις πρὸς ἐπικράτησιν. ἐκφέρω τὸν πόλεμον = μεταφέρω τὸν πόλεμον.

§ 3. πυνθάνομαι παρά τινος = ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ παρά τινος, ἐρωτῶ τινα. συναγορεύω = συνηγορῶ, συμφωνῶ. συγγίγνομαι τινι = συναναστρέφομαί τινα, συνομιλῶ μετὰ τινος. οὐ μὴν ἀλλὰ = ἀλλ' ὅμως. γινώσκω περὶ τινος = ἀποφασίζω περὶ τινος. ὡς οὐδέποτε ἂν γενομένων = διότι κατὰ τὴν γνώμην των οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουιν. ἔργα· ἔννοεῖ πολεμικά. ἐν καιρῷ μᾶλλον = εἰς καταλληλοτέραν περίστασιν.

§ 4 - 5. ἀπαγορεύω = ἐξαντλοῦμαι, καταβάλλομαι ἕνεκα τοῦ γήρατος. παρακαλῶ = παροτρύνω, παρακινῶ. καταμελῶ τινος = παραμελῶ ἐντελῶς τι. ἀπλήστως ἔχω τι = φλέγομαι ἀπὸ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν διὰ τι, ἐπιθυμῶ τι πολύ. αἱ μετριότητες = οἱ μέτριοι (μετωνυμία) = οἱ μετριόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς. εὐδοκιμῶ παρά τινι = εὐδοκιμῶ, ἔχω καλὴν φήμην. εἰλωτεύω = εἶμαι εἰλως, δοῦλος. κατεργάζομαι = ἐπιτυγχάνω. τὰ παρόντα = ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ὁ προσδιορισμ. τὸ ἀναγκαστ. αἷτιον. προέρχομαι = φθάνω. βασιλεία = ἀρχή, βασιλείον· ἐκ τῆς βασιλείας = στηριζόμενος εἰς τὸ βασιλείον. ὑμῖν (βλ. Α' ἐπιστολήν, § 25). Τὸ νόημα : ἡ κατάλυσις τῆς περσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν Περσῶν θὰ ἀπαιτήσουν κόπους πολλοὺς ὀλιγωτέρους ἀπὸ ὅσους ἐχρειάσθησαν, διὰ τὸ ἀνυψωθῆναι τὸ ἀρχικῶς μικρὸν βασιλείον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν σημερινήν του περιωπήν.

§ 6. προάγω τὸν βίον τινὸς εἰς τοῦτο = παρατείνω τόσον τὸν βίον τινός. ἐν τῷ πανηγυρικῷ· ὅπου καλεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ὁμονήσουν καὶ νὰ στραφοῦν κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι· ἐννοεῖ τὸν λόγον « Π ρ ὸ ς Φ ί λ ι π π ο ν ». ἐφορῶ = βλέπω.

Η εργασία αυτή είναι μια προσπάθεια να παρουσιάσει με απλό τρόπο μερικές από τις βασικές αρχές της διδασκαλίας των μαθηματικών. Η πρόθεση είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν καλύτερα τον ρόλο της διδασκαλίας και να αναπτύξουν τις δικές τους μεθόδους διδασκαλίας. Η εργασία είναι μερικώς βασισμένη σε μελέτες που έχουν γίνει στην περιοχή της διδασκαλίας των μαθηματικών και στην ανάπτυξη της διδασκαλίας των μαθηματικών.

Η εργασία αυτή είναι μια προσπάθεια να παρουσιάσει με απλό τρόπο μερικές από τις βασικές αρχές της διδασκαλίας των μαθηματικών. Η πρόθεση είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν καλύτερα τον ρόλο της διδασκαλίας και να αναπτύξουν τις δικές τους μεθόδους διδασκαλίας. Η εργασία είναι μερικώς βασισμένη σε μελέτες που έχουν γίνει στην περιοχή της διδασκαλίας των μαθηματικών και στην ανάπτυξη της διδασκαλίας των μαθηματικών.

Η εργασία αυτή είναι μια προσπάθεια να παρουσιάσει με απλό τρόπο μερικές από τις βασικές αρχές της διδασκαλίας των μαθηματικών. Η πρόθεση είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν καλύτερα τον ρόλο της διδασκαλίας και να αναπτύξουν τις δικές τους μεθόδους διδασκαλίας. Η εργασία είναι μερικώς βασισμένη σε μελέτες που έχουν γίνει στην περιοχή της διδασκαλίας των μαθηματικών και στην ανάπτυξη της διδασκαλίας των μαθηματικών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Δημοσθένους λόγοι	Σελ. 5 - 95
1. Είσαγωγή.	» 11 - 13
2. Κείμενον	» 15 - 55
α) Α' Ὀλυνθιακός	» 15 - 23
β) Β' Ὀλυνθιακός.	» 23 - 31
γ) Α' κατά Φιλίππου.	» 32 - 45
δ) Β' κατά Φιλίππου	» 46 - 55
3. Λεξιλόγιον	» 57 - 95
B. Λυκούργου λόγος κατά Λεωκράτους	» 97 - 153
1. Είσαγωγή.	» 101 - 102
2. Κείμενον	» 103 - 130
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.	» 131 - 153
Γ. Ἰσοκράτους ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον	» 155 - 177
1. Είσαγωγή.	» 159 - 161
2. Κείμενον	» 163 - 170
α) Α' ἐπιστολὴ	» 163 - 169
β) Β' ἐπιστολὴ.	» 169 - 170
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.	» 171 - 177
α) Α' ἐπιστολῆς	» 171 - 176
β) Β' ἐπιστολῆς	» 176 - 177

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἔφ. Κυβ. 1946 Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Β', 1956 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 35.000

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Ν. ΤΙΑΠΕΡΟΓΛΟΥ · ΜΕΛΙΔΩΝΗ 15 ΑΘΗΝΑΙ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

3400

€10

471

1605